

2.8° 141

Wschodzenak.

Protyka

ja Sserbow

na lěto

1889.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

W kommissiji M. Smolerja.

Czítateľ Smolerjez knihicizščezernje w maczicznym domje w Budyšinie.

W tutym 1889. lécze po Khrystuſu, kotrež ma 365 dnjow, licži ſo lět:

wot ſtworjenja ſwěta . . . . . 5838, = wuſtajenja julianſkeje protyki . . . . . 1934, = czerpjenja a horjeſtacja Khrystuſowego . . . . . 1856, = ſpoczátka Kſchefeſcijaniſtwa w Eſerbach 869,	wot ſałoženja Budyſchſkeho tačantſtwa . . . . . 669, = ſpoczátka reformazije . . . . . 372, = naroda krala Alberta . . . . . 61, = ſałoženja Macžizy Eſerbſkeje . . . . . 42.
--	--

Zyrkwinske lětne ſnamjenja.

W porjedženej Grjehorjowej protyžy:	W starej julianſkeje protyžy:
9 . . . . . ſkota licžba	9
22 . . . . . wobwódb flónza	22
2 . . . . . romſke danſke cžiſtlo	2
F . . . . . piſmuik njeđželſki	A
XXVIII . . . . . epatty	IX
21. ħaprl. . . . . jutrowniczka	9. ħaprl.
1. dežembra . . . . . 1. njeđžela adventa	3. dež.

Saczniczje flónza a měſacžka.

W lécze 1889 ſo flónzo trójžy, měſacžk pať dwójžy ſacžmi; pola naſ budžetej jeno měſacžkowej ſacžmicži widžecž. — Prěnje ſacžmicžje flónza, doſpołne, ſmeje ſo 1. wulkeho rózka wječor 7 hodž. 58 min. ħacž do 2. wul. rózka rano 12 hodž. 25 min.; druhe, koleſtoje, 28. junija dopołdnja 7 hodž. 1 min. ħacž popołdnju do 12 hodž. 49 min.; třeče, doſpołne, 22. dežembra dopołdnja 11 hodž. 12 min. ħacž popołdnju do 4 hodž. 27 min. Prěnje ſacžmicžje měſacžka ſmeje ſo 17. wulkeho rózka rano wot 4 hodž. 54 min. ħacž do 7 hodž. 56 min.; druhe 12. julija wječor wot 8 hodž. 38 min. ħacž do 11 hodž. Wobaj rajaj ſo měſacžk jeno ſ džela ſacžmi.

W lécze 1889 Jupiter 4 knježi.

Stolětna protyka praji, ſo ſu lěta, w kotrychž Jupiter knježi, ſterje wložne, ħacž ſuche, a ſ wjetſcha jara plódbne.

Ma lécze je ħacž do meje ſymne a wložne; ſrjedž nalécža ſo wjedro poľdra abo poltřečža tydženja polpſchi, na cžož je ſaſo wložne a ſymne ħacž do flónza. Lécze, ſ woprědka ſymne a wložne, je poľdžiſcho rjane, wjele njewjedrow pſchinjeſe a ſo ſ wulkej ħorzotu ſkónčji. Ma-li lěto, w kotrymž Jupiter knježi, ſuche lécze, žitna drohota nastupi; to pať ſo ſa 28 lět lédma junu ſtaje. Naſymu ma ſo wjele deſčječa wo-čžafowacž. Sžyna ma ſ woprědka nětotre žyle ſymne dnj a wjele ſněha; ſ lónž ſymy je wjedro žyle miłe a bjeſ ſněha, ale jara wětrowje.

Lětka Wože dary trochu poľdžiſcho doſrawja, ħacž ħewat. Pſchebe wſchēm ſo jecžmjen derje radži. W njebudže-li lécze ſuche, cžehož mamy ſo ſ cžježka bojecž, ſo wjele jecžmjenja do bróžnje nawoſy. Ale ħladajmy ſebi jón; pſchetož pſchichodnej dwě lécze mamy jeho

mało wočafowacž. Tež woła ſo radži. Wowa, ħrochu a jahow budže mało; len budže dobry, ale krótki woſtanje. Sžyna a wotawy budže wjele, ale niž wſchudžom; runje tať je ſ kaťom a rěpu. Se ſynom a flómu njech ſo kóždy na pſchichodne wobſtara, ſchtož možno, dofelž pſchichodnej dwě lécze ani ſyna, ani flómu wjele njebudže. — Kunjež ſažneje ſymy njeſmėjemy, njech ſo naſymne ſymy, pſchebe wſchēm pſchěnža, ſaſe woſňja; pſchetož nalécže pſchichod-neho lěta budže ſurowe a ſuche. — Sžadu nimale žaneho njeſmėjemy.

Wětſik ſ wjetſcha ſ wječora duje, druhdy tež ſ poľdnja; deſčječa ſmėjemy wjele, ale ſ cžježka ſliwſow; w lécžu budže wjele ħrimanjow, kotrež pať wulkeje ſchtož njenacžinja.

Dofelž je wjedro ſ wjetſcha ſymne, budže mało waťow a druheje njerodže; w ſpoczátł naſymy pať budže wjele myſchi. — Rybow budže wſchudžom něſchto.

Sžtyri lětne cžajny.

Sapoczátł nalécža:	20. měrza dopołdnja 11 hodž.
= lécža:	21. junija dopołdnja 7 hodž.
= naſymy:	22. ſeptembra wječor 10 hodž.
= ſymy:	21. dežembra popołdnju 4 hodž.

Sžtyri kwatembry.

W porjedženej Grjehorjowej protyžy:	W starej julianſkeje protyžy:	
13. měrza	} Reminiſcere } ſwj. Trojizy } Kſchiza } Luzije	1. měrza
12. junija		31. meje
18. ſeptembra		20. ſeptembra
18. dežembra		20. dežembra.

12 njebjekſkich ſnamjenjow.

♈ boran,	♉ law,	♊ tſelniť,
♋ byť,	♌ knježna,	♍ koſoróžť,
♎ dwójnikaj,	♏ waſa,	♐ wódnny muž,
♑ rať,	♒ ſchorpion,	♓ rybje.

Abbreviatury abo pſchikrótschenja ſłowow.

☉ flónzo, ☽ měſacžk, ☺ poľny měſacžk, ☾ po-
 ſleni bértliť, ☿ mlody měſacžk, ♃ přeni bértliť,
 ſchadž. ſchadženje, ſhow. ſhomanje, dop. dopołdnja, pop.
 popołdnju, ħ. hodžina, m. minuta.

1889. Januar,

wulki rózjt,
ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedżena protyka.		☉			☾		
	Evangelsta.	Katholsta.	řhadž. h. m.	řhow. h. m.	Wjedźeje řnamjen.	řhadž. h. m.	řhow. h. m.	
1. dnjeń. Text dop.: Łuf. 12, 5—9; pop.: Mat. 16, 24—26. Pš. 102, 26—29. Ğebr. 10, 35 a 36.								
1 wutora	Rowe l. ☉	Rowe léto	8	5 4	3	☾	dop.	pop.
2 řrjeda	Małcharja	Małarija	8	5 4	4	☾	8 33	4 49
3 řchtwórtk	Kařhpra	Genowefy	8	5 4	5	☾	9 25	6 3
4 pjatk	Bałzarja	Tita	8	4 4	6	☾	10 4	7 20
5 řobota	Simeona	Telesfora	8	4 4	7	☾	10 35	8 37
2. dnjeń. Text dop.: Mat. 2, 1—12; pop.: Jan. 1, 4 a 5. Ğej. 55, 3—5. Romj. 10, 14—18.								
6 njedźela	3 kralow	Swj. 3 kral.	8	4 4	8	☾	11 0	9 51
7 pónďzela	Luziana	Luciana	8	4 4	9	☾	11 21	11 3
8 wutora	Erharda	Severina	8	4 4	10	☾	11 41	dop.
9 řrjeda	Čzeřeziměr. ☽	Juliana	8	3 4	11	☾	pop.	12 11
10 řchtwórtk	Zachariasza	Agatha	8	3 4	13	☾	12 20	1 18
11 pjatk	Moiřije	Hygina	8	2 4	15	☾	12 41	2 24
12 řobota	Reinholda	Ernsta	8	2 4	16	☾	1 5	3 29
3. dnjeń. Text dop.: Łuf. 2, 41—52; pop.: 1 Mój. 28, 10—17. Pš. 139, 7—12. Ğol. 2, 18.								
13 njedźela	1. n. po 3 ř.	1. n. po 3 ř.	8	1 4	18	☾	1 36	4 32
14 pónďzela	Bohuwěra	Hilarija	8	0 4	20	☾	2 9	5 34
15 wutora	Feliza	Řawoła putn.	7	5 9 4	21	☾	2 51	6 32
16 řrjeda	Erdmuty	Marcella	7	5 8 4	23	☾	3 43	7 23
17 řchtwórtk	Antona ☺	Antonija	7	5 7 4	24	☾	4 42	8 7
18 pjatk	Felizity	Řětra stoła	7	5 6 4	25	☾	5 47	8 45
19 řobota	Řriřki	Kanuta	7	5 6 4	27	☾	6 57	9 16
4. dnjeń. Text dop.: Jan. 2, 1—11; pop.: 1 Mój. 50, 15—21. Pš. Ğal. 3, 5—7. Ğaf. 3, 17 a 18.								
20 njedźela	2. n. řab. Ř.	2. n. řab. Ř.	7	5 5 4	28	☾	8 9	9 44
21 pónďzela	Řańže	Řańže	7	5 4 4	30	☾	9 22	10 7
22 wutora	Řinzenza	Řincencija	7	5 3 4	32	☾	10 36	10 28
23 řrjeda	Řharity	Řar. řlub.	7	5 2 4	34	☾	11 53	10 49
24 řchtwórtk	Řimotheja ☽	Řimotheja	7	5 0 4	36	☾	dop.	11 10
25 pjatk	Řawoł. wobr.	Řawoł. wobr.	7	4 9 4	38	☾	1 10	11 35
26 řobota	Řolyřarpa	Řolyřarpa	7	4 8 4	40	☾	2 30	pop.
5. dnjeń. Text dop.: Mat. 8, 5—13; pop.: 2 Mój. 34, 4—10. Ğej. 3, 10 a 11. Ğebr. 3, 5 a 6.								
27 njedźela	3. n. po 3 ř.	3. n. po 3 ř.	7	4 7 4	41	☾	3 50	12 42
28 pónďzela	Řaroliny	Řarola	7	4 6 4	43	☾	5 6	1 29
29 wutora	Řheobalda	Řranc. Ğal.	7	4 5 4	44	☾	6 15	2 28
30 řrjeda	Řdelgundy	Řmartiny	7	4 3 4	46	☾	7 12	3 35
31 řchtwórtk	Řirgilija ☉	Řětra Ğol.	7	4 1 4	47	☾	7 56	4 52

Řermanki a řkótnu wiki
pytaj řady na řtronomaj 17 a 18.

Řěřaczkowe přřeměńjenje a wjedro.

☉ Młody měřaczk 1. wulf. rózka
wječor 10 h. 3 m., ř njewidomnym
řaczniczom řlónza, tače wěřčej.

☽ Řrěni řěrtřk 9. wulf. rózka
rano 1 hodž. 36 min. na řlónne
wjedro a wětry pořafuje.

☺ Połny měřaczk 17. wulf. rózka
rano 6 h. 32 min., ř widomnym ale
njedopólnym řaczniczom měřaczk,
na řymu pořafuje.

☾ Pořłeni řěrtřk 24. wulf. rózka
popořdnju 4 hodž. 52 min. ma přře-
menjate wjedro.

☉ Młody měřaczk 31. wulf. rózka
dopořdnja 10 hodž. 5 min. wulfu
řymu přřinjeře.

Stolětna protyka.

We wulkim rózku wot 2. řacž do
4. řhmurne njebjó a řrěnja řyma;
6. řněř a řěřčej, ale řněř ležo
wofťanje; 7. mało řněřa; 9. řhmurne;
11. řněř; 13. řhmurne a wěřřit; 14.
řněř; 16. řhmurne a wěřřit; 17. je
řrěńej řymu; 21. řuřata řyma; 22.
a 23. wěřřit a řněř; 24. a 25. řajne
njebjó a wulka řyma; 26. njeřřřřana
řyma; 29. a 30. řněř přři wulkim
wěřře; 31. wulkeho rózka prawje řu-
rowje řyma.

Wot 2. řacž do 10. wulkeho rózka:
řapřřowanje přřow. — Wot 10. řacž
do 31. wulf. rózka: přřeři dawł.

Řapomńjenja.

1889. Februar,

malý rŏžt,
ma 28 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Měsječne inamjen.	☾	
	Evangelſka.	Katholſka.	ſthadž. h. m.	thow. h. m.		ſthadž. h. m.	thow. h. m.
1 pjatk	Brigity	Ignacija	7 40	4 49		8 31	6 11
2 šobota	Mar. wučž.	Sw. Marije	7 38	4 51		8 58	7 28

6. tydžeń. Text dop.: Mat. 8, 23—27; pop.: Joſ. 1, 7—9. Pſ. 12, 2—6. 1 Džeſ. 5, 6—9.

3 njedžela	4. n. po 3 fr.	4. n. po 3 fr.	7 36	4 53		9 22	8 42
4 pŏndžela	Beroniki	Handr. Korſ.	7 35	4 55		9 44	9 54
5 wutora	Agathy	Agathy	7 34	4 57		10 4	11 3
6 ſrjeda	Dorotheje	Dorotheje	7 33	4 58		10 23	dop.
7 ſchtwŏrtk	Richarda	Richarda	7 31	5 0		10 43	12 10
8 pjatk	Honorija	Jana Math.	7 29	5 2		11 6	1 16
9 šobota	Haple	Haple	7 27	5 4		11 33	2 20

7. tydžeń. Text dop.: Mat. 9, 35—38; pop.: 1 Sam. 2, 26—30. Jerem. 2, 19. Rom. 12, 11 a 12.

10 njedžela	5. n. po 3 fr.	5. n. po 3 fr.	7 25	5 6		pop.	3 23
11 pŏndžela	Eufroſiny	Abolſa	7 23	5 8		12 45	4 23
12 wutora	Jordana	Eulalije	7 21	5 10		1 34	5 16
13 ſrjeda	Eulalije	Benigna	7 19	5 11		2 30	6 2
14 ſchtwŏrtk	Valentina	Valentina	7 17	5 13		3 33	6 43
15 pjatk	Fauſtina	Sigfrida	7 15	5 15		4 41	7 17
16 šobota	Dneſima	Juliany	7 14	5 16		5 54	7 46

8. tydžeń. Text dop.: Mat. 20, 1—16; pop.: 1 Kron. 18, 15—20. Jer. 9, 23 a 24. 1 Pětr. 5, 6 a 7.

17 njedžela	Septuages.	Septuages.	7 12	5 18		7 9	8 11
18 pŏndžela	Konfordije	Simeona	7 10	5 20		8 25	8 33
19 wutora	Sufany	Mansweta	7 8	5 22		9 42	8 54
20 ſrjeda	Leberecta	Eleutherija	7 6	5 23		11 0	9 15
21 ſchtwŏrtk	Eleonory	Eleonory	7 4	5 25		dop.	9 39
22 pjatk	Pětra ſtoła	Pětra ſtoła	7 2	5 27		12 20	10 7
23 šobota	Lazara	Pětra Dam.	7 0	5 29		1 40	10 41

9. tydžeń. Text dop.: Luč. 8, 4—15; pop.: 2 Sam. 12, 1—7. Ezech. 18, 20. 1 Kor. 6, 19 a 20.

24 njedžela	Sexag. Mat.	Sexag. Mat.	6 58	5 31		2 56	11 22
25 pŏndžela	Viktora	Walpory	6 57	5 33		4 5	pop.
26 wutora	Jonaſa	Mechtildy	6 55	5 34		5 3	1 18
27 ſrjeda	Bollbrechta	Leandera	6 53	5 36		5 50	2 30
28 ſchtwŏrtk	Maſarija	Romana	6 51	5 37		6 28	3 45

Sermanki a škŏtne wiki
pŕtaſ jady na jtronomaj 17 a 18.

Měſačſkowe pſcheměnjenje a wjedro.

☾ Prěni bėrtſik 7. maleho rŏžka
wječŕ 9 h. 53 m. ma rjane dnj.

☽ Poſny mėſačſk 15. maſ. rŏžka
wječŕ 11 hodž. 12 min. rjane wjedro
wobſhowa.

☾ Poſleni bėrtſik 23. maſ. rŏžka
w nožy 12 h. 50 m. ſnėh a ſmu
pſchypowjeduje.

Stŏletna protyka.

Wot 3. hačž do 5. maleho rŏžka
jara ſyma; 6. ſnėh; 7. hiſheže bole
ſyma; 8. najſkurowiſcha ſyma, ſo we
wiſhech pinzach mjerſnje; tež 9. a 10.
ſatraſchje ſyma, ſo wjele džiwiny a
ptacžſow, tu a tam tež domjazh ſkŏt
imjerſnje; 11. trochu popuſhežy, ale
hiſheže pſhežo kuſkata ſyma; 13. a
14. žalſtny wětr ſe ſnėhom, pſchi
čžimž je jara ſyma; 15. mrŕčžne;
16. a 17. wjele ſnėha; 18. mrŕčžne
a maſo ſnėha, w nožy paſ ſyma;
19. ſhmurne; 20. čžopſy a rjany
džeń; wot 21. hačž do 28. deſhež,
na čžož ſo dotalny wulft ſnėh
ſ wjetřcha ſhubi.

1. maſ. rŏžka: 1. termija grunt-
ſteho dawta.

Naſpomnjenja.

1889. Měrc,

naletnit,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Měsjeće inamjen.	☾	
	Evangeliska.	Katholska.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.		šhadž. h. m.	řhow. h. m.
1 pjatk	Albina	Albina	6 48	5 39	♈	6 58	5 2
2 sobota	Amalije	Simplicija	6 46	5 41	♈	7 26	6 18
1. tydžej. Text dop.: Luf. 18, 31—43; pop.: 1 Král. 2, 1—4. Přeb. Gal. 7, 3—5. Žebr. 13, 7.							
3 njedžela	Estomihi	Quinquag.	6 44	5 43	♈	7 46	7 32
4 póněžela	Gadriana	Kazimira	6 42	5 45	♈	8 5	8 44
5 wutora	Boštnizh	Boštnich	6 39	5 47	♈	8 25	9 52
6 řjeda	Popj. řjeda	Popj. řjeda	6 37	5 48	♈	8 45	11 0
7 šchwórtk	Perpetuy	Domascha A.	6 35	5 50	♈	9 8	dop.
8 pjatk	Filemona	Jana z Boha	6 33	5 52	♈	9 33	12 6
9 sobota	Rebeki	Franciški	6 30	5 53	♈	10 3	1 10
1. tydžej. Text dop.: Jan. 10, 12—16; pop.: 1 Král. 3, 5—15. Pš. 85, 8—14. Rom. 12, 7 a 8.							
10 njedžela	Jwofawit	1. n. posta	6 28	5 55	♈	10 38	2 11
11 póněžela	Kosiny	Eulogija	6 26	5 57	♈	11 22	3 7
12 wutora	Grjehorja	Grjehorja W.	6 24	5 58	♈	pop.	3 56
13 řjeda	Kwatember	Suche dnj	6 21	6 0	♈	1 16	4 37
14 šchwórtk	Abigaila	Mathildy	6 19	6 2	♈	2 22	5 14
15 pjatk	Khrystofa	Longina	6 17	6 3	♈	3 33	5 46
16 sobota	Henrieth	Heriberta	6 15	6 4	♈	4 49	6 12
12. tydžej. Text dop.: Mat. 15, 21—28; pop.: Čzech. 33, 7—9. Žef. 58, 6—9. 2 Pětr. 1, 19—21.							
17 njedžela	Remin.	2. n. posta	6 13	6 6	♈	6 7	6 35
18 póněžela	Anselma	Cyrila	6 11	6 8	♈	7 26	6 57
19 wutora	Jofesa	Jozefa	6 8	6 10	♈	8 47	7 19
20 řjeda	Joachima	Joachima	6 6	6 11	♈	10 8	7 41
21 šchwórtk	Benedikta	Benedikta	6 3	6 13	♈	11 29	8 8
22 pjatk	Pop. pjatk	Oktawiana	6 1	6 15	♈	dop.	8 40
23 sobota	Eberharda	Oty	5 59	6 16	♈	12 48	9 20
13. tydžej. Text dop.: Luf. 20, 9—20; pop.: Řehem. 9, 30—34. Pš. 77, 8—14. 1 Pětr. 1, 13—16.							
24 njedžela	Ofuli	3. n. posta	5 57	6 18	♈	2 0	10 10
25 póněžela	Mar. pschijj.	Mar. psch.	5 55	6 20	♈	3 1	11 10
26 wutora	Kastula	Ludgera	5 53	6 21	♈	3 50	pop.
27 řjeda	Kuperta	Kuperta	5 50	6 22	♈	4 30	1 31
28 šchwórtk	Angeliki	Guntrama	5 48	6 24	♈	5 1	2 46
29 pjatk	Eustachija	Eustasija	5 45	6 26	♈	5 27	4 1
30 sobota	Guida	Kwirina	5 43	6 28	♈	5 50	5 13
14. tydžej. Text dop.: Jan. 15, 18—25; pop.: Ğiob. 22, 21—30. Pš. 23. 2 Kor. 5, 19—21.							
31 njedžela	Lätare	4. n. posta	5 41	6 29	♈	6 10	6 26

Sermanki a škótné wiki
přitaj jady na stronamaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšheměnenjenje a wjedro.

☉ Młody měšaczk 1. měřza wječžor
10 hodž. 56 min. mřtu pščinješe.

☾ Přeni bértlik 9. měřza wječžor
6 h. 54 m. mřlowojte wjedro wob-
řhowa.

☼ Polny měšaczk 17. měřza pšči-
pořdnju 12 h. 42 m. řřanjnym wjedrom
řastuji.

☾ Pořleni bértlik 24. měřza rano
7 hodž. 49 m. wětry pščinješe.

☉ Młody měšaczk 31. měřza pšči-
pořdnju 12 hodž. 32 min. ma řněh
a řymu.

Stolětna protyka.

Wot 2. hačž do 4. měřza wulki wětr,
rano řněh, wječžor deščez a řněh,
pšči cžimž pař je řyma; 5. a 6. řjane
řlóněžne wjedro; 7. hačž do 9. deščezit;
11. řněh; 12. řurowe; 13. a 14. rjenje,
ale rano je lóđ; 15. řněh; 16. a 17.
jařne a řymne; 18. jara řymny po-
wětr; 19. a 20. jara řyma a řluboř
řněh; 21. řyma, wěřřkojte a řněh;
22. deščez a řněh hačž do 24.; 24.
jařo řamjerřuje, na cžož je jařne a
rjenje hačž do 27.; na to mřwóžne
a deščez hačž do kónža měřza.

31. měřza: 1. termija krajnejše
renty.

Raspomnjenja.

1889. Hapreļa,

jutrownīf,

ma 30 dnjow.

Dņy.	Porjēdzēna protyfa.		☉		Miechjeje namien.	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	sthadz. h. m.	thow. h. m.		sthadz. h. m.	thow. h. m.
1 pōndzēla	Theodory	Huga	5 39	6 31	☾	6 28	7 35
2 wutora	Rosamundy	Franca P.	5 36	6 33	☾	6 50	8 43
3 brjeda	Agapy	Richarda	5 34	6 35	☾	7 11	9 50
4 schtwōrtf	Ambrosa	Fidora	5 32	6 36	☾	7 34	10 56
5 pjatt	Marjima	Vincenc. Ferr.	5 30	6 37	☾	8 11	11 58
6 šobota	Ireneja	Sigta	5 27	6 39	☾	8 34	dop.

15. tydžeņ. Tęxt dop.: Jan. 16, 16—22; pop.: Jęf. 53, 4 a 5. Pī. 73, 23—26. 1 Jan. 3, 5 a 6.

7 njedzēla	Judita	5. n. pošta	5 25	6 41	☾	9 15	12 57
8 pōndzēla	Zōlestina ☾	Alberta	5 23	6 43	☾	10 3	1 50
9 wutora	Theofila	Waltrudy	5 20	6 44	☾	11 0	2 36
10 brjeda	Daniela	Czechjela	5 18	6 46	☾	pop.	3 14
11 schtwōrtf	Julija	Leona Wulf.	5 16	6 48	☾	1 10	3 46
12 pjatt	Eustorgija	Boloscz. macz.	5 14	6 50	☾	2 24	4 14
13 šobota	Justina	Jdy	5 12	6 51	☾	3 40	4 38

16. tydžeņ. Tęxt dop.: Mat. 21, 1—9; pop.: Jęf. 53, 11 a 12. Pī. 118, 16—22. Gębr. 5, 7—9.

14 njedzēla	Palmar.	Bowoncžla	5 10	6 52	☾	5 0	5 0
15 pōndzēla	Paterna ☺	Anastafije	5 8	6 54	☾	6 20	5 21
16 wutora	Narona	Fruktuoza	5 6	6 56	☾	7 44	5 42
17 brjeda	Rudolfa	Uniceta	5 3	6 57	☾	9 8	6 8
18 schtwōrtf	Seleny scht.	Zeleny scht.	5 1	6 59	☾	10 30	6 38
19 pjatt	Gzihi pjatt	Wulki pjatt	4 59	7 1	☾	11 48	7 16
20 šobota	Sulpizija	Wiktor	4 57	7 3	☾	dop.	8 4

17. tydžeņ. Tęxt dop.: Marf. 16, 1—8; pop.: Luf. 24, 1—9. 2 Tim. 1, 9 a 10. Jan. 11, 25 a 26.

21 njedzēla	1. š. jutrow	1. š. dž. jutr.	4 55	7 4	☾	12 55	9 1
22 pōndzēla	2. š. jutr. ☺	2. š. dž. jutr.	4 53	7 6	☾	1 52	10 8
23 wutora	Jurja	Jurja	4 51	7 8	☾	2 34	11 22
24 brjeda	Alberta	Fidelis	4 50	7 9	☾	3 7	pop.
25 schtwōrtf	Marka	Marka sczen.	4 48	7 10	☾	3 34	1 49
26 pjatt	Kleta	Kleta	4 45	7 12	☾	3 56	3 2
27 šobota	Tertulliana	Zity	4 43	7 14	☾	4 16	4 13

18. tydžeņ. Tęxt dop.: Jan. 20, 24—29; pop.: Jan. 14, 1—6. Romf. 1, 4. Kol. 3, 1—4.

28 njedzēla	Quasimod.	1. n. p. jutr.	4 41	7 15	☾	4 35	5 24
29 pōndzēla	Sibyle	Antonije	4 39	7 17	☾	4 53	6 32
30 wutora	Eutropija ☺	Khathy S.	4 37	7 18	☾	5 14	7 40

Sermanki a škōtne wiki
phtaj iady na stronamaj 17 a 18.

Mēšaczkowe pšchemēnjate a wjedro.

☾ Brēni bērtlik 8. hapr. popoľnbju
2 h. 42 min. wētrojte a mokre wjedro
wubudži.

☺ Poľny mēšaczk 15. hapr. w nozy
11 h. 14 m. ma pšchemēnjate wjedro.

☾ Poľeni bērtlik 22. hapr. po-
poľnbju 2 hodž. 51 m. je šurowe.

☺ Młody mēšaczk 30. hapr. rano
3 hodž. s mlym wjedrom šastupi.

Stolētna protyfa.

Hapreļa s jara rjany m wjedrom
šastupi; 9. šo deščezit hiež pōcznje;
potom mjerinje, bōry na to wjedro
pšchemēnjate bycz pōczina, kaitež wo-
stanje hač do kōnca hapreļa.

1. hapreje: 1. termija wopaleņ-
steje kašn. — 30. hapr.: 1. termija
doľhodneho dawta.

Našpomnjenja.

1889. Meja,

róžowit,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedgeņa protyka.		☉		☽	☽	
	Evangelsta.	Katholsta.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.		šhadž. h. m.	řhow. h. m.
1 řrjeda	Fil. a S. Wałp.	Fil. a Jakub.	4 35	7 20	☽	5 35	8 46
2 řchwórtř	Sigmunda	Athanasija	4 33	7 21	☽	6 0	9 50
3 pjatř	Řřhija nam.	Řřhija nam.	4 32	7 22	☽	6 31	10 50
4 řobota	Moniki	Floriana	4 30	7 24	☽	7 9	11 46
19. tydźeń. Tęxt dop.: Jan. 21, 15—17; pop.: Mat. 18, 10—14. Řřh. Gal. 22, 17—19. Ęř. 6, 1—4.							
5 njedźela	Řiš. Dom. 2. n. p. jutř.		4 28	7 26	☽	7 54	dop.
6 póndźela	Jan. řlacž. wr.	Jan. řlacž. wr.	4 26	7 28	☽	8 49	12 33
7 wutora	Bohuměra	Staniřława	4 24	7 29	☽	9 49	1 12
8 řrjeda	Ditřicha ☽	Řiš. zjewj.	4 23	7 31	☽	10 56	1 46
9 řchwórtř	Řioba	Řrjeh. Řac.	4 21	7 33	☽	pop.	2 14
10 pjatř	Řiktorije	Antonina	4 19	7 34	☽	1 18	2 38
11 řobota	Řdolfa	Řamerta	4 17	7 36	☽	2 33	3 0
20. tydźeń. Tęxt dop.: Ęř. 24, 46—49; pop.: Jan. 12, 24—26. 2 Řor. 4, 7—11. 1 Řor. 15, 19.							
12 njedźela	Jubil. Řank. 3. n. p. jutř.		4 16	7 37	☽	3 51	3 21
13 póndźela	Řervaza	Řervaca	4 15	7 38	☽	5 15	3 43
14 wutora	Řonifaža	Řonifaca	4 13	7 40	☽	6 40	4 5
15 řrjeda	Řofije ☽	Řofije	4 12	7 41	☽	8 5	4 34
16 řchwórtř	Řary	Řana Řepom.	4 10	7 43	☽	9 27	5 9
17 pjatř	Řodořa	Řruna	4 9	7 45	☽	10 44	5 50
18 řobota	Řenanžija	Řřifa	4 7	7 46	☽	11 45	6 45
21. tydźeń. Tęxt dop.: Jan. 16, 5—15; pop.: Jan. 5, 28 a 29. 1 Řor. 15, 40—44. Ęřew. Jan. 21, 4.							
19 njedźela	Řantate	4. n. p. jutř.	4 6	7 48	☽	dop.	7 53
20 póndźela	Řereřy	Řernardina	4 4	7 49	☽	12 33	9 8
21 wutora	Řugustina ☽	Řonřtantina	4 3	7 50	☽	1 10	10 25
22 řrjeda	Řejny	Řemiliana	4 2	7 51	☽	1 40	11 40
23 řchwórtř	Řeřiderija	Řeřiderija	4 1	7 52	☽	2 3	pop.
24 pjatř	Řomiziana	Řincenca Řer.	4 0	7 53	☽	2 24	2 6
25 řobota	Řurbana	Řrjehor. VII.	3 59	7 55	☽	2 42	3 14
22. tydźeń. Tęxt dop.: Jan. 16, 23—28; pop.: Mat. 7, 7—11. Řer. 5, 24. Ęřat. 5, 7 a 8.							
26 njedźela	Řogate	5. n. p. jutř.	3 58	7 56	☽	3 0	4 24
27 póndźela	Řlořenza	1. prošny dźeń	3 57	7 58	☽	3 18	5 31
28 wutora	Řhylema	Řermana	3 56	7 59	☽	3 39	6 37
29 řrjeda	Řhřystiany ☽	Řagima	3 55	8 0	☽	4 4	7 41
30 řchwórtř	Řože řpicze	Řože řpicze	3 54	8 1	☽	4 33	8 43
31 pjatř	Řetronelř	Řangelř	3 53	8 3	☽	5 7	9 40

Řermanki a řkótnę wiki
pntaj řadny na řtronomaj 17 a 18.

Řeřacžkowe přřheměņenje a wjedro.

☽ Řřeni řertřit 8. meje rano 7 h. 38 min. čzopłotu přřhņnjeře.

☽ Řořny meřacžř 15. meje rano 7 h. 37 m. je ř wjeřřha přřheměņjate.

☽ Řořłeni řertřit 21. meje wječřor 10 h. 48 m. njewjedra woczafowacž dawa.

☽ Řřodny meřacžř 29. meje wječřor 6 hodž. 15 m. wulři wětr a deřčęř řubi.

Řtolětna protyka.

2. meje zřle řjenje a čzopło; na to hacž do 22. čzopłe a płódnę wjedro, ale druřbny njewjedra; 23. hřořny řřmurny dźeń; wot 24. hacž do 29. pořřmurnjene njebo a mjerņnjeje; potom hacž do řúnza meje tař řyma, řo wınowę pjeńři řmjerņnu, je-li řo dořčę řřčęřa nimaju.

15. meje: w Řurřkej pořutny dźeń.

Řařpomņņjenja.

1889. Junij,

knjažnik,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Mjesice knajmenj.	☾		
	Evangelfka.	Katholfska.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.		šhadž. h. m.	řhow. h. m.	
1 šobota	Nikodema	Theobalda	3 52	8 4	M	5 49	10 30	
23. tydžen. Text dop.: Jan. 15, 26—16, 4; pop.: Jan. 14, 12—17. 2 Petr. 1, 2—4. Šebr. 8, 1 a 2.								
2 njeđžela	Gradi	6. n. p. jutř.	3 51	8 5	M	6 40	11 14	
3 pónđžela	Grasma	Klotildy	3 50	8 6	M	7 38	11 50	
4 wutora	Karpazija	Kwirina	3 49	8 7	M	8 43	dop.	
5 řrjeda	Bonifaza	Bonifaca	3 49	8 8	M	9 50	12 20	
6 řhtwórtk	Benigny ☾	Norberta	3 48	8 9	M	10 59	12 46	
7 pjatř	Lukrezije	Roberta	3 47	8 10	M	pop.	1 7	
8 šobota	Medarda	Medarda	3 47	8 10	M	1 27	1 27	
24. tydžen. Text dop.: Zap. řt. 2, 1—13; pop.: Jan. 14, 23—27. 1 Kor. 12, 3—7. Šebr. 2, 2—4.								
9 njeđžela	1. ř. řwjatř.	1. ř. řwjatř.	3 47	8 10	M	2 45	1 46	
10 pónđžela	2. ř. řwjatř.	2. ř. řwjatř.	3 47	8 11	M	4 6	2 6	
11 wutora	Nikandera	Barnabasa	3 47	8 11	M	5 30	2 31	
12 řrjeda	Kwatember	Sudhe dnj	3 47	8 12	M	6 56	3 0	
13 řhtwórtk	Tobiasa ☺	Antona řad.	3 46	8 12	M	8 17	3 39	
14 pjatř	Eliseja	Basilija	3 46	8 13	M	9 30	4 28	
15 šobota	Wita	Wita	3 46	8 14	M	10 25	5 30	
25. tydžen. Text dop.: Jan. 3, 1—15; pop.: 1 Jan. 4, 12—16. 1 Kor. 2, 10 a 11. 2 Kor. 13, 13.								
16 njeđžela	Šwj. troj.	1. n. p. řwj.	3 46	8 15	M	11 8	6 45	
17 pónđžela	Lawry	Rajnera	3 46	8 15	M	11 42	8 3	
18 wutora	Arnulfa	Marcelliana	3 46	8 15	M	dop.	9 23	
19 řrjeda	Gerbasija	Gerw. a Prot.	3 46	8 16	M	12 9	10 40	
20 řhtwórtk	Sylwerija ☾	Boj. czjela	3 46	8 16	M	12 31	11 54	
21 pjatř	Filipa	Wloř. Gonc.	3 46	8 17	M	12 50	pop.	
22 šobota	Řomhajboha	Paulina	3 46	8 17	M	1 8	2 15	
26. tydžen. Text dop.: Ĺuf. 16, 19—31; pop.: Ĺuf. 17, 20 a 21. řř. 78, 1—7. Šebr. 10, 23—25.								
23 njeđžela	1. n. p. ř. tr.	2. n. p. řwj.	3 46	8 17	M	1 26	3 22	
24 pónđžela	Jana	Jana řřeř.	3 47	8 17	M	1 46	4 28	
25 wutora	Eulogija	Prospera	3 48	8 17	M	2 10	5 34	
26 řrjeda	Jeremiasa	Jan. a Paw.	3 48	8 17	M	2 35	6 37	
27 řhtwórtk	7 španzow	Wladislawa	3 49	8 17	M	3 6	7 36	
28 pjatř	řreneja ☺	řreneja	3 49	8 16	M	3 46	8 28	
29 šobota	Řetra Pawoła	Řetr. Paw.	3 50	8 16	M	4 35	9 12	
27. tydžen. Text dop.: Ĺuf. 14, 16—24; pop.: Jan. 5, 23 a 24. řer. 7, 25—28. 2 Kor. 13, 8.								
30 njeđžela	2. n. p. ř. tr.	3. n. p. řwj.	3 50	8 16	M	5 32	9 50	

Šermanki a řkótne wiki
pytaj řady na řtronomaj 17 a 18.

Měřacřkowe přřeměnenje a wjedro.

☽ Řřeni řertřř 6. junija wjećřor
8 h. 57 m. ma řady njewjedra.

☺ Pořny měřacřř 13. junija po-
pořdnju 2 h. 53 m. wětřořte, řřłódně
dnj czjni.

☾ Pořłeni řertřř 20. jun. rano
8 hodj. 30 min. řjane wjedro přřinjeře.

☼ Włoby měřacřř 28. junija do-
pořdnja 9 hodj. 49 min., ř njewřdom-
nym řacřnicjow řłónza, ř hřořnym
wjedrom wotměnja.

řtolětna protyka.

W juniju ř wopřěřka mřořř a
řurovy powětř hacj do 8.; na to
řjenje czjopł hacj do 21.; potom
wětřy a deřeř; 24. mřoř; na to
czjopłe wjedro, druřdy horzo; ř kónz
junija přřeměnjate.

30. junija: 2. termija řrajueje
renty.

Řaspomunjenja.

1889. Julij,

praznik,
ma 31 dnjom.

Dny.	Porjედjena protyka.		☉		Wjeбješte lucamjen.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	sthadj. h. m.	thow. h. m.		sthadj. h. m.	thow. h. m.
1 pøndzela	Theodoricha	Theobalda	3 50	8 15	☉	6 34	10 22
2 wutora	Mar. domp.	Mar. domp.	3 51	8 15	☉	7 38	10 50
3 brjeda	Kornelija	Anathola	3 52	8 15	☉	8 47	11 10
4 sčtwórtk	Udalrika	Udalrika	3 53	8 15	☉	9 58	11 33
5 pjatk	Charloty	Chr. a Meth.	3 53	8 14	☉	11 10	11 52
6 sobota	Iesaiasa	Goara	3 54	8 14	☉	pop.	dop.
28. tydzeń. Text dop.: Luk 15, 1—10; pop.: Jan. 5, 39—44. Mat. 5, 13—16. 2 Tim. 3, 15—17.							
7 njedzela	3. n. p. s. tr.	4. n. p. swj.	3 54	8 13	☉	1 43	12 11
8 pøndzela	Kiliana	Kiliana	3 55	8 13	☉	3 4	12 33
9 wutora	Zyryla	Anatolije	3 56	8 13	☉	4 26	12 59
10 brjeda	Bohušława	Amalije	3 57	8 12	☉	5 48	1 31
11 sčtwórtk	Pija	Pija I.	3 58	8 11	☉	7 6	2 13
12 pjatk	Hendricha ☺	Jana Gwalb.	4 0	8 10	☉	8 10	3 8
13 sobota	Marhaty	Anakleta	4 1	8 9	☉	9 0	4 17
29. tydzeń. Text dop.: Luk 6, 36—42; pop.: Jan. 6, 47—51. Mat. 7, 24—27. 1 Tim. 1, 18 a 19.							
14 njedzela	4. n. p. s. tr.	5. n. p. swj.	4 2	8 8	☉	9 39	5 35
15 pøndzela	Zap. džel.	Hendricha	4 3	8 7	☉	10 9	6 57
16 wutora	Rafaela	Rajneldy	4 4	8 6	☉	10 33	8 18
17 brjeda	Alexija	Alexija	4 6	8 5	☉	10 54	9 35
18 sčtwórtk	Eugena	Kamil. L.	4 7	8 4	☉	11 13	10 50
19 pjatk	Ruffiny ☺	Vincenc. P.	4 8	8 3	☉	11 32	pop.
20 sobota	Eliaša	Marhaty	4 9	8 2	☉	11 52	1 10
30. tydzeń. Text dop.: Luk 5, 1—11; pop.: Jan. 8, 31—36. Mat. 6, 22 a 23. Hebr. 13, 9.							
21 njedzela	5. n. p. s. tr.	6. n. p. swj.	4 10	8 1	☉	dop.	2 17
22 pøndzela	Mar. Madl.	Mar. Madl.	4 11	8 0	☉	12 14	3 24
23 wutora	Apollinara	Apollinara	4 13	7 59	☉	12 39	4 28
24 brjeda	Chrystiny	Chrystiny	4 14	7 57	☉	1 10	5 28
25 sčtwórtk	Jakuba	Jakuba	4 16	7 56	☉	1 47	6 24
26 pjatk	Gany	Gany	4 17	7 54	☉	2 32	7 13
27 sobota	Maršche	Katalije	4 19	7 53	☉	3 25	7 53
31. tydzeń. Text dop.: Mat. 5, 1—12; pop.: Jan. 10, 23—30. Mat. 5, 44—48. 1 Jan. 1, 8—10.							
28 njedzela	6. p. s. tr. ☉	7. n. p. swj.	4 20	7 51	☉	4 25	8 27
29 pøndzela	Beatryzy	Maršche	4 22	7 50	☉	5 30	8 55
30 wutora	Ruthy	Abd. a Senn.	4 23	7 48	☉	6 39	9 18
31 brjeda	Florentiny	Ignaca Loy.	4 24	7 47	☉	7 50	9 38

Bermanki a skótne wiki
pntaj sady na stronamaj 17 a 18.

Měšaczkowe pscheměnjene a wjedro.

☽ Brěni bėrtlik 6. julija rano 6 h.
54 m. ho s wjele desčezom sapoczina.

☽ Połny mėšaczk 12. jul. wječzor
9 h. 57 m., s widomnym ale njebo-
spolnym saczmiczom mėšacžka, smėje
pscheměnjate wjedro.

☽ Pošleni bėrtlik 19. jul. wječzor
8 h. 40 m. s desčezom a skótčnym
wjedrom wotmėnja.

☽ Młody mėšaczk 28. jul. w nozy
12 h. 55 m. rjane wjedro a horzotu
pschijnješe.

Stolėtna protyka.

Julij ho s kłódnym wjedrom sa-
pocznje; wot 9. hač do 12. horzo,
ale nozy su kłóadne; wot 13. wulka
suchota hač do kónca julija.

22. julija: Spoczatk pšyczik
dnjom.

Naspomnjenja.

1889. August,

jujenz,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyfa.		☉		Mjeſte miejnjen.	☾	
	Evangelfka.	Katholſka.	ſthadž. h. m.	ſhow. h. m.		ſthadž. h. m.	ſhow. h. m.
1 ſchtwórtk	Pětr. w rječz.	Pětr. w rječz.	4 25	7 46	☼	8 58	9 57
2 pjatf	Guſtawa	Alfonſa	4 27	7 44	☼	10 15	10 17
3 ſobota	Auguſta	Šchczp. nam.	4 29	7 42	☼	11 30	10 37
32. tydžeń. Tęxt dop.: Marf. 8, 1—9; pop.: Mat. 16, 15—19. Mat. 6, 1—8. Šębr. 13, 8.							
4 njeđžela	7. p. ſ. tr. ☽	8. n. p. ſwj.	4 30	7 41	☼	pop.	11 1
5 pónđžela	Oswalda	Marj. ſněh.	4 32	7 39	☼	2 7	11 30
6 wutora	Rhr. pſchęfr.	Rhr. pſchęfr.	4 33	7 37	☼	3 26	dop.
7 ſrjeda	Katuſcha	Kajetana	4 35	7 35	☼	4 43	12 6
8 ſchtwórtk	Severa	Cyriaka	4 37	7 33	☼	5 52	12 53
9 pjatf	Grifa	Romana	4 38	7 31	☼	6 49	1 54
10 ſobota	Lawrjenza	Lawrjenca	4 39	7 30	☼	7 33	3 6
33. tydžeń. Tęxt dop.: Mat. 7, 15—23; pop.: Mat. 9, 9—13. Mat. 6, 19—21. Romf. 8, 8 a 9.							
11 njeđžela	8. p. ſ. tr. ☺	9. n. p. ſwj.	4 40	7 28	☼	8 7	4 28
12 pónđžela	Klary	Klary	4 42	7 26	☼	8 33	5 51
13 wutora	Murory	Hippolita	4 44	7 24	☼	8 55	7 13
14 ſrjeda	Eufebija	Althanaſije	4 45	7 22	☼	9 16	8 30
15 ſchtwórtk	Mar. do nj.	Mar. do nj.	4 47	7 20	☼	9 35	9 45
16 pjatf	Koča	Koča	4 49	7 18	☼	9 53	10 56
17 ſobota	Liberata	Liberata	4 50	7 16	☼	10 14	pop.
34. tydžeń. Tęxt dop.: Łuf. 16, 1—9; pop.: Łuf. 12, 42—48. 1 Mójf. 37, 4—11. Rom. 6, 16—18.							
18 njeđžela	9. p. ſ. tr. ☾	10. n. p. ſwj.	4 52	7 14	☼	10 38	1 15
19 pónđžela	Sebalda	Ludwika	4 54	7 12	☼	11 7	2 20
20 wutora	Bernharda	Bernarda	4 55	7 10	☼	11 43	3 21
21 ſrjeda	Anaſtaſija	S. Franciſk.	4 56	7 9	☼	dop.	4 18
22 ſchtwórtk	Alfonſa	Filiberta	4 58	7 7	☼	12 26	5 8
23 pjatf	Zachäuſa	Filipa Benit.	4 59	7 4	☼	1 17	5 52
24 ſobota	Bartramja	Bartramja	5 1	7 2	☼	2 14	6 28
35. tydžeń. Tęxt dop.: Łuf. 19, 41—48; pop.: Łuf. 13, 31—35. 1 Sam. 19, 1—6. 1 Pětr. 3, 15 a 16.							
25 njeđžela	10. n. p. ſ. tr. ☽	11. n. p. ſwj.	5 3	7 0	☼	3 18	6 58
26 pónđžela	Samuela	Sebalda	5 4	6 58	☼	4 27	7 23
27 wutora	Gebharda	Jozefa Kal.	5 6	6 55	☼	5 38	7 44
28 ſrjeda	Pełagija	Auguſtina	5 8	6 53	☼	6 52	8 5
29 ſchtwórtk	Jana ſmj.	Jana głow.	5 10	6 52	☼	8 5	8 24
30 pjatf	Benjamina	Kóže Ĺim.	5 11	6 50	☼	9 20	8 43
31 ſobota	Jofuy	Kajmunda	5 12	6 48	☼	10 38	9 4

Šermanki a ſkótne wiki
pytaj ſady na ſtronomaj 17 a 18.

Měſaczkowe pſcheměnjenje a wjedro.

☾ Prěni bęrtliſk 4. auguſta popoł-
dnju 2 h. 22 m. horze dnj lubi.

☺ Połny mėſaczk 11. auguſta rano
5 h. 38 m. ma trazu horzotu.

☾ Poſłeni bęrtliſk 18. aug. dopoł-
dnja 11 h. 46 min. ſ kupami a
ſylnym deſzczom hroſy.

☼ Młody mėſaczk 26. aug. po-
połdnju 2 h. 55 m. ſhłódne wjedro
pichinjeſe.

Stołętna protyfa.

☼ czopłotu ſaſtupiwſchi ma auguſt
hroſne wjedro hacž do 11.; 11. ſo
pſcheměni a rjenje woſtanie hacž do
30.; poſłeni džeń auguſta hroſne.

1. auguſta: 2. termija grunt-
ſteho dawka. — 23. aug.: Kónž
pſzczich dnjow.

Naſpomnjenja.

1889. September,

pożnienz,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjędżena protyka.		☉		Miejsce namien.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	śhadż. h. m.	řhow. h. m.		śhadż. h. m.	řhow. h. m.
36. tydżeń. Tęxt dop.: Łuf. 18, 9—14; pop.: Łuf. 13, 23—25. 1 Sam. 24, 17—20. Rom. 14, 17—19.							
1 njedźela	11. n. p. ś. tr.	Śwj. iandź.	5	13 6 45	☿	11 56	9 30
2 pøndźela	Abfalona	Śchcżepana	5	15 6 43	☿	pop.	10 4
3 wutora	Mansweta	Algulfa	5	17 6 41	☿	2 31	10 46
4 śrjeda	Mójsaśa	Rozalije	5	18 6 38	☿	3 41	11 39
5 śchtwórtek	Rathanaela	Lawrj. Just.	5	20 6 36	☿	4 40	dop.
6 pjatek	Magna	Limbanije	5	22 6 34	☿	5 28	12 46
7 śobota	Reginy	Reginy	5	23 6 32	☿	6 5	2 2
37. tydżeń. Tęxt dop.: Mat. 13, 24—30; pop.: Łuf. 15, 11—32. 2 Sam. 18, 31—33. Śaf. 2, 10.							
8 njedźela	12. n. p. ś. tr.	Mar. nar.	5	25 6 30	☿	6 34	3 23
9 pøndźela	Sidonije	Andomara	5	26 6 28	☿	6 57	4 44
10 wutora	Pulcherije	Wikk. Tolent.	5	27 6 25	☿	7 18	6 3
11 śrjeda	Abrahama	Proba	5	29 6 23	☿	7 38	7 21
12 śchtwórtek	Bohumila	Gwida	5	31 6 21	☿	7 56	8 35
13 pjatek	Amata	Amata	5	32 6 18	☿	8 16	9 49
14 śobota	Řschiza pow.	Řschiza pow.	5	34 6 16	☿	8 39	11 0
38. tydżeń. Tęxt dop.: Łuf. 10, 25—37; pop.: Łuf. 9, 57—62. 1 Mójs. 43, 26—30. 1 Kor. 7, 24.							
15 njedźela	13. n. p. ś. tr.	14. n. p. śwj.	5	36 6 14	☿	9 6	pop.
16 pøndźela	Eufemije	Ludmile	5	38 6 11	☿	9 38	1 10
17 wutora	Lamperta	Hildegardy	5	39 6 9	☿	10 18	2 10
18 śrjeda	Řwatember	Suche dnj	5	40 6 7	☿	11 7	3 3
19 śchtwórtek	Renata	Januarija	5	41 6 5	☿	dop.	3 48
20 pjatek	Řalixta	Eustachija	5	43 6 3	☿	12 2	4 26
21 śobota	Mateja	Mateja ścz.	5	45 6 0	☿	1 3	4 58
39. tydżeń. Tęxt dop.: Łuf. 17, 11—19; pop.: Mat. 11, 16—19. 1 Sam. 3, 11—13. Śaf. 1, 5 a 6.							
22 njedźela	14. n. p. ś. tr.	15. n. p. śwj.	5	46 5 58	☿	2 10	5 25
23 pøndźela	Thelle	Thelle	5	48 5 55	☿	3 21	5 49
24 wutora	Jana podj.	Gerarda	5	50 5 53	☿	4 35	6 9
25 śrjeda	Řleosafa	Řleosafa	5	51 5 51	☿	5 50	6 28
26 śchtwórtek	Zypriana	Justiny	5	53 5 48	☿	7 6	6 46
27 pjatek	Florentina	Rozm. a Dam.	5	54 5 46	☿	8 25	7 8
28 śobota	Wjazsława	Wjacsława	5	55 5 44	☿	9 44	7 33
40. tydżeń. Tęxt dop.: Mat. 6, 24—34; pop.: Mat. 11, 25—30. Dan. 5, 13—17. Łuf. 17, 10.							
29 njedźela	15. n. Mich.	16. n. Mich.	5	57 5 42	☿	11 4	8 5
30 pøndźela	Śieronyma	Śieronyma	5	59 5 40	☿	pop.	8 43

Sermanki a śkótne wiki
pytaj jady na stronmaj 17 a 18.

Měřacźkowe pścheměnjenje a wjedro.

☾ Prěni bėrtlik 2. septemb. wjeczor
8 h. 30 min. na nještajne wjedro po-
kaśuje.

☼ Połny mėřacźk 9. sept. popoł-
dnju 2 h. 48 m. rjane dnj woczajo-
wacź dawa.

☾ Pořleni bėrtlik 17. sept. rano
5 h. 44 m. řo ř deřcżej a wěřřkej
řhila.

☼ Młody mėřacźk 25. sept. rano
3 h. 37 m. rjane dnj pśchinjeke.

Stolėtna protyka.

September řo ř hrořnym wjedrom
a deřcżom řapoczkuje, śchtoź hacź do
10. traje, na cźoź je rjane wjedro
hacź do 14.; potom tři dnj deřcż,
tři dnj řako rjenje; wot 21. ř nowa
deřcż hacź do 25., na cźoź řo wu-
wjedri a rjenje wostanje hacź do
kńnża septembra.

30. septembra: 3. termija kraj-
neje renty. — 2. termija dořhod-
neho dawka.

Řaspomnjenje.

1889. Oktober,

winowz,
ma 31 dnjow.

Sermanki a škótne wiki
phtaj iady na jtronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšmeměnjenje a wjedro.

☽ Přeni bértlik 2. oktobra rano
2 h. 28 m. je desčežojte.

☺ Połny měšacžk 9. okt. rano
2 hodž. 21 min. pschi desčežu wo-
stanje.

☾ Pošleni bértlik 17. okt. rano
1 h. 33 m. na rjane wjedro potafuje.

☼ Młody měšacžk 24. okt. po-
połdnju 3 hodž. 21 m. rjane wjedro
wobthowa.

☽ Přeni bértlik 31. okt. dopo-
dnja 9 hodž. 26 min. je šymny.

Stolětna protyka.

Oktober ho s rjanym wjedrom sa-
pocznje, kotraž hačž do 8. traje; 8.
ho samróčži; 14. a 15. rjenje; 17.
přeni mróz; 18. mjeršuje; wot 19.
hačž do 21. popołbnju rjenje a čjoplo;
potom šymurne hačž do kónza oktobra.

1. oktobra: 2. termija wopaleń-
steje kažy.

Naspomnjenja.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Měsjeće šmanjen.	☾	
	Evangelška.	Katholška.	šhadž. h. m.	řhom. h. m.		šhadž. h. m.	řhom. h. m.
1 wutora	Remigija	Remigija	6 05	38	☾	1 35	9 33
2 řjeda	Rahele	Leodegara	6 25	35	☾	2 37	10 34
3 řhtwórtk	Maximiana	Ewalda	6 45	33	☾	3 27	11 46
4 pjatk	Franza	Franca Ser.	6 65	31	☾	4 6	dop.
5 řobota	Blazida	Blacida	6 85	29	☾	4 37	1 4
41. tydžej. Text dop.: Łuf. 7, 11—17; pop.: Jan. 9, 1—5. 2 Sam. 12, 18—23. Ğaf. 4, 7—10.							
6 njedžela	16. n. p. ř. tr.	Swj. róz.	6 95	26	☾	5 1	2 23
7 póněžela	Eřhern	Auguřta	6 115	24	☾	5 22	3 41
8 wutora	Eřraima	Brigity	6 125	22	☾	5 42	4 59
9 řjeda	Dionišija	Dioniza	6 135	20	☾	6 0	6 15
10 řhtwórtk	Ařhanášija	Franc. Borg.	6 155	18	☾	6 20	7 28
11 pjatk	Gereona	Blacidije	6 175	15	☾	6 43	8 40
12 řobota	Maximiliana	Maximiliana	6 195	13	☾	7 8	9 50
42. tydžej. Text dop.: Łuf. 14, 1—11; pop.: Łuf. 12, 54—57. 2 Mójš. 2, 16—20. 1 Ğheř. 4, 11 a 12.							
13 njedžela	17. n. p. ř. tr.	18. n. p. řwj.	6 205	11	☾	7 36	10 57
14 póněžela	Burkarda	Kallifta	6 225	9	☾	8 12	11 58
15 wutora	Hedwigi	Ğheresije	6 245	7	☾	8 57	pop.
16 řjeda	Ğala	Ğala	6 265	5	☾	9 48	1 46
17 řhtwórtk	Imnozena	Hedwigi	6 275	3	☾	10 47	2 29
18 pjatk	Łufasřha	Łufasřha, řež.	6 285	1	☾	11 52	3 2
19 řobota	Ferdinanda	Řětra Alkant.	6 304	59	☾	dop.	3 30
43. tydžej. Text dop.: Mat. 22, 34—40; pop.: Mat. 10, 16—22. 1 Mójš. 18, 20—32. Mat. 5, 33—37.							
20 njedžela	18. n. p. ř. tr.	19. n. p. řwj.	6 324	57	☾	1 2	3 52
21 póněžela	Wóřřchle	Wóřřche	6 344	54	☾	2 14	4 13
22 wutora	Kordule	Kordule	6 364	52	☾	3 27	4 31
23 řjeda	Severina	Severina	6 374	50	☾	4 44	4 50
24 řhtwórtk	Salome	Rafaela	6 394	48	☾	6 3	5 9
25 pjatk	Kriřpina	Kriřpina	6 414	47	☾	7 25	5 32
26 řobota	Amanda	Bernwarda	6 424	45	☾	8 48	6 3
44. tydžej. Text dop.: Łuf. 10, 38—42; pop.: Mark. 9, 38—41. 1 Mójš. 33, 9—11. Ğaf. 3, 5—10.							
27 njedžela	19. n. p. ř. tr.	20. n. p. řwj.	6 444	43	☾	10 10	6 38
28 póněžela	Šřim. Ğudy	Šřm. Ğudy	6 454	41	☾	11 28	7 25
29 wutora	Marzifa	Zenobija	6 474	39	☾	pop.	8 25
30 řjeda	Klawdija	Germana	6 494	37	☾	1 29	9 34
31 řhtwórtk	Šřw. řeř.	Wolřganga	6 514	35	☾	2 10	10 50

1889. November,

nashmniť,
ma 30 dnjow.

Sermanki a skótne wiki
phtaj jady na sronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšcheměnjenze a wjedro.

☺ Połny měšacž 7. novembra po-
połdnju 5 h. s hma wostanje.

☾ Wokleni bértkiť 15. nov. wječor
9 hodž. 31 min. šlónčzne ale s hmtne
dnj wěščezi.

☀ Młody měšacž 23. nov. rano
2 hodž. 39 min. s desčežojtym wje-
drom hroty.

☾ Přeni bértkiť 29. nov. wječor
6 hodž. 24 min. šněh a s hmu lubi.

Stolětna protyka.

November s rjanym wjedrom na-
stupi; 7. šo desčežik hieč počnje;
wot 11. hač do 16. šněh; na to
tři dnj rjenje; potom hrotyne hač do
šónza novembra.

Naspomnjenja.

Dnj.	Porjedžena protyka.		☺		Měšće přamjen.	☾	
	Evangelška.	Katholška.	šhadž. h. m.	řow. h. m.		šhadž. h. m.	řow. h. m.
1 pjatt	Wsch. řwjat.	Wsch. řwjat.	6 53	4 33	☾	2 42	dop.
2 řobota	Řhud. dušč.	Řhud. dušč.	6 55	4 31	☾	3 7	12 10
45. tydženi. Text dop.: Łuf. 13, 6—9; pop.: Mat. 19, 3—8. 1 Mójš. 13, 8a9. Mat. 5, 27—30.							
3 njeđžela	20. n. p. ř. tr.	21. n. p. řwj.	6 57	4 29	☾	3 29	1 29
4 pónđžela	Karola	Korl. Borróm.	6 58	4 28	☾	3 48	2 44
5 wutora	Blandiny	Zach. a Šilžbj.	6 59	4 27	☾	4 6	3 59
6 řjeda	Leonharda	Leonharda	7 1	4 25	☾	4 24	5 12
7 řchtwórtť	Erdmana ☺	Willibrorda	7 3	4 23	☾	4 43	6 24
8 pjatt	Emerika	Bohuměra	7 5	4 22	☾	5 7	7 36
9 řobota	Theodora	Theodora	7 7	4 20	☾	5 35	8 44

46. tydženi. Text dop.: Mat. 25, 1—13; pop.: Mat. 12, 46—50. Ruth. 1, 15—17. Ğf. 5, 25.

10 njeđžela	21. n. M. Łut.	22. n. p. řwj.	7 8	4 18	☾	6 8	9 50
11 pónđžela	Menasa	Měrcžina biřf.	7 10	4 17	☾	6 49	10 50
12 wutora	Modesta	Měrcž. bamž.	7 12	4 15	☾	7 38	11 42
13 řjeda	Artadija	Didaka	7 14	4 14	☾	8 34	pop.
14 řchtwórtť	Levina	Serapiona	7 15	4 13	☾	9 35	1 2
15 pjatt	Leopolda ☺	Leopolda	7 16	4 12	☾	10 41	1 32
16 řobota	Edmunda	Dthmara	7 18	4 10	☾	11 50	1 57

47. tydženi. Text dop.: Mat. 18, 21—35; pop.: Mat. 21, 28—31. 1 Mójš. 39, 2—5. Mat. 23, 27 a 28.

17 njeđžela	22. n. p. ř. tr.	23. n. p. řwj.	7 20	4 9	☾	dop.	2 18
18 pónđžela	Řesychija	Dty	7 22	4 8	☾	1 3	2 36
19 wutora	Šilže	Šilžbjety	7 24	4 6	☾	2 17	2 54
20 řjeda	Amosa	Feliza Wal.	7 25	4 5	☾	3 34	3 12
21 řchtwórtť	Mar. wopr.	Marj. wopr.	7 27	4 4	☾	4 55	3 33
22 pjatt	Řoř. pjatt	Ğäcilije	7 29	4 3	☾	6 18	4 0
23 řobota	Řelizity ☺	Řlimanta	7 30	4 2	☾	7 43	4 32

48. tydženi. Šřwobodne texty.

24 njeđžela	Šřw. řemr.	24. n. p. řwj.	7 32	4 1	☾	9 7	5 15
25 pónđžela	Řhatrny	Řhatrny	7 33	4 0	☾	10 22	6 10
26 wutora	Konrada	Konrada	7 34	3 59	☾	11 23	7 20
27 řjeda	Šim. Metař.	Virgilija	7 36	3 58	☾	pop.	8 35
28 řchtwórtť	Řufa	Řufa	7 38	3 58	☾	12 46	9 56
29 pjatt	Waktarja ☺	Saturnina	7 39	3 57	☾	1 14	11 16
30 řobota	Řandrija	Řandrija	7 41	3 56	☾	1 37	dop.

1889. December,

hodownik,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjędżena protyka.		☉		Miejscje huamjen.	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	sthadż. h. m.	thow. h. m.		sthadż. h. m.	thow. h. m.
49. tydzień. Text dop.: Romj. 13, 11—14; pop.: Jan. 15, 1—16.							
1 njedźzela	1. n. advent.	1. n. advent.	7 42 3	55	☿	1 55	12 33
2 pónđzela	Aurelije	Bibiany	7 44 3	55	☿	2 13	1 48
3 wutora	Franza Kav.	Franca Kav.	7 45 3	54	☿	2 30	3 1
4 frjeda	Borbory	Borbory	7 46 3	53	☿	2 48	4 13
5 sčtwórtk	Amosa	Sabbasa	7 48 3	53	☿	3 10	5 23
6 pjatk	Miklawšča	Miklawšča	7 49 3	52	☿	3 36	6 31
7 šobota	Markward. ☺	Ambrosija	7 50 3	52	☿	4 8	7 38
50. tydzień. Text dop.: Zap. staw. 3, 22—25; pop.: Mat. 5, 17—19.							
8 njedźzela	2. n. advent.	Mar. podj.	7 51 3	52	☿	4 44	8 41
9 pónđzela	Agrippiny	Balerije	7 52 3	52	☿	5 30	9 36
10 wutora	Judithy	Melchiada	7 53 3	52	☿	6 25	10 22
11 frjeda	Damasa	Damasa	7 54 3	52	☿	7 24	11 0
12 sčtwórtk	Epimacha	Magencija	7 55 3	52	☿	8 28	11 32
13 pjatk	Luzije	Lucije	7 56 3	52	☿	9 36	11 58
14 šobota	Isidora	Nikasija	7 57 3	52	☿	10 45	pop.
51. tydzień. Text dop.: Kol. 1, 12—15; pop.: Mat. 11, 2—10.							
15 njedźzela	3. n. adv. ☾	3. n. advent.	7 58 3	52	☿	11 56	12 41
16 pónđzela	Ananiasa	Abelheidy	7 59 3	52	☿	dop.	12 59
17 wutora	Kolumbija	Floriana	8 0 3	52	☿	1 10	1 16
18 frjeda	Kwatember	Suche dnj	8 1 3	53	☿	2 26	1 34
19 sčtwórtk	Reinarda	Abjuta	8 1 3	53	☿	3 47	1 57
20 pjatk	Almona	Theofila	8 2 3	53	☿	5 10	2 25
21 šobota	Domascha	Domascha	8 3 3	54	☿	6 33	3 2
52. tydzień. Text dop.: 1 Jan. 1, 1—4; pop.: Jan. 1, 19—27.							
22 njedźzela	4. n. adv. ☽	4. n. advent.	8 3 3	54	☿	7 55	3 52
23 pónđzela	Dagoberta	Wiktorijs	8 4 3	55	☿	9 5	4 56
24 wutora	Patorżiza	Patorżica	8 4 3	56	☿	10 1	6 11
25 frjeda	Boži dzeń	1. š. hodow	8 4 3	56	☿	10 44	7 34
26 sčtwórtk	2. šw. hod.	2. š. hodow	8 5 3	57	☿	11 16	8 57
27 pjatk	Jana scż.	Jana scż.	8 5 3	58	☿	11 41	10 17
28 šobota	Njewin. džecz.	Njewin. džecz.	8 5 3	59	☿	pop.	11 36
53. tydzień. Text dop.: Jan. 4, 13—15; pop.: Mat. 25, 14—30.							
29 njedźzela	N. po h. ☽	N. po hodż.	8 5 4	0	☿	12 21	dop.
30 pónđzela	Dawida	Kainera	8 5 4	0	☿	12 38	12 50
31 wutora	Sylwestra	Sylwestra	8 5 4	1	☿	12 58	2 2

Sermanki a škótne wiki
pntaj sady na stronamaj 17 a 18.

Měšaczkowe pschemějenje a wjedro.

☺ Połny měšaczk 7. dežembra do-
połdnja 10 hodż. 47 m. je s wjěšča
pscheměnjate wjedro.

☾ Pošleni bértlik 15. dež. popoł-
dnju 3 hodż. 53 m. šněh woczałowacj
dawa.

☼ Młody měšaczk 22. dež. popoł-
dnju 1 hodż. 47 m., s njewidomnym
šacznicjom šlōnza, rjane wjedro a
mjeršnjeje lubi.

☽ Prěni bértlik 29. dež. rano 6 h.
11 min. ma deščęzjate wjedro.

Stolětna protyka.

Dežember šo s hrošnym wjedrom
šapocżnje; kurlawy a šněh hacj do
10; potom šuche hacj do 18; na
to hacj do 28. šurowe a šmjerške;
28. šo deščęzjate dže; 30. a pošlenjeho
dežembra rjane wjedro.

31. dežembra: 4. termija frajeje
renty.

Naspomnjenja.

Wobliczenie danie.

Kapitał.	3 procent.		3 1/2 procent.		4 procent.		4 1/2 procent.		5 procent.		Kapitał.
	Słuzby marc	Wpłaty marc	Słuzby marc	Wpłaty marc	Słuzby marc	Wpłaty marc	Słuzby marc	Wpłaty marc	Słuzby marc	Wpłaty marc	
mf. 1	3	3/10	3 1/2	4	4 1/2	4 1/2	5	5/10	5	5/10	mf. 1
5	15	1 1/2	17 1/2	20	20	22 1/2	25	1 1/2	25	2 1/2	5
10	30	3	35	40	40	45	45	3	50	4 1/2	10
15	45	4 1/2	52 1/2	60	60	67 1/2	67 1/2	5	75	6 1/2	15
20	60	6	70	80	80	90	90	6 1/2	100	8 1/2	20
25	75	7 1/2	87 1/2	100	100	112 1/2	112 1/2	7 1/2	125	10 1/2	25
30	90	9	105	120	120	135	135	8 1/2	150	12 1/2	30
35	105	10 1/2	122 1/2	140	140	157 1/2	157 1/2	9 1/2	175	14 1/2	35
40	120	12	140	160	160	175	175	10 1/2	200	16 1/2	40
45	135	13 1/2	157 1/2	180	180	195	195	11 1/2	225	18 1/2	45
50	150	15	175	200	200	217 1/2	217 1/2	12 1/2	250	20 1/2	50
60	180	18	210	240	240	262 1/2	262 1/2	14 1/2	300	24 1/2	60
70	210	21	245	280	280	300	300	16 1/2	350	28 1/2	70
80	240	24	280	320	320	334	334	18 1/2	400	32 1/2	80
90	270	27	315	360	360	368	368	20 1/2	450	36 1/2	90
100	300	30	350	400	400	400	400	22 1/2	500	40 1/2	100
200	600	60	700	800	800	868	868	44 1/2	1000	80 1/2	200
300	900	90	1050	1200	1200	1268	1268	66 1/2	1500	120 1/2	300
400	1200	120	1400	1600	1600	1668	1668	88 1/2	2000	160 1/2	400
500	1500	150	1750	2000	2000	2068	2068	110 1/2	2500	200 1/2	500
1000	3000	300	3500	4000	4000	4136	4136	220 1/2	5000	400 1/2	1000
5000	15000	1500	17500	20000	20000	20680	20680	1100 1/2	25000	2000 1/2	5000
10000	30000	3000	35000	40000	40000	41360	41360	2200 1/2	50000	4000 1/2	10000

Wobliczenie, tak wytkoto punt pshidze, hdh zentnar 1, 2, 3 atd. marlow placzi.

3unt pshezo telko n.p. placzi, kaz zentnar marlow.

3 na wopaf:

Zentnar pshezo telko marlow placzi, kaz punt n.p.

Заблицієніє плаціѣных метра, хъдъѣ хары факти тохъѣ 1 нр. факъ 3 марти плаці.

марѣ	нр.	дѣя плаці метр:	хъдъѣ хары факти тохъѣ плаці:	дѣя плаці метр:	хъдъѣ хары факти тохъѣ плаці:	дѣя плаці метр:	хъдъѣ хары факти тохъѣ плаці:	дѣя плаці метр:	хъдъѣ хары факти тохъѣ плаці:	дѣя плаці метр:
—	1	18	—	30	—	33	—	49	—	85
—	2	3 ₅	—	31 ₈	—	34	—	50	—	90
—	3	5 ₃	—	33 ₅	—	35	—	51	—	95
—	4	7 ₁	—	35 ₃	—	36	—	52	—	—
—	5	8 ₈	—	37 ₁	—	37	—	53	—	—
—	6	10 ₆	—	38 ₈	—	38	—	54	—	—
—	7	12 ₄	—	40 ₆	—	39	—	55	—	—
—	8	14 ₁	—	42 ₄	—	40	—	56	—	—
—	9	15 ₉	—	44 ₁	—	41	—	57	—	—
—	10	17 ₇	—	45 ₉	—	42	—	58	—	—
—	11	19 ₄	—	47 ₇	—	43	—	59	—	—
—	12	21 ₂	—	49 ₄	—	44	—	60	—	—
—	13	23	—	51 ₂	—	45	—	65	—	—
—	14	24 ₇	—	53	—	46	—	70	—	—
—	15	26 ₃	—	54 ₇	—	47	—	75	—	—
—	16	28 ₂	—	56 ₅	—	48	—	80	—	—

Заблицієніє плаціѣных номехо лута, хъдъѣ хары лут 1 нр. факъ 1 марѣ плаці.

марѣ	нр.	дѣя плаці нр-тоу лут:	хъдъѣ хары лут плаці:	дѣя плаці нр-тоу лут:	хъдъѣ хары лут плаці:	дѣя плаці нр-тоу лут:	хъдъѣ хары лут плаці:	дѣя плаці нр-тоу лут:
—	1	0 ₆	—	6 ₆	—	21	—	21
—	2	1 ₂	—	7 ₂	—	22	—	24
—	3	1 ₈	—	7 ₈	—	23	—	27
—	4	2 ₄	—	8 ₄	—	24	—	30
—	5	3	—	9	—	25	—	33
—	6	3 ₆	—	9 ₆	—	26	—	36
—	7	4 ₂	—	10 ₂	—	27	—	39
—	8	4 ₈	—	10 ₈	—	28	—	42
—	9	5 ₄	—	11 ₄	—	29	—	45
—	10	6	—	12	—	30	—	48

Hermani a štótné wíki.

(dop. = dopoldnja; pop. = popoldnju; h. = hermant; f. = konjaze wíki; fw. = fwinjaze wíki; m. = mošnjane wíki; l. = lane wíki; fnamješčo * réka štótné wíki, fnamješčo † pač hermant a štótné wíki; hčez ničjo póbla nješteji, tam je jenož hermant.)

NB. Dofelž so hermanke druhdy pšepoloža, fu smyški móžne.

Wulki róžk.

2. Nještacjiblo * l., Dipst (hacž do 15.).
4. Kuland.*
10. Kamjenž (dop.)*
23. Dobrilug fw.
24. Kamjenž (dop.)*
28. Drazdžany (Nowe město)* f., Luban.†
29. Luban.†
30. Luban.

Malý róžk.

4. Kinsbórt,* Jarow, Grabin* f.
5. Jarow.
6. Nješwacjiblo * l., Radeberg (dop.)* Jarow.
8. Kuland.*
11. Šhorjelž.†
12. Šhorjelž.
13. Šhorjelž.
14. Kamjenž (dop.)* Šhorjelž.
15. Šhorjelž hornčezje wíki.
18. Damna,* Łufow* f.
19. Łufow.
23. Dobrilug fw.
25. Kulow,* Kinsbórt,* Gašyn† f.
27. Nowe Město*f., Drazdžany (stare město) fymjentne w.
28. Stara Darbna.*

Měrz.

1. Kalawa fw.
2. Miščno,* Kalawa* f.
4. Wojerezy†, Drazdžany (Nowe město)* f., Brody†, Žahaň†, Kalawa.
5. Bart,* Eijenberg,* Kalawa, Žahaň.
6. Nješwacjiblo * l., Parzow,* Wulki Hajn* f. a def. wíki, Luban.*
7. Kamjenž (dop.)* Wulki Hajn.
8. Wulki Hajn.
9. Drěwł,* Trěbule h. l.
11. Gródl,† Bistopizy,* Grožičežo* fw., Gubin* f.
12. Łaž† Barščez†f., Jarow*f., Grožičežo.
13. Stolpnjo.*
15. Wětošow fw.
16. Drtrand,* Wětošow* f.
18. Rósbort†, Dobrilug*, Luborast† f. fw., Pšchibus,† Wětošow, Nowořalž, Stolnjo,

Měrz.

19. Dobrilug, Nowořalž.
20. Radeburg.*
21. Lubin fw.
23. Rukow* f., Lubin* f., Žitawa.
25. Ryšwald†, Ğalschtrow†, Rukow, Lubin, Žitawa† f.
26. Kuland.*
27. Wóšport,* Čžečwjena Woda,† Kuland.
28. Wifow.*
29. Šty Komorow fw., Wifow.
30. Šty Komorow* f.

Šaprljeja.

1. Dubž,† Bistopizy,* Drazdžany, Grabin,* Pizn† f., Ryšbach,† Šty Komorow.
2. Grabin, Pizn† f., Ryšbach, Bjarnacjizy*, Drazdžany.
3. Nješwacjiblo,* Žem† f.
4. Kamjenž (dop.)*, Bešow,* Žemí.
5. Kuland,* Bešow, Lubnjow fw., Stara Darbna.
6. Lubnjow.*
7. Miščno.
8. Wojerezy,* Mužafow,† Lubij* f., Polčniza,* Lubnjow, Róštkow* f. fw., Bjarnacjizy.
9. Barščez* f., Róštkow.
10. Stolpnjo.*
11. Šhorjelž.*
12. Kalawa fw.
13. Budyščin,† Drtrand* f., Trěbule† f. l., Kalawa* f.
15. Kulow,† Budyščin, Drtrand, Luborast† f. fw. Gašyn† f. Łufow* f.
17. Dobrilug fw., Nowe Město* f.
23. Džezje,† Ščerašow.†
24. Parzow,* Radeburg,* Jarow* f.
25. Kamjenž (dop.)* Radeburg.
27. Stara Darbna.*
29. Wóšport,* Rhočebus† f., Kinsbórt,* Póžtowy, Dipst (hacž do 25. meje).
30. Rhočebus, Póžtowy (dop.).

Meja.

1. Bart,† Nješwacjiblo,* Rhočebus (dop.), Radeberg (dop.)*
2. Radeberg (pop.).

Meja.

4. Drěwł.*
6. Drěwł, Mitoraz,† Ğalschtrow,* Brody,† Žahaň.†
7. Krafow,† Žahaň.
8. Damna.†
9. Kamjenž (dop.)* Rhočebus móštowe wíki.
10. Šty Komorow fw., Wětošow fw.
11. Šty Komorow* f., Wětošow* f.
13. Rafezy, Kulow* Šty Komorow, Wětošow, Eijenberg,† Seidenberg.†
14. Jarow w., Seidenberg.
16. Dobrilug.*
20. Wojerezy,† Bistopizy, Luborast† f. fw., Łufow* f., Radměrizy.†
21. Kuland,* Łufow, Radměrizy.
22. Čžečwjena Woda,† Polčniza,* Žem† f., Kuland, Nowe Město.
23. Žemr, Bešow*.
24. Kalawa fw., Bešow.
25. Wojerezy w., Kalawa* f.
27. Kamjenž (pop.),† Lubij† f., Kalawa.
28. Kamjenž (dop.),† Lubij (dop.), Rukow w., Gubin, Kalawa.
29. Rukow* f., Nowe Město* f., Wětniza.†
31. Pšchibus,† Rukow, Lubin fw., Grožičežo.

Junij.

1. Lubin* f., Trěbule* f., Wifow.*
3. Wóšport,* Gródl,† Lubin, Kinsbórt,* Bistopizy,* Wifow, Gašyn† f.
4. Barščez* f., Kinsbórt (pop.).
5. Nješwacjiblo,* Lubin w., Radeburg.*
6. Kalawa w.
7. Kuland,* Šty Komorow w.
8. Dobrilug fw.
11. Kulow,† Rhočebus w., Žybaln,† Wolfbramezy.†
12. Gródl w., Rhočebus w.
13. Kalawa w.
16. Miščno.
17. Čučžina,† Mužafow,† Grabin,* Pizn† f., Gubin* f., Ğalschtrow.*

Sunij.

18. Pizn† f., Grabin.
19. Damna,* Parzow,* Grabin w., Radeberg (dop.)*, Wulki Hajn* f. a def. wíki.
20. Rhočebus* f., Damna, Kalawa w., Wulki Hajn.
21. Lubnjow fw., Wulki Hajn, Stara Darbna.
22. Lubnjow* Stara Darbna.*
24. Wjeleczin,† Drěwł,* Ryšwald,† Wojerezy,* Žahaň, Róštkow* f. fw., Brody†, Lubnjow, Šhorjelž,† Drazdžany.
25. Bart,* Drěwł, Róštkow, Jarow† f., Šhorjelž, Drazdžany.
26. Jarow, Šhorjelž.
27. Rhočebus* f., Kamjenž (dop.)* Drtrand* f., Jarow, Šhorjelž.
28. Šty Komorow fw., Drtrand, Šhorjelž hornčezje wíki.
29. Šty Komorow* f., Lubin* f.

Žulij.

1. Rósbort,† Šty Komorow, Luborast† f. fw., Ryšbach,† Luban,† Drazdžany (Nowe město)* f., Grožičežo* fw.
2. Ğuřta, Dubž,† Grožičežo, Luban, Ryšbach.
3. Nješwacjiblo,* Luban.
4. Rhočebus* f.
5. Kuland,* Kalawa fw.
6. Kalawa* f.
8. Džezje,† Bistopizy,* Trěbule† f., Łufow*f., Kalawa.
9. Barščez† f., Kalawa.
11. Rhočebus* f.
13. Rukow* f.
15. Lubij* f., Polčniza,* Rukow, Gašyn* f.
16. Polčniza.
17. Dobrilug fw., Radeburg* Polčniza (dop.).
20. Lubin* f.
24. Krafow.*
25. Kamjenž (dop.)* Jarow* f.
26. Pšchibus.*
29. Wóšport,* Nowy Gersdorf, Seidenberg.†
30. Nowy Gersdorf, Seidenberg.
31. Nowy Gersdorf.

August.

3. Budyšin, † Eisenberg, †
5. Kulow, † Budyšin, Wi-
fow, * Damna, *
7. Njeſwacziſtlo, * Wětrniſa, †
8. Šty Komorow ſw., Kamjenž
(dop.). *
9. Šty Komorow * f.
10. Lubin * f.
12. Riſnbórk, * Žahaň, † Dobri-
lug, * Gubin * f.
13. Bart, * Dobrilug, Žahaň.
14. Čerwjena woda, † Zemč * f.
16. Wětoſchow ſw.
17. Ruſland, * Wětoſchow * f.
19. Polczniſa, * Wětoſchow,
Ruſland, Šhorjelz, † Gaſpyn †
f., Grabin. *
20. Laſ, † Šhorjelz, Grabin.
21. Radeberg (dop.), * Šhorjelz.
22. Beſkow, * Šhorjelz.
23. Šhorjelz horučerſte witi,
Lubnjow ſw. Beſkow.
24. Gródf, † Lubnjow, * Ort-
rand * f., Gaſichtrow, †
25. Miſchno.
26. Wojerezy, * Wóſport, † Ort-
rand, Lubnjow, Luſow * f.,
Brody, † Luban. †
27. Luſow, Luban.
28. Nowe Měſto * f., Luban.
29. Stara Darbna. *
30. Trěbule * f., Ruſow w.,
Stara Darbna.
31. Barſchč, * f., Ruſow * f.

September.

2. Rhoczėbus † f. a farpjaſe
witi, Ruſow, Piſhibuſ, †
Wulki Hajn * f. a deſt. witi.
3. Rhoczėbus, Wulki Hajn.
4. Njeſwacziſtlo, * Rhoczėbus
(dop.), Damna, * Wulki
Hajn.
5. Muſzafow, † Damna.
6. Ruſland, * Kalawa ſw.

September.

7. Kalawa * f., Riſnbórk, *
Žitawa.
9. Džėze, † Biſkopizy, * Róſt-
kow * f. ſw., Kalawa Jarow †
f., Žitawa † f.
10. Róſtkow, Jarow, Kalawa.
11. Barzow, * Stolpno, * Rade-
burg, * Zemč † f., Jarow.
12. Wolbramezy, † Zemč, Rade-
burg.
13. Lubin ſw.
14. Dobrilug ſw., Lubin * f.,
Miſchno. *
16. Kamjenž (pop.), † Lubin,
Šty Komorow w., Miſo-
raſ, † Ryſchbach, †
17. Kamjenž (dop.), † Ryſchbach.
18. Radeberg (dop.). *
21. Bart, † Drėwf, * Ortrand * f.
23. Wojerezy, † Drėwf, Gaſ-
ichtrow, * Biſkopizy, Trě-
bule † f. l., Groziſchcjo *
ſw., Gubin † f., Nowoſaſz,
Lipiſt (hačž do 19. okt.),
Seidenberg, †
24. Groziſchcjo, Gubin, Nowo-
ſaſz, Seidenberg.
25. Polczniſa. *
26. Polczniſa.
27. Polczniſa (dop.).
28. Weleczin, † Wojerezy w.
30. Hucziſa, † Luboraſ † f. ſw.,
Raſezy.

Oktober.

1. Eijenberg * f.
2. Njeſwacziſtlo * l.
3. Kamjenž (dop.), * Jarow
w., Rhoczėbus * f., Krafow, †
4. Gródf, * Ruſland. *
7. Lubij † f., Ruſow, † Dubz, †
Šcherachow, † Gaſpyn † f.,
Grabin. *
8. Šty Komorow ſw., Lubij
(dop.), Grabin.

Oktober.

9. Čerwjena Woda, † Šty
Komorow * f., Wětrniſa, †
Grabin w.
12. Lubin * f.
14. Biſkopizy, * Róſtkow * f. ſw.,
Žybaň, † Žahaň, † Riſn-
bórk. *
15. Barſchč, † f., Riſnbórk
(dop.), Róſtkow, Žahaň.
17. Kamjenž (dop.), * Wiſow. *
18. Wětoſchow ſw., Wiſow,
Nowe Měſto * f.
19. Wětoſchow * f.
20. Njeſwacziſtlo deſt, lučzw.
a ſmol. witi.
21. Wóſport, * Brody, † Wěto-
ſchow, Ryſchbach, † Gaſ-
ichtrow, * Radmėriſy, †
Dražďžany.
22. Dražďžany, Radmėriſy.
23. Dobrilug ſw. Radeberg
(dop.). *
24. Rhoczėbus * f., Ortrand * f.,
Beſkow, * Radeberg (pop.).
25. Ortrand, Stara Darbna,
Beſkow.
26. Drėwf. *
28. Piſn † f., Biarnacziſy, †
29. Piſn † f., Wulki Hajn * f.
a deſt. witi.
30. Nowe Měſto.
31. Rhoczėbus * f.

November.

1. Gródf, † Lubnjow ſw.
2. Budyšin, † Ruſland, * Lub-
njow, * Ruſow. *
4. Budyšin, Ruſland, Gubin †
f., Lubnjow, Luſow * f.,
Dražďžany (Nowe měſto) * f.
5. Bart, * Damna, * Gubin,
Luſow.
6. Njeſwacziſtlo * l.
7. Rhoczėbus * f., Kamjenž
(dop.). *

November.

9. Trěbule † f. l.
11. Polczniſa, * Groziſchcjo *
ſw. Ryſchbach, †
12. Laſ, † Ryſchbach, Groziſchcjo.
13. Luban. *
15. Šty Komorow ſw., Lubin
ſw.
16. Šty Komorow * f., Lubin *
f., Žitawa.
18. Rósbórk, † Šty Komorow,
Lubin, Stolpno, Žitawa † f.
Grabin * f.,
21. Kamjenž (dop.). *
25. Wóſport, † Kulow, * Miſo-
raſ, † Dobrilug. *
26. Dobrilug.
27. Radeburg, * Zemč † f.
28. Kamjenž (dop.), * Zemč.
29. Kalawa ſw.
30. Kalawa * f., Piſhibuſ. †

Dezember.

2. Gaſpyn † f.
4. Njeſwacziſtlo * l.
5. Kamjenž (dop.). *
6. Ruſland. *
9. Džėze, † Drėwf, Brody, †
Seidenberg, † Nowoſaſz
božodžěſč. h.
10. Nowoſaſz božodžěſč. h.,
Seidenberg.
11. Eijenberg. *
12. Kamjenž (dp.), * Groziſchcjo.
Stara Darbna.
14. Wojerezy, † Trěbule h. l.,
Lubnjow.
16. Muſzafow, † Gródf, Lubo-
raſ † f. ſw.
17. Lubij (hačž do 24.) božo-
džěſč. h., Barſchč.
18. Ruſland, Wětoſchow, Piſn,
Dobrilug ſw.
19. Dražďžany (hačž do 24.)
božodžěſč. h.
23. Kulow †

Wuczah je ſakſkeho ſakonia, dofhodny dawf naſtupazeho.

klaſa:	lětny dofhod:	dawf:	klaſy:	lětny dofhod:	dawf:
1.	pſchėſ 300—400 mf.	50 mp.	12.	pſchėſ 1900—2200 mf.	30 mf.
2.	" 400—500 "	1 mf.	13.	" 2200—2500 "	38 "
3.	" 500—600 "	2 "	14.	" 2500—2800 "	48 "
4.	" 600—700 "	3 "	15.	" 2800—3300 "	59 "
5.	" 700—800 "	4 "	16.	" 3300—3800 "	76 "
6.	" 800—950 "	6 "	17.	" 3800—4300 "	94 "
7.	" 950—1100 "	8 "	18.	" 4300—4800 "	114 "
8.	" 1100—1250 "	11 "	19.	" 4800—5400 "	136 "
9.	" 1250—1400 "	14 "	20.	" 5400—6300 "	162 "
10.	" 1400—1600 "	17 "	21.	" 6300—7200 "	189 "
11.	" 1600—1900 "	22 "			

Piſki wſchėch dalſchich klaſach wuczini dawf 3% teje dofhodneje ſumy, † totrejž ſo klaſa ſapoczina. Hačž do 12,000 mf. ſóžda klaſa wo 1200 mf. pſchėbera, wot 12,000 hačž do 30,000 mf. wo 2000 mf., wot 30,000 hačž do 60,000 mf. wo 3000 mf. a dale ſóžda klaſa wo 5000 mf.

Boža nóz.

Je Boža nóz, a wšchudžom rjenje swonja,
 Wšchěch ludži kemschi swony wolaja.
 O! w Bethlehemje pastyrjo šo klonja
 Wšchěd Zesufom, na nim šo sraduja.
 Čžesčž Bohu wjeršchnemu!

A w městach, na wšach, we wšchěch domach
 Dženš knježi wšchudže wulke wješele.
 Ešo blyščeža šwěczki tu na rjanych ščtomach;
 D džěcži pójče, bječeže, hladajče!
 Čžesčž Bohu wjeršchnemu!

Tam w hymnej komorzy pšchi próšdnym ložu
 Je džěcžo kłude wječzor sdrěmnyšo.
 Bě nanča šhubilo pšches džiwnu ruku Božu
 A wčžera macž do rowa lehnj šo.
 Čžesčž Bohu wjeršchnemu!

D je dha džěcžo wot wšchěch šapomnjene?
 Ma wostacž jemu sradoba?
 D hižo duricžki šu wotewrjene,
 A jandžel Boži wobradža.
 Čžesčž Bohu wjeršchnemu!

Duž blyščeže kłudži, sradni, wopuščeženi,
 Bóh wščitkim pomhacž samóže!
 Wot Boha ženje nješčeže šastorcženi,
 Wam jandžel hižo pomhacž dže.
 Čžesčž Bohu wjeršchnemu!

Pomhaj Bóh!

„Pomhaj Bóh“, s tutym lubym słowom strowi šo pola naš w Šerbach. Ze drje to słowo, kotrej macz šwoje džěcžo wuczi, hdyž je lědma maczernej wodzajej ruzy wuběhnyło a pokasało, šo móže nětko šamo pucz wot jeneje ławki k druhej dokonjeć. Njenje je, hdyž džěcži jo naložuja, njed w čyrjódže do šhule abo se šhule du abo hewaš někašeho dorosćženeho naderidu, a knješej wuczerzej šo hižo ša to dodžakowacž njemóhše, šo je nawjeduje, wšchem dorosćženym „Pomhaj Bóh“ pščiwołacž. Wšhako tež žana rěč tak rjaneho postrowjenja nima. Němzy pšheja šebi „dobre ranje“ hušto došč hacž do wječžora; abo „dobry wobjed“, hdyž šu hižo na 4 hodžiny po wobjedže. Šo paš dyrbi Bóh pomhacž, to mamy jenož my. A kóždy mały a wulki tuto strowjenje rad škyšči. Tež našheje rěče njefnatym, a bychu to tež jenož wofhudženi „handwjeršy“ byli, móže to k šbožu byčž. Pšhedženaš džěšče ras po dróšy. Ššlónžo rjenje šwěcžesče a wón mějesče tak šwoje myšle. Žemu napschecžiwu šhulške džěcži pščiudžechu, mólcžke čžetmjenolicžkate, hižo tak rjenje hjes šobu wješele rěčžo, kaž bychu hižo tóššhto wjedžile. A wone bóršy pokasaču, šhčo wjedžichu. Žačo mje wu-šladachu, dopomniču šo wuczerjoweho napominanja, šo maju kóždemu „Pomhaj Bóh“ prajicž. A hlaj, hnydom šo, kaž wojazy, trochu do rjada šestupachu, šebi čžapku ščežechu, kaž ma to byčž, a s mlodym jasyčkom a jasnym hložom šwoje čžerstwe „Pomhaj Bóh“ mi prajachu. Ža njewěm, hacž je tajke pšheče runje jara s wutrobny pšhišhčo (ša wšhčo wšhacž hišhče džěščžowa wutroba ruma mēčž njemóže), ale derje čžinjeshče tola. Tola niž jenož mi. Šady mje džěšhtaj pšhipadnje dwaj „wandrowskaj“. Žeju něhdušhe bohatswo beshče šo trochu do hromady šeschkrělo, šo nicžo njewobšedžišhtaj, hacž małe hrēmješhčo, a tam beshče nēšhčo šucheho šhlěba a — bleschka s palenzom. Dwaštu njebeshče jimaj nišhčo na čželo a po mērje šhik, kaž beshče šjawnje widžecž. Beshče tež napróšhena. Šaj, s nimaj beshče šhětro s hory hičž dyrbjalo a nišhčo jeju wjazy ledžbu njemějesche. Duž tež šhulške džěcži, kiž bēchu mje tak rjenje postrowike, tež pornjo nimaj pščiudžechu. A hlaj, kaž bychu wyšohého knješa pšhed šobu mēli, tak šebi pšhed nimaj čžapki ščežechu a wandrowskaj mějeshtaj šwoje „Pomhaj Bóh“ s jasneho džěščžoweho

rta. Wonaž beshhtaj žusaj; duž njeměšeshtaj rjane strowjenje šrosomicž. Ale nicžo wo to. Šěpje hacž hdy by šo jimaj „dobry dženi“ pšhacž w jeju němškej rěčži. To šnano móhłoj kaž ša wušmēš bracž. Tajki štorhany wandrowski ma wšhacž jenož dobry dženi, hdyž šebi prawje wjele napróšy a hdyž nimo polizaja trjehči, kaž myšh nimo pašli abo šajaz nimo hajnka.

Našhi hólzy potajškim „Pomhaj Bóh“ wołachu. O, šebi myšlach: Šchłoda tola, šo wonaj jo njerosumitaj. Ššnano nicžo wo tym njewěštaj, šo móhł jimaj hišhče Bóh se wšheje nusy pomhacž a k šbožow-nemu, porjadnemu žiwjenju dopomhacž. A tajkeje pomozy beshhtaj tola tak jara potrjebnaj. Tola hacž runjež postrowa njerosumjeshtaj, dha mějesche tola šwój wužitk, kaž wšhacž šo žane dobre šłowčžo hjes wužitka njepraji, wē šo, žane šle a šhnikē tež niž hjes šchłody, hdyž tež to pšhežo to šame lěto hišhče widžecž njeje. Wandrowskaj mjenujzy, kiž beshhtaj hacž dotal jenož druhich strowicž dyrbjaloj a ša to bychu šo jimaj ludžo jenož lědom podžakowali, kaž bychu prajicž čžyli: wot tajšej dundašow žaneho šłowčžka ani ša šwojeho pšha njerodžimy, posastashhtaj a jedyn k druhemu rjeknu, a Pšhedženaš to žyle derje našdala škyšeshče: „Aš, tak ponižne šu te džěcži, šo šebi čžapki ščžahnu a tak rjenje strowja. O, budžishče naju to tež našh wucžer wucžil a budžihmoj šo tež mój pšhed druhimi ponižowacž nawuknułoj, dha bychmoj nětko kóždy šwój domčž mēłoj s čžescžu a s warbu a njetrjebaloj hładacž ša škóčžicžkami a wotrubowym šhlěbom, kiž na prošhershkih puczach roščže.“ „Ža bych“, tak mēnjeshče tón jedyn wot njeju, „Wandrašez šhěžku mēš, kiž čžyšhe mi mój nan kupicž, prjedy hacž šo s nim šwadžich a s domu čžeknučž“; „a ja“, tak škyšchach druhého prajicž, „bych nětko se šwojej maczerku w jeje domje bydlit, a jeje šylšy, kiž šu jeje woczam tak do čžafa widženje wšale, budžichu njeplakane wostate.“ Takle wandrowskaj. Ža widžach, šo šebi s woczow šylšy trjeshhtaj, šnano přenje po wjele lětach. Potom jeju s woczow šhubich. Bóh daž, pšhi šebi pomyšlich, šo bychu džěcžaze šłowa na dobru rolu padnyke byke, šo byšhtaj šo wobaj do domišny a do šprawneho žiwjenja wróčžiloj. A njeje dha móžno, šo je Bóh jimaj pomhacž, jimaj pomhacž pšhes pšhiwołane „Pomhaj Bóh“. Šeho dla wostarimy pšhi šwojim „Pomhaj Bóh“ a njedhamy hubjeišhe a

prósdne strowjenja pšhinsacž, hdyž mamy šami naj-rjenjšče.

Alle ščto dha rěka nětko „Pomhaj Bóh“. Šlaj, ja džu czi to wuklascž. Alle njewšmi ša što, hdyž cze k temu na šhwilku do Turkowškeje domjedu, w duchu jenož, šo rošumi. Turkojo šu muhamedanškeje wery. Šako tajzy wucža woni bjes druhim tole: Šdyž je wójna, dha je ša wobkhowanje twojeho žiwjenja zyle wščo jene, hacž domač wostanješč abo hacž šobu won czehnješč, hdžej kulki wokoto hlomy hwisdažu, kaž haprlejške trupy wokoto wuščow. Še-li czi mjenujzy wotšbudžene, šo mašč wumrjecž, dha tež domač š khačloweje kawki padnjješč a šebi ščiju šwinješč tu šamu hodžinku, w kotrejž budžišče cze wonkač njepščeczelowa kulka trječika. Teho dla cžlowjek ša wobarnowanje šwojeho žiwjenja zyle ničžo cžinicž njemóže. To wščo cžini Allah, jich Bóh. A hdy by ščto ščot na bližjšcheho, šo by jeho wurubił, bližjšči pač šo wobara a šarasy jeho, dha wón tola na šwojej šmjerčzi w winje njeje. To wščo cžini Allah. Tak tež cžlowjek ničžo ša to njemóže, hacž je wón bohaty abo šhudy. Cžlowjek móže lenił byč a wopiwž a brojet, šo namrěte šamoženje pščecžini, jeho wina njetrječki, to je Allah cžinił. Teho runja pač tež Allah cžlowjeka bjes jeho šobuštutkowanja k bohatštwu pščinješke. Tu cžini Allah wščo šam, cžlowjek móže šo pšči tym šadžeržecž, kaž dže. Ščšecžijan wucži tročhu hinał.

Wščo šteji w Božej mozy, cžlowjeka powyščecž a ponižecž. Alle cžlowjek dyrbi tež tročhu ša tym byč a šo šadžeržecž. Šewak njebyčmy prajicž móhli: Bóh pomha. Pomyšl šebi: twój bratr tebi praji: ty, pščinđž jutšje mi moju rožku pošyz pomhacž. Ty rjeknjješč: derje, ja tam w prawym cžašu budu. Šano na jeho polo pščinđžješč. Šay, kaž šo šda, přeni, a pocžinašč šahon šyz a myšlišč: mój šušod je šo šalomdžil. Wón hižo pščinđže. Ššnano je šo w hródži něščto štało a t. d. Alle šlónžo šo k połdnju bliži a twój šušod, kotrehož polo dyrbjješče pošyz pomhacž, tu pščežo hiščče njeje. Wokoto wječwora pač hiščče pščiščot njeje, a ty šy polo šam pošyłł. Šay ty pomhał? Ně, ty šy wščo šam dołonjał.

Šlaj, tak mašč tež ty něščto cžinicž, hdyž dyrbi czi Bóh pomhacž a njekmješč leni domač ležo wostacž, hdyž Bóh twoje hona se šwojim šlónžom hrěje a twoje

brošdy se šwojim dešččjom macža a šašo pošdžiščo š rjanyimi dnjemi žitu kaž pucž do brožnje twari. Alle mašč pilnje dobre dny a dobru strowošč mužicž.

Pščeje czi teho dla ščto „Pomhaj Bóh“, dha rěka to: Bóh džuł czi strowošč a cžikoscž a wščo druge dacž, ščtož k twojemu šbožu škuzi, a ščtož šebi ty šam se šwojej mozu dacž njemóžješč. Šay-li bur, dha džuł czi dobre wjedro, šlónžo a deščč w prawym cžašu a t. d. wobradžicž, štaršchimaj džuł pěkne džěczi dacž, tajške, kaž bješke Samuel a Šabel a žaneju Elioweju šynow, džěcžu džuł dacž mudru hlownu, kiž šo loška do wucžby namača, hošpodarjej šwěrných džělaczerjow a t. d. Alle nješapomii tež to šwoje cžinicž, pobožny, šwěrný, pilny a ródny muž byč. Pščetož na škałojtu rolu šendženy deščč runje tak wjele pomha, kaž žadyn, a se šudheho ščtoma tež najczoplišče nalěcžo žaneho liščza njewumjedže, a byrnjež te nalěcžo 100 lět dołho trało. Teho dla cžini tež to šwoje, hdyž džešč, šo dyrbi czi Bóh pomhacž k twojemu šbožu.

Cžini to šwoje!

Abó njeby šnano cze nihdže nufa cžiščžaca, šo móhł ruzy do kłina položicž? Ach ně, nufa tež nětko pščede wščem šerbskeho ratarja cžiščžci. Wostanmy pšči tym štejo.

Šola drje runje tak derje nješu, kaž něhdy, hdyž twój džěd na nje jěšdješče, šo by tón mały kuff cžaša, hdžej š kołom a wołom, š džěcžimi a czeledžu roboczicž njetrječbašče, wužil, š role někał najšylnišči pór šwu-cžahał a něščto rožki a wowšga našył abo našymu po šwiatoku šwoje žito se šwojeho pola kaž domoj štradnuł. Šaj, pola nětko lěpje nješu. Nowy pluh hłubje do šemje rěša a wot wótzow njewužitú rolu ša šy w šhmanu cžini, želešne brónje rolu bóle ščičžca a šmlěja, hacž něhdušče drjewjane rjebli, kiž by šo nětko kosa cžahnučž hańbowala; pščikupny hnoj w roli šewak njewužite elementy rošwjašuje a je ša nju to, ščtož šól ša jědž. Bjes njeho wjazy njendže. Duž dha žadyn džiw njeje, šo do nětcžiščeje brožnje rad dwě brožni teje wukfoščje džetej, kažfej je twój džěd jenu ša to šame kubko trjebał. A na wiki mataj burowaj brunakaž hinajšču cžežu wješč, šo šo na hładkej drošy šapocžitaj, hdžej tola přjedy po rušlatym pucžu zyle š loška šupa-ščtaj. A hošpoda na horu horje do Budyščina abo Šamjenža se šwojej butru, dokelž ma jeje wjele, hušto

posastawa. Haj, hdy budzišće twój dźed tał wjele sa wiki mėl, kaž ty nětko, dha by ty nětko —ste ryczer-kubko mėl a niž s dołom, kaž nětčyšči wobšedzet, ale hišćeje pjenjeshy na dani. Ale cžeho dla dha to bynej wjazy možno njeje se swojich płodow tał wjele cžahnuć, so móhl šo —steho knježka prašćecz hicz, šćho je —ste kubko bjes bratrami winojte? To je runje nětčyšćha nufa. Wupłody njechadža nicžo płaczić. To šda šo šame na šebi trochu dżiwne być. Na šwěće je tola s kóždym dnjom wjazy ludži a pšchede wšćem šo licžba wobydlerjow w Sakskej jara pšhišporja. Wjšće teho je w Sakskej halle kóždy pjaty cžłowjek w ratarštwje a wot ratarštwja žiwj. Wšćitzy druhy šu rjemješlnizy, dźelaczerjo w fabrikach, pšćekupzy a t. d. Š teho je rošumicz, so sakski kraj dołho to na swojich polach nje-nješe, šćtož ludžo ša šejwinjenje trjebaju. Sakski lud trjeba lětnje na 14,400,000 zentnarjow žita, w Sakskej pał jenož 5,000,000 zentnarjow narošće, tał so ma šo s druhich krajow 9,400,000 zentnarjow žita lětnje pšćiwožowacž. By-li šo sakski lud jene lěto ras jenož wot swojeho žita žiwicz dyrbjal, dha by jenož 128 dnjow něšćto ł jėdži mėl, tón druhi dźel lěta, potajkim 240 dnjow abo 8 mēšazow, by bje wšćeje jėdže był. To by trochu dołho trašo. Runje tał je s butru a s mjašom. Ženož bėrnow šo kóždu našymu wjazy nasbėra, hacž šo šć. Tola tu dže najwjazy kórzow do palenza.

Duž dyrbjale po prawym płaczišny wjetšće być, hacž ša cžas wótzow, hdžez s molom tał wjele ludži žiwjch njebė, kaž nětko. Tola šu špadnułe. A kóždy wė, so to s tunjeho pšćiwožowanja žita a druhich tworow po železnizach pšćiindže. Haj, to wješele, kóždy džen cžas pšćahnje nimo swojeho pola jėcz widžecz a šo tam a šem ras do mēšćka abo do Draždžan s nim dowjecz, je nasćich burow kšćtro droho pšćišćho.

Wjšće teho pał ma ratar dženšnišči džen wjele wjetšich wudawkow hacž hewal. Wójško džeržecz, šo bychu krajne mješy njenatorhjene wostale, abo šo sozial-demokraczi wšćón porjad na głowu stajili njebychu a wšćem, kiž maju hišćeje krosćil w šaku, pošajali, kał šo na šćibjenzy wiše, to žada šebi wjele wudawkow. Czeledž žada šebi wjazy mšdy, bur šam ma wjazy po-trjebj a šćladnošće ł wudawkam.

Še nětko tał: se studnje buršćeho šamoženja šo wjazy cžerpa, hacž šo do njeje nažórli. Tajka studžen na-

pošledku wušćhnje, šelena trawa wokolo njeje šwadnje, a czi, kotřiz šu njetrjebawšči wjele s njeje cžerpal, šo nětko pšćed njeje se šćachom dohladaju, šo šu šebi šamemu šćhodžili, jako došć wody s njeje došćacž nje-možachu. To drje je lubeho cžitarka přenja šćoržba, šo wjazy s móšćnje dže hacž do móšćnje.

Š cžim dha móže šebi bur nětko trochu pomhacž?

Ša cžzu czi najpředy prajicz, s cžim njemožesh.

Železnizy šahnacž njemožesh. Tych budže pšćezow wjazy a byrnjež tón abo tamny s pšacžu wo blido prał a na wjšćnowež šwaril, kiž je twari, tych budže pšćezow wjazy. Ženož jene móhlo je šahnacž: hdy bychu ludžo w powėtrje jėšćicz nawukli, kaž smije. Tola tał daloko wėšće šwėt njepšćiindže. Wóh je cžłowjeka niž do mróćel, ale na šemju šadžil. Železnizy wostanu a pšćezow wjazy žita po nič ł nam dóindže.

Tež njech šebi ničto njemyšli, šo mšda abo druhe wudawki, kiž ratar ma, kaž krajny dawł a t. d. šo po-niži. Žadyn šćtom s krónu do šemje njerošće a jenož rak wróćno kašy. Wudawkow budže pšćezow wjazy!

Ale šćto dha ma bur cžinicž, šo móhl wobšćacž?

Pšćedženał cže tu lěćka bjes druhimi šćėdkami jenož jedyn našpomnicž, kiž móhl šerbšćim ratarjam ł špomóženju šćuzicz.

Šoni ras jenu šerbšćich horow wopytach, Wnišćonšću horu, šo bych šebi wėžu wobhladał, kiž bėch wot delkach hižo hušćišćho widžal. Šako na horu horje šćupach a šebi pót s cžola trėjach, pomyšćich šebi na šandžene cžasny, hdžez šu rubježni ryczerjo w twjerdych hrodach na horach bydlili, wšćowarjam a buram wšćho wudrėli a potom kradnjene kubka w šwojich hrodach w mērje pšće-cžinjeli, a bur by dyrbjal ša to głodu tradacž. Tola to bėchu próšćne myšle, dofelž nicžo njepomhaja a teho dla šwój puć na horu ani našpomnil njebych. Ale něšćto wazne tam nabenđezch. Šladach wokolo šo na rjane šćmřeczki, kiž runje ł njebjū rošćezchu, kaž bychu šo mje woprašćecz cžyše: Dže tež twoja myšl tał ł njebjū? Duž wuhladač dwaj mlodaj šćmřeczkaž zyle pšći šebi kaž s jeneho pjenka rošć. Žedyn bėšće šylnišći a móznišći a bėšće s krónu tež hižo wjšće pšćišćoh hacž druhi a jón kaž pšćemóhl. Duž bėšće šo krótko předy, hacž ja tam šćejach, wjetch na wjetšćim

ſhmrcęcku ſlemił. To niczo dale na ſebi męło njeby. Mõhła poboczna hałosa męsto wjeręcha roſcz a ſchtomowe roſczenie njeby ſatorhjnene byto. Ale nętko chyzchu wſchę druhe 4 horne hałofy ſ wjeręſchkom bycz a każ na ſwoju ruku roſcz. Kõzda ſbęhaſche ſo ł njebyju a tał žana mõzna njebę, a hlaj, mjenišchi ſhmrcęk bęſche hižo tõn prjedy wjeręchi pſchęczaħnuł. A ja pſchi ſebi prajach: Wobaj ſhmrcęckaſ tu ſtajnje roſcz njemõżetaſ. W ſwojim czaſu pſchiõdže haĵił a jedyn ſhmrcęk pod jehõ piłku padnje. Rotry? Węcze tõn, kiż bęſche prjedy mõżniſchi był a wyſchſchi, kotrehõż wjeręſchne hałofy pał bęchu kõzda na ſwoju ruku roſtke, ſo bychu ſame wjeręſch byłe a kotrehõż roſczenie bęſche ſo pſches to ſatorhko.

Pſchędženak bjerjeſche ſebi tutõn ſhmrcęk ſa pſchirunanje. Tał je, praji wõn pſchi ſebi, ſ kõzdyĵ domom, hõdžeż chze hoſpoſa wyſche hoſpodarja, dżęczi wyſche ſtarſheju a czelebz wyſche knjeiſtwa. Tajki dom ſ žytnym hoſpodarſtwom cżini, jako by ſebi pola raka po wucżbu był a wõt njecho raczi kħõd, kħõd do ſady, nawuknuł. Mõſchei ſo prõſdni, bõrſy w žanej komorzy a ſchlicży niczo wjazy njenamakaſh hacż prõſdny rum. Napõſledku pſchiõdže lichõwnił ſ piłku, to je ſ hypothekami a ſe ſubhaſtażiju a wuhnaſe wſchęcħ mlõdnyħ a ſtaryħ każ poſ mlõde kurwoty ſ huęſda.

Tehõ dla je lepje, ſo w domje hoſpodał knjezi, każ ma na ſhmrcęku jenoż jedyn wjeręch bycz. Duż ſtupich ſ tajkimi myſlemi na wężu a wuhladač pſchęd ſobu ležo žyłu pożõhnõwanu Ğornju Kużyžu ſ jeje ſelenyĵi polami a cżemnymi leſkami, czerwjenymi třečami a ſwętkymi hatami a ręczkami. To bę rjany napõhład. Ale je dħa lud w tutym kraju też tał ſbożõwny, każ mõhł bycz? Saſõ dopõmnich ſo ſhmrcęcka, na kotrymż chyzchu ſchtyri hałõżki, kõzda woſebje, wyſche druhič a prajach, to je też czerpjenje naſcheho burſtwa. Wõni chędža kõzdy na ſwoju ruku a doſcz hromadže njedżerza, bjes ſobu ſtorza a jedyn druhemu ſchfody cżini.

Abõ njeje tał?

W nič je ſawiſcz.

Hłajcze, w delnim kraju je wjeſta. Za jeje mjenõwacz njecham, hewał mõhli mi ſa ſto wſacz. W njei chyzſche bur, kiż męjeſche hubjene twarjenje a je twaricę njehaſche, kubło pſchędacz, niż žyke, ale po kuſkač na wjeſnyħ. S tajteho roſkuſkowanja, myſleſche, ſo wjazy ſcžeħnje, hacż hdyż wſcho pſchęda. Tajke roſkuſkõwanje

wſchał naſchim burſtim wſam derje njeczini. Ale ſchto dħa chze wſchēm ludžõm dopõwedacz? Tõla męnjeſche pſchi tym derje a chyzſche, ſo by wſcha warba ſe wſchēmi polami ſ mjenišcha bjes wjeſnyĵi wõtała.

Wõn dżęſche najprjedy ł boħatemu ſuſõdnemu žiwõſczerrej, kiż bęſche hižo lęta dołho nęſchto pola pſchikupicę chyzł, kotremuż bęſche ſuſõd bur też huſto rolu dżętał a druhu lubõſcz wõpõkaſał. S nim pſchiõdže na cżiſte, ſo chyzſche nęſchto kõrzõw wſacz a po kõrzu 150 tl. dacż. Na to dżęſche ł — eż Pętrej. Też tõn by rad nęſchto kõrzõw wſał a wõn ſłubi, ſo chze teho runja 150 tl. ſa kõrz dacż. Tał pobu bur hičęje pola druhič, a wõn namaka ſa žyke kubło kupzõw kõrz po 150 tl. Nętkõ hičęje dowõlnoſcz wyſchõſcze, ſo ſmę ſo kubło tał roſkuſkowacz, pobrachõwaſche. Ta też dõndže, dokełż ničto pſchęcziwo temu niczo prajił njebę. Hižo naſajtra bur ſwojič kupzõw hromadu ſwoła, ſo by ſo nętkõ kup ſ kõzdyĵ wõbtwjerdżił a pjenężny ſawdawł dał. Wſchõn wjeſeły, ſo je, dokełż bęſche khorõwaty, kubło wõtbył, ſaby wõn witanja a rjeknu ł nim, hdyż ſaſtupichu: „Dowõlnoſcz tu je. Wõbtwjerdżny kup.“ Ale — ſchto dħa to bę? — jehõ kupzy nęſchto bõrbotachu, jako bychu ſpõkojom njebyli. Sčhto dħa to bęſche? Sčhto dħa bęſche ſo ſtało? Hłajcze, ſuſõd žiwõſczer bęſche dżęił prjedy wſchittich wjeſnyħ, kiż chyzchu ſ nim ſobu kupõwacz, hromadu ſwołał. Wſchitzy pſchiõdžechu, jeſybdachu ſo trubku pachajo wołõ błida a wõtčakačhu, ſchto ſuſõd noweho wjedżiſche. Boħaty žiwõſczer, — eż Matij ſ mjenõm, dyri na błido, ſo ſo mały Janł na ławzy ležo naſtrõža a ſaſchicza, a rjeknu: „Sčhto? tutemu burej, kiż je bjes nami wõtroſtł a jako dżęczo boſy ſ nami po gmejnſkich hładač bęhał, temu tał wjele pjenjes do huby cżiſnucz! To by byto 150 tl. ſa kõrz. Wõn by runje męch połny pjenjes do męſta czaħnył a woſebneho knježka hrał. Hižo ſo tał ſ horõſcēju puła. Haj cżemu dħa runje temu tał wjele? Za ſa kõrz jenoż 120 tl. dam.“ „Hm“ męnjeſche wjeſny krawz, ſebi nawõczi tročhu na kõnz nõſa dele ſunuwſchi, każ by pſchęzo cżinił, hdyż by ſ dżęłõm poſaſtał a nęſchto mudre prajił, „hm, hm, hm, ja ſym wjele pola bura dżętał, ja ſym ſ burõm na tej ſamej ławzy w ſchuli ſydał: tõn tał wjele ſa kubło njetrjeba. Za jemu też ſa kõrz jenoż 120 tl. dam.“ A tał ręczeſche jedyn po druhim.

R—ez Marja, ródna rosumna žónska drje mēnjše: „Ale bjes Eserbami tola po prawym słowo płaczi. Wy je tola łamacz dżycz njebudżecze. A lēpje tola je, hdyž jenemu se wšy, kiž je nam hufto w nufy pomhał, kiž je s nami wotroftł, našče pjenješy ł lēpšchemu pschindu, hacž hdyž nekajki zusy kublet pschindze a s waschimi pjenjesami šo šmējo se wšy czechnje, kaž wandrowski, kiž je derje pobyl. Dur ma džeczi, je chorowaty, wón pjenjes bóle trjeba, dyžli wy, dajcze, schtóž seje słubili. Drohe jeho pola wēscze nješju.“ „Schtó, schtó“, wrjēšny jej jejny mandželski do woczow, „schtó žónske wo tym rošymja. Wona na šwēczi žadyn rosumniški stutł njemóže czinicž, hacž hdyž hubu djerži. Wón wjazy njedostanje hacž 120 tl. sa kórz a hdyž to njecha bracz, dha njech šo dale sa pluhom šmata. Wón šo najēdži a jeho pola posdžišcho šnawo hiščcze sa twiški pjenjes dostanjemy. Zutšje jemu wošjewimny, schtóž šmy wobšamfli.“ Haj, haj, tak czinimny, praji jedyn po druhim a ruzny šebi sawdajo rosenidžechu šo kóždy do šwojeho doma.

Duž dha nětko nasajtra ł burej pschindžechu a hdyž bur wješele praji: Wobtwjerdžmy kup, dha jich wobžec, bohatty žiwnošczer rjeknu: Wobtwjerdžicž kup dżemy, ale jenož pod tym wumēnjenjom, šo sa kórz 120 tl. bjerješč a niž 150 tl.

Tole džēšče našchemu burej tola psches wšče ponosčki. Tunjo došč bēšče jim pschedacz dżył a nětko jemu hiščcze takle sebrachu. Pschezo bēšče jim ł woli byl, jich džeczi ł kščczenizy wosyl, jim rolu džekał, žito šobu na wiki brał, po šekarja jēdžil — a nětkole tajki džak. Najradscho by s pjasczu jim trochu woczł wutřel a rosum wótsil, ale wón šo wobknježi a rjeknje: dha džicze sašo domoj a s kupa njemóže ničšo bycz. Š tym šo šhromadžina rosenidže.

A schtó nětko bur? Wón drje njebēšče ženje rad ničšo s zusyimi, nješnatymi ludžimi czinicž mēł. Ženož snatym, ł kotryniž bēšče dowēru dobył, by pschedawał a by tak stajnje derje jēł. Pschindze-li ł tebi, tak by hufto prajil, nekajki zusy kupž abo pschelupž, dha šadz šwētly tolet na hlido a praj: „wšmi, a dži jeno s domu a khwataj“. Tajki tolet móžesch rad woprowacz, hdyž jeho sa to s domu wuczērišč. Nēchtóžkuliž je, dofelž je šo s nješnatym nažadžował, jene po druhim šhubil a je šam napošledku s domu czechnuč dyrđjał. Tcho

dla šo ženje na zusyč njewobroczi. Nětko pak bēšče šo tak w hñewje šapyrił, šo šo nasajtra do mēšta nastaji, šo by tam šwoje kublo přenjemu lēpšchemu pschedač, kiž tak wjele da, kaž dže mēcz.

Pschindze ł jenemu, kiž kubla kupowašče a pschedawašče. Bēšče to hewał šprawny muž.

„Ža džu“, šapocza ł njemu, „šwoje kublo pschedacz. Dyšcže wo nje rođžili?“

„Čjemu niž“, wotmolwi tón, jemu prisu a zigaru škiczo. „Šak wjele dha byščcže šebi žadali?“

Dur šebi pomyšli: džu trochu kručze djeržecž. Wšchako móžu potom, je-li šo žybacž njecha, špuszczowacz. Duž šnapščeczimi: „Wone je 100 kórzow wulke. Ša kórz džu mēcz 170 tl.“

„Šm, 170 tl. sa kórz. To je trochu wjele sa wasche mokre pola. Schtó wē hacž šu tak wjele winošte. Njebyščcže něščo mało špuszczili?“

„Njeje skoro móžno.“

Mēščczan kolebašče šwoju słowu na tón a tamny boł, kubnjowašče s porštami na hlido, trēješče šebi nawoczł pschezo bórbotajo „170 tl., 170 tl., trochu wjele, trochu wjele.“ Napošledku mēnjše: „Čžemy hladacz. Zutšje ł wam pschindu, šebi wšcho wobhladam. A džu hladacz, hacž móžu tak wjele dacž.“ Š tym šo rošžohnowašchtaj.

Nasajtra mēščczan pschindze. Kublo šo špodobasče. Wón da požadane pjenješy. Kup bēšče wobtwjerdženy.

Škuchodža bēchu bjes tym tež sa tym pschifšli, šo šo na kuble něščo pjecze, schtóž šnawo jim šlodžicž njebudže. Duž mudre słowy hromadže tykachu. Škóncžnje mēnjachu, šo by najlēpje bylo, hdy bychu burej tola žadane pjenješy dali. A woprawdže pschindžechu — ale nětko bēšče mēščczan jich wukupil. „Ale njehodži dha šo mēščczanej słowo łamacž?“ — „Nē, to ja jako czechny bur njecziniju.“ Tole wušyšchawšči wotenidže wón kaž poraženy domoj.

Dur wopuszczł dom a šaczeže do mēšta. Kupž pschindze won a wošjewi: šo je kublo po kručach na pschedani a schtóž wo nje rođži a dže sa kórz 200 tl. dacž, tón njech šrjedu 9. haprleje pschindze. Tole czitachu wješni a hladachu, nastajachu wuški a wudžerachu hubu, kaž šo s woczomaj prawje došč widželi njebychu. Haj, kórz bēchu po 150 tl. dostacz móhli, a nětko maju, hdyž dobre słowa badža, 200 tl. dacž, to bēšče tola,

każ hdyż poß najrjeńſſchu kołbaſu ſ kótkła woſmje a czełnje.

Alle ſchtó czinicź? Zedyn po druhim dźeſche a ſadźeſche — zuſemu 200, ſa czoż ſuſodej a ſnatemu ani 150 tl. dacź njechachu. Wjeſchczanſki kupź beſche na kuble 2400 tl. dobył, ſ kotrymiz męjachu wjeſni ſwoju hłupu ſawicę ſapłacizę.

A to njeje jenoż w — ezach tať, ale tež w — ozach a druhdže.

Wjeſni ſebi hjes ſobu niczo njeppochęja, zuſym pať dawaju wjazy hacź chzedza męcz, jako bychu wjeſele nad tym męli, hdyż ſerbiſzy wjeſni burjo a druſy wo-
hydlerjo na proſchczanſki kij pſchindu a zuſi ludžo ſo ſa ſemjanow ſczinja ſ wjeſnymy pjenjeſami.

O, wjele ſamóženja by wo wſy woſtało, hdy bychu wjeſni hromadu dzerželi a hladali, ſo pjenjeſy hjes burami woſtanu a do męſta njetrjebawſchi njeſchindu.

Tak roſumni ſu w druhej wſy byli. Wjeſche kubło na pſchedań. Chzyſche je rad zuſy męcz a ſo na nje wuſynucź. To wjeſnym do hłowy njechacę. Duż ſo ſręczachu, ſo chzedza jo ſami kupicź, kóždy neſchtó mało wot njecho wſacź a hiſchęje ſbytkne rjane kubło męjeſche hłownemu kupzej ſawoſtacź. Pſchi tym prajachu: Damy my ſa njo wjazy hacź je winojte, dha ma ſ mjeńſſcha dotalny ſuſod dobytk a žadyn zuſy. Kupimy tunjo, dha je ſa naſ derje. Na kóždy pad pjenjeſy hjes wjeſnymy woſtanu. Tcho dla pſchedawarzej rjełnuchu: Njewoſtaj kubło niſomu. Tak wjele kaž ſchtó druhi, my tež damy a hiſchęje 300 toleť wjazy. Burej ſo to ſpodobaſche. Kupzy ſ zuſby khodzachu won a nuts, ale wón jo žanemu njewoſtaji. Wjeſni tež teho pſchę-
ſadźachu, kiź beſche najwyſſche ſchol, a doſtachu kubło, woſtachu hjes ſobu a dobytk beſche tež jich.

Ĥaj, njemóhło takle wſchudzom bycź? Alle roſuma nełotſi wjele wjazy nimaju, hacź plęch woſow a próſdnja ſebi ſ tym ſwoje móſchnje.

Potajſtim popſchęj bliźſchemu neſchtó a cziſi ſawicę prjecź.

© tym ſebi ſam pomhaſch ſ ſwožu.

A dale njeſkorź tak wjele ſe ſuſodom. Werno je, druhdy wſchak najmęrnichy cźłowjeł w połoju žimy bycź njemóže, hdyż ſo to ſtemu ſuſodej njelubi. Alle nawopał placzi tež wo ſuſodomaj to pſchiſtowo, kiź ſo wo mandželſtimaj praji: Ĥdyż je jeno jedyn wot njeju

tak nełajſi, dha tež pſchęzo nełak dže. A ſchtó ſu druhdy do bagatellow, kiź ani ręcżow hódbne njeſu, a tola ſo jich dla na ſudniſtwje akty piſcha, ſchtó wě kať wjele ſtron, a wjeſni maju do męſta beſhacź a ſwędczicź a t. d. — ale najrjeńſſcha pjeczeń, kiź ſkorżazym kaž wołoj w žołdku lezo woſtanje, pſchińdže na poſledku: ſlicźbo-
wanje kóſtow. Ĥaj, kať ſchpatnych wężow dla ſo ſkorži! Hoſpodať powjeda Pſchedženakej ſlędomazy podawť: Wjes polomaj dweju ſuſodom bę polkóhczowſka ſmuha jako mjeſa woſtajena. Roſczęſche drje trawa na njej, ale žadyn jeje ženje žnjał njeby. Nęhdy ſadźewacę wyſoka trawa jenemu pſchi woranju, wón póſla hólzu a da trawu póznjecź. Ĥnydom ſtupaſche ſuſod na njecho: „Ĥe, he, ſchtó to je, ta trawa je moja; je-li mi wot-
žnjatu trawu do doma njeſchiwjeſeſch, cze wobſtoržu.“

To bę druhemu tola ſkoro na ſmęch a wón męnjeſche, ſo hižo ſkórźbu wobſteji. Skórźba bu hnydom ſapotožena. Ĥsudniſtwo ſlaſa ſwędkow, kotſiž męjachu prajicź: czeja je mjeſa a ſchtó je hdy na njej žnjał. Zyła wjeſ bu do męſta žitęrowana. Alle ſwędzy njebechu pſchęſjene. Ĥa tym hacź bę ſchtó temu abo druhemu dobry, ſwędczachu ſa abo pſchęcziwo. Póbla cżinjachu ſo ſwędzy hjes ſobu po móžnoſczi dele. Dolełž ſo węż na ſudniſtwje wucznicę njeħodzęſche, bu termija na mjeſy poſtajena. Ĥsudniť tam pſchińdže a męrjał a protokolanta a taſſator, a ſkóncznje bu poſtajene, ſo je wotžnjata trawa — wo 20 pjenjeźkow ſtała! Po dołhim ſkorženju ſo ſuſodaj ſkóncznje wurunaſchtať: kóždy męjeſche neſchtó pſchęſ 200 hr. ſudniſtwu a ręcżnikęj placizę. Ĥedma bę do-
ſkorżene, tu pocza ſo nowa ſrudna kełlija: zyła wjeſ bę ſo do dwojeħo roſchczępila a czi ręcżachu na druhich, ſo ſu falſchne ſwędčenje dawali a wopacznje pſchiſahali. Ĥajkeħo kónza to woſmje, njewęm; ſudniſtwo pať je hižo nełotrych ſadźiło.

Tajkele węży ſo podawaju. Pomyſł ſebi: Ty by hólza męł, kiź dyrbjał ſuſodej 200 hr. w papjerjanych pjenjeſach donjeſcź, na puczu pať by jemu nełajſi zuſy ſchibawy dundať ſwętky dwazyczinowať pſchęd woczi tykať a prajit: wſmi mój ſwętky pjenjeſ a daj mi twoju papjeru, a twoj ſynt by jemu dať a teħe wo 200 hr. je ſwojeĵ hłupoſcžu pſchinjeſł, Ĥaj, njeby ty twojeħo ſynta nabiť? a tola móžeſch jemu węż wodacź, dolełž roſuma męcz njemóže. Alle kať dha dyrbja dźęczi, kať dyrbi žona mužej wodacź, hdyż ſhromadny pjenjeſ pſchęſ

njetrebne sfóržby prjecj mjeta, jenož so by prawo wob-
khował a so s tym khowalicj móhł. Mubriški druhemu
prawo wostaji. Zunu džěšce po wusfej schcězzy młody
naduty cžłowjek. Zemu napschecziwo schědžiwz pschindže.
Młody njechajše do boka a sawola: „Za kóždemu wošolej
s pucza njeńdu.“ „Ale ja to cžinjū“, snapschecziwi tamny
a wuwinu so do boka a da sahanibjenemu nimo šebje
hicj. Tak myšl tež ty, hdyž czi šušod pokoja nje-
wostaji. Dži wošolej s pucza, a wjele pjenjes, wjele
hñewanja šebi salutujesh. A widži-li šušod, so cze
se wšchēm šcherjedženjom do hñewa njestaji, dha hžo
na pošledku šam wustanje a klubu cžinicj pschestanje.
Wšchaf na pošledku poš pschestanje na měšacžl schcžowfacz,
hdyž widži, so měšacžl njemyšleny šwoju dróhu dale dže.

Potajkim mjenje sawiřce a mjenje sfóržby.

Wjele bóle njech šebi burjo ruzy sawdadža k lubošczi
a k pschesjentofczi. Potom budže jim širano tež móžno
tón pomozny šřědł namafacz, kiž móže w nětcžiškim
cžaku bura jenicžzy na nohach šberžecj, so mjenujzy
wulke burste towarřtwa šakozja, kiž měte šo po žyňch
Šerbach wupšchestrěcz. Kajki napohlad mělo tajke
něhdže mēcz, to czi pschędženaf někotre strony do šady
powē. Towarřtwa móhlo wulzy šbožownje štkowacz.
Bur by bura šefnal, wot njecho wuřnuł a jemu pomhāl.

Nětko ma něchtóžkuliz stare twarjenja. Wón je
leta dołho do sawěšćenškeho towarřtwa wulke přamije
placzil. Hdyž je tam šchó wē kał wjele nadawał, dha
jeho nětko se sawěšćenja wucžišnu a wón žaneje nozy
wjazy pod šwojej šłómu šmēróm špacž hicj njemóže.
Towarřtwa mělo potom tež sawěšćenje starych twarje-
njow pschijecj.

Tež mělo tajke towarřtwa nalutowařnju a požčěrnju
šame mēcz, so móhli cželadni a drusy tam šwoje wu-
šbytkowane pjenjesh, kiž šo nětko pschepija, nošycj, a
hdžej bychu tež wšchitzy požčene dostali, so njetriebali
lichownikam wyšoke prozenty dawacz a wot nich šo na
pošledku wo wšcho pschinjescj dacj. A tež bohaczi trjebaju
wšchaf huřto dořcz požčěrnje. Šamozity bur je n. psch.
rolu kupil, něšchto twaril, hže šłót kupicj. Wón ma
placzicj. Měješce drje ša žito, ša pschēdaty šłót, s danje
nufne pjenjesh dostacz — ale ničžo njebu. A pjenjesh
dyrbja bycz. Šchto tu cžinicj? Něchtóžkuliz je šo,
dofelž bēšce jemu hařba wot šušoda něšchto požčicj,
k šwojemu šfaženju na lichownika wobrocžil. Wy-li

tajke towarřtwa bylo, dha móhł s jeho wupožčěrnje
lōhko nufne pjenjesh dostacz a njetriebał pschēd židami
na kolena padacz.

Towarřtwa by tež šo ša to štaralo, šo bychu burjo
trochu pařle šefnali, do kotrychž bur huřto padnje.
Hospodar pschē loni šłēdowazy podanf:

Bur trjeba runje 100 hr.; nima je k ruzy a škozji
k pjenjeznikaj, šo by je jemu požčil. Tón je tež hnydom
k ruzy: jutřje rano — tak praji — pschindž šebi po
pjenjesh, te tu budža. Bur pschindže, dostanje 95 hr.
měřto 100 a podpiša dołžny list na 100 hr.

Dołžny list pak bē tutón:

Gr. Thallenberg, d. 1. Okt. 1887.

Unterszeichneter bescheinigt
daß er von Herrn Leopold Siebert
in Gr. Thallenberg d. Betrag von fünf
und neunzig Mark — heute baar
erhielt u. selbst am 1. Mai 1888 zu-
rückzahlen will.

gez. Wilh. Wolf.

Šchto je bóle njewinowate, jako tutón dołžny list?
Wšcho w pošnym rjedže. Šchto pak bē žid s tuteho
lista šcžinil?

Na 1. meju 1888 pošafa Siebert Wolfej dołžny
list na 5290 hr. Kał je to móžno?

Gr. Thallenberg, d. 1. Okt. 1887.

Am Ende dieses durch Unterschrift, Fabrikant und Gutbes. taufend zwei hundert und richtig ausgezahlt zünftig 5% Zinsen zu	Unterszeichneter bescheinigt daß er von Herrn Leopold Siebert in Gr. Thallenberg d. Betrag von fünf und neunzig Mark — heute baar erhielt u. selbst am 1. Mai 1888 zu- rückzahlen will.
--	--

gez. Wilh. Wolf.

Šchtož je na prawym boku šmžřki, je hacj do
šłowa horni dołžny list; šchtož na šewizy šteji, bē
Siebert pschipiřal a tak s 95 hr. 5290 šcžinil.

Wēž pschindže k prozesej; psches wēžywustojnych bu
Siebert pschepošafany, šo je to na šewizy pschipiřal,
dofelž bē na prawizu pēř šypnuł, kiž šo hiřcže na
piřmje pošafowafše, na šewizy pak bē piřmo wuššhnučj
dał — bjes pēřka, dofelž měješce k jebanju někotre
měřazy šhwile.

Ša šwoje šhumšchty wotřudži šudnistwo Sieberta
na 3 šeta. Šedžbu pschi podpiřanjač!!!

Towarřtwa by burow pschē tajkimi ludžimi psches
šwoje nowiny warnowalo.

Ale to najwadžniřce: Burjo bychu šwojeho šmērza
mēli, šo bychu šo sfóržby darmo wjedle, bychu wyřč-
nořczi psches šwoje pschēdřudřtwa wošjewili, šchto je
burej trjeba a bychu tak, dofelž je knježerřtwa štajnje
burřtwa derje šmyřlene, šo burřtwa wužitne šakonja
dawate a t. d.

Œ jennym słowom: Chże-li Œebi bur po swojich mozach Œam pomhać, dha ma jenoż pucź, so Œo ł buristemu towařstwu pŒchisamknje. Potom je burstwo Œamręcźł, kiź ma jenicźki wjerŒchł a teho dla niź pod druhe Œchtomy, ale wysŒhe druhe ŒroŒcze.

To by PŒchedenakowa rada była.

Potajkim burŒke towařstwo.

Alle bura hiŒcze druha nufa czisŒczi, niź jeno tuta Œwonkowna pjenjezna.

Domjaze durje Œo wotewrja. Œsyn beŒche njedzelu Palmarum pręni króć ł spowjedzi pobyl a je hiŒcze junkróć warnowanje Œwjateho piŒma Œebi do wutroby ŒaŒczećpieć dał. DženŒa czełnje nětko na wucźbu abo na Œluzbu. StarŒiŒte wóćzko ma Œpodobanje na młodym wobliczu, pŒhes kotreź hiŒcze žana wjetŒcha wina Œwoje wohidne Œmuhi Œcaħnuła njeje. Hižo widžitaj w duchu, tať Œyn poŒlucha a wuħnje a jako hódny cźłowjeť Œo wróćzi, kiź starŒeju na Œwoje ŒaŒtaraze ramjo a lubowazu wutrobu woħnje. Tola tať Œo molitaj! Ach, hdy byŒchtaj wjedziloj, tať Œo jeju nadžije bóřny Œhubja! Œsyn w zuŒbje poczina hordy, poŒbźiŒcho njeopoŒluŒchny, na poŒledku pŒcheczinięć a wopitź być. Dotħo njetraje, dha je tať wupaleny dom. WiŒħo je Œhubjene. Taťteho Œyna w zuŒbje wjedzecź, Œe Œrachom Œebi myŒlicź, kaťte budze, hdyž Œo wróćzi, haj, to dźe je Œkoro najwjetŒcha nufa, kiź hoŒpodarja tyŒħi. To móħte jemu krupy wjazny hać jene lęto žně do cźiŒta Œbicź, wón njeby tať ĩrudny byl. Na polu Œo ł lętu ŒaŒo Œorno pŒchimnje a roŒcze. Alle na Œlaźenej wutrobje a žiwjenju Œo ničzo lęħko njepŒchimnje a žane plody njeŒrawja. A hdyž je w jennym domje Œyn Œe Œněcžu na kłóŒy domjazeħo Œboža, dha je to w drugim dźowka, abo pŒchecziniaty hoŒpodar, njerodna hoŒpoŒa, njeopoŒluŒħna, woħolo łazata czeledź a Œħtoź dale cźłowjeťej žiwjenje czeźke cźini.

Œħto je Œredł pŒcheczino temu?

Najprjódny dyrħjeli starŒi dźeczi tola trochu lępje w poŒluŒħnoŒczi pŒcheczino Bohu a pŒcheczino cźłowjełam a pŒħede wiŒħem teź pŒcheczino wuczerjam woteħaħnucź. Alle ty luby pomħaj, ł tym Œħeri. To drje ĒzeŒħ, Œo by Œebi ĩnjeŒ wuczer po możnoŒczi Œylny retł wŒał na ŒuŒhodźiz hólza, kiź je na twoje wboħeħatko, kiź węŒcze niħomu ničzo njeprawe njećini, trochu Œe pohladat. Alle je-li Œebi twój Janł abo GuŒteł abo ĒraŒteł abo tať nětko po bóle woŒebniŒħim reka Reinħolđł po Œa-

Œluzbje něŒħto pułow doŒtał wot ł. wuczerja, dha tebi, njeħ Œy Ēewał roŒumny, wiŒħón roŒum czełnje, Œo na wuczerja Œwarisħ pŒħed wiŒħemi dźeczi, Œo tu a tam beħaŒħ, na wuczerja a na wiŒħę wyŒħnoŒcze a maŒħ temu kħwile a hdy by czi ĒjeŒ tym Œa to pŒħeħa na polu wuroŒta do wjele zolow doħħich Œwjełzow. Ēe dha potom dźiw, hdyž je dźeczo, kotremuž Œo pomħa, bóřny mudriŒhe hać wuczer, ŒarŒeħej a wiŒħitzy ludžo na Œwęcze a Œo potom kať Œa ĩnadny Œtuł dzerzi, Œo Ēje hiŒcze tať dobre być a do Œħule kħodzieć a domach wotŒacź. PŒchedenakł Œo hiŒcze dźiwa pŒħi něćziŒħim woteħeħnjenju, Œo njeopoŒluŒħnoŒcź dźeczi wjele, wjele wjetŒcha njeje. Œnano budze bóřny taťka, Œo wjazny wjetŒcha móħna njebudze.

Ējemu dha bręny roŒtu? WjaŒaj ł niħ kħoŒcħa, Œo móħł dom wumjeŒcź. Alle wjaŒaj teź ł niħ pruty, Œo móħł wutrobu twojich dźeczi, hdyž Œo tam njerjad nje-poŒluŒħnoŒcze a kłóŒcze poczina naŒadźowacź, wucziŒczieć.

Potajkim wóćzko na prawe woteħeħnjenje w poŒluŒħnoŒczi a boħabojoŒczi.

Œso roŒumi, Œo maŒħ Œam Œa boħabojoŒczu Œacź a ł wucźbje wiŒacź to Œłowo: BohabojoŒcź je ł wiŒħitkim węzam wužitna a ma Œlubjenje něćziŒħeħo a pŒħiħod-neħo žiwjenja.

Tať maŒħ Œam trochu Œa tym być, hdyž ĒzeŒħ, Œo by czi Bóħ pomħał. Potom pať wón teź węcze pomħa. A Œbože w powołanju a domje, wjeħele na žonje a dźeczech, radoŒcź w wutrobje a zyte twoje žiwjenje wotmołwi czi potom wiŒħednje: WjerŒħ pomahy, to je: WjerŒħny pomħa a je pomħał a budze dale pomħacź. To daj Bóħ!

Žorth.

* Macź pŒħiħidze ł pola domoj a duź Œapocźnje mała Ēanta Ēje wiŒħeħo žałoŒnje plakać. Macź: Alle Œħto dha maŒħ, Œo placzęŒħ? Ēanta: Ēaj, ja Œym Œo wčera jara wo pałź Œtorcziħa. Macź: Alle hdyž je to wčera był, dha cze to tola dženŒa wjazny njeboli. Ēanta: Ēaj, ale wčera ty tola doma njebeŒche, duź dyrħju nětko dženŒa plakać.

* Prawda pŒħe wiŒħo. — PŒħekupź Ēfaał ł Œwojemu wucźobniķej: Œħto cźiniŒħ? Wucźobniķ: Ēa Œypam beły pęŒł do zołora. PŒħekupź: Alle Œħto Œebi myŒliŒħ? Ty dyrħiŒħ wjele bóle zołora do pęŒka Œypacź. PŒaŒħa Œo cze kupź, hać my pęŒł do zołora Œypamy, móźeŒħ potom ł dobrym Œwędomnijom prajicź: Ně, to njećinimy. A ł prawdu pŒħekupź pŒħeħo najdale pŒħiħidze.

Sshrotka a padaze liseje.

Schla šyrotka do haja,
Hdyž liseje spaduje,
Su wschitke kečżki snaja,
A nim wona rěčżesche:

„Praj, brěšćečka ty běta,
Ha hdyže masch lisejicż-
ko?“

„„Sa lisejicżko šym
mėla,
Nėtk je mi spadnyfo.““

„D srostna brěja běta
Bjes liseja we hajfu,
Sa šym też něhdy mėla,
Ach, lubu macżekfu!“

Schla šyrotka je k holi,
Tam pada wolmina,
Duż wutroba ju boli
A rjeŃny sčubnušćta:

„„S tym lisejom je šo stalo,
S nim nana, macżekfu,

So by šo derje spafo,
Sšym swodżewata tu.““

Přichipomnjenja. Tutón spěw je wot nějeho fararja Seilerja w Łasju. Jeho rjane spěwy su s nakladom šerbsteje študowazaje mladosćeje wudate a su w Šmolerjez knihicżisćezěrnji w Budyschinje dostacż. Šchťoż chze rjany hodowny dar abo dar k narodnemu dnjej jenemu tych šwojich daricż, njeh šebi Seilerjowe spěwy kupi. Na tym šmėje wobdarjeny wschėdnje nowe wješele.

Wustawy „Towarštwu Westfalskich buruw“.

(Ššerbškim buram k pilnemu wopominanju.)

Sene s najwaznišćich a sa burški lud drje najšpomoznišće towarštwu, kotreż je hdy šo šalożiko, je a budze „Towarštwu Westfalskich buruw“.

W lėcże 1857 šejdže šo wschėm snaty baron Šchorlemer-Alst je 37 burškimi hospodarjemi, šo by s nimi wuradżał, kał by wschėlke nowotarštwu, kiž bėchu na šahubjenje burštwu škożene, sa burških towaršchow njeshćkodne šejinił. Woschėbje mėjesche šo na to dżimacż, kał šo powšchitkownemu šadożženju w burštwje hačżi, dalsche šchlebjerdlowanje kubłow šo wotwobrocżi, kał mėko šo sa buruw křmanjšche šerbste prawo postajicż, a też, šo by šamowanju, kałteż burja šebi do šchody cżinjachu, šo šahnało a žyke burštwu k šwjastkej a towarštwew na solidnym křchescżijanskim podlożku šo šjenocżilo.

Wšcho dobre dže pomału ale štajnu kroczel: tał trajejšće też někotre lėta, přjedy hačż burja je španja šo šhrabachu a nowemu towarštwew šo pschidrużicdu: hdyž pał wużitk do wocżow bijesche, dachu šo hospodarjo s cżjřodami jačo šobustawy do „Towarštwu Westfalskich buruw“ šapikacż.

Nėšćto cżaja po Šchorlemeru šatoži teho runja w Westfalskej bur s jašnej hłowu, Š. Beuker, s 10 towarš-

šćemi towarštwu; sa lėto bė k džeřacżimi šo hižo na 400 pschitowaršćilo.

Beuker bė wo Šchorlemerowym škutku a towarštwje křyřćak, wuradżesche šo s tutym a škėncżnje postaji šo, šo mėka šo šhromadżiřna wobegu towarštwow powołačż, a wobeg do jeneho šo šesćkřėčż.

Šamysł šo derje poradżi a ničćo njebė wjeřšćiki, hačż Šchorlemer, kiž ma šchėjedru wutrobu sa burški lud; rėka dže „der Westfāl. Bauernkėnig“, tał maja burja jeho tam šaicż.

Tola dobry škut ma też pschecżiwniřtwu pschewinucż. Šo Šchorlemerowej radže šatożowachu šo wchudže lokalne towarštwu po wschėch mėřtach a wořadach Westfalskeje. Tu špicżesche šo knjeżćřtwu a praji, šo tuto wawšćnje towarštwu s lokalnymi wotnożćkami po šakonju dowolene njeye. Ničćo na tym: Šchorlemer jačo pschėd-šyda wė šebi pomhačż; wón šbehnje dotalne towarštwu a šatoži s wolu dotalnych šobustawow nowe wulke towarštwu na šakladže towaršćneho prawa, kałteż w Pruffej tehdom płačżesche a nětko sa žyke Nėmży.

Bė to 30. novembra 1871 na šwj. Šandrija: to je narodny džen burških towarštwow.

Ricżba šobustawow roscżesche džen a bėle; dženřa ma Westf. towarštwu pschėš 20,000, rheimste, tutemu žyke podobne na 30,000, dale Trierřte, šchlesynřte a

„Th jėdla w lėřu rjana,
Praj, hdyže masch wol-
minu?“

„„Ach hladaj, hačż njeř
řana
Na mojim kornuřćku!“

„D žolta wotpadana
Wot jėdle wolmina,
Ja šym też mėla nana,
Ja křhuda šyrotka!“

Schla šyrotka je k roli,
Tam k roli pohřjebnej;
Su wutroba tał boli,
Ma wocżży płačżitej.

„Praj, lipa lisećowata
Přicji wrotach kečćowata,
Hdyže tvojša pyřca snata
Je s hajřy wořtala?“

Rassawste zyle bataljony burow do towaršchnych knihow sapišanych.

Knježerstwo hladaske s wótrym wokom na burške towarštwu: bojeske šo, šo trashed maja politiske pomery. Temu tak njeb; Ešorlemer bē w wustawach postajit, šo w towarštwje dla wery a politiki šo jednacj nješmē, ale jenož wo hospodarjenju. To bē mudrije, dokelž w Němzach dwoje werywufnacze wobsteji, ewangelste a katholicke. Šadzeranje wery a politiki dla bychu dha bóršy burške towarštwu potokle a k padej pschijwedle. To bē wažne ša Westfalstu, hdžež je wera mēšhana, kaž w herbstej Łuzicy. A wot wobeyu werywufnacžow bē nadobna ličba do towarštwu sapišana. Tu rekaske: „kóždeho wery a pschewēdženje šchonowac a na podložku kšeseczijanskeje lubosče wšchēm k spomoženju twaricž.

To šo Bohu džal radži: wšchē towarštwu, po wustawach Westfalsteke šatožene, kčžša a roštu a pschijwedu šobustawam woczniwodomu wužitk. Šchto je tuto Westfalste towarštwu wot lēta 1871 šem hižo wšchēm k spomoženju škutkowało, njeda šo s nekotrymi rynczkami wopišacž: najwažniške je, šo wone knježerstwo a wošebje Bismarcka wot pučžow šwobodneho pschekupštwu wotwobroczi a na puče zla (Schutzollpolitik) dowjedže. Pruske knježerstwo, haj šamón kšezor Wilhelm I. pōšta šhwalbny list baronej Ešorlemerej a pohnuwaske jeho, šo by na nastupjenym pučžu dale škutkował k spomoženju němškeho burštwu.

Tak bē šo wšcho k dobremu wobroczi!

Wošebje mamy tutemu towarštwje šo džakowacž, šo je po Pruskej hižo wošebity šawō, po kotrymž šo ša burow herbsteke prawo šarjaduje (šapisk tam placzi jenož 3 mk.). Nětko džela na to, šo dotalne hypothekarne prawo (kotrež burow najbōle mori) šo pschēmēnja a hypotheki šo do danškeho s pomorjenjom (amortisacijom) pschewobrocžaja. Wōš dał škoro!

„Towarštwu Westfalških burow“ ma hižo na 400,000 mk. šamoženja; tute hromadzi šo s tym, šo šawēšchēčernja rad towarštwje nadobny pienjes dawa, šo burja k nim pschiudu: Nordd.-Hagel-B.-Gesellschaft placzi kōžde lēto Westfalškim buram 15,000 mk., Stuttgarter Feuer-B.-Gesellschaft pak 10,000 mk. Tutōn rjany pienjes (15,000 + 10,000) a lētnē pschinosški šobustawow po 1 mk. = 20,000 mk. s rašom 45,000 mk., trjebaja šo pōdla hornich 400,000 mk. jafo šond ša wupōžčernju: kōždy bur dostanje bjes hypotheki a pišanja ša 3 procenty s towaršchnjeke kašy pienjesy pōžčene. Še to šchwarnje, šo w nušy pschēd pienježnym židom na kolena padacž njetrjeba.

„Tow. Westf. burow“ ma tež wošebite šmēržowštwu (Schiedsgerichte), w kotrychž šo šwady mjes burami bjes škōžbow šarunaja. Wēšēže šašo šchwarna wēž.

Še-li hdže žadyn šobustaw wot židow abo handlerjow, wošebje rēšnikow, wobkšiwidžennj, njetrjeba šam škōžicž;

Towarštwu ma šwoju woboru dla prawa (Rechtsschutz-Commission), wōšmje škōžbu do rukow, placzi rēčniku a wobkšiwidžennj mōže wo mērje pschihadowacž, kaškeho wufōnža škōžba bjerje. Najbōle placža židža a handlerjo s dobrym, dokelž telko pienjes nimaja, šo škōženje s 20,000 burami wutraja. Tak šu burja tam wulki respekt šebi dobyli a jebakow s kraja wufadžeja. Šenož wšchudže tak! Wo wulkej dobroče, kotraž šo buram tam wopokasuje še šatoženjom wšajemtoščow ša konsum (Consum-Verein) dale wjele njerēčju: bje do woczow, kōždy dawa tamnym buram dobru tvorū, dokelž bóršy placža. Njech šo wo pschikupne hnoje jedna, šymjeitne šerno, ratašske mašiny: wšchudže špōčža šo „Towarštwje“ rad procenty, hdžž jenož tamni burja kupuja.

Njech je na tym došč. Dohwalicž šo wēž tak nješhodži. Wy pak, lubi Ešerbja po žykej Łuzicy, štyšchicze-li trubu trubicž, kotraž waš pscheproschuje k šhromadžijnje a k šatoženju „Towarštwu herbških burow“, njepšchēštyšchēže tutōn hōš, ale šhwatajēže s čžjōdami, šo burške wōška a regimenty, kotrež w Westfalstej, nad Rheinom, po Moseli a w Rassawstej štawaja, jafo šhmanu rešerwu podpjeracž w šakitowanju burških interešow a ratašskeje šamostatnosče. — Tola hišchēže jene. Wē šo, mēlo šo w tutym towarštwje herbški pschēdnoschowacž, wuradžowacž a rošmōwječž. Šdy by šo to njecžiniło, dha by runje tym herbškim hospodarjam, kiž šami w rataštwje wšchēdnje dželaja a teho dla najlēpše radžicž wjedža, hūba kaž šakajana była, a potom bychu jenož čži rēčeli, kiž na polo hušto njepšchiudu, žyly džeri w knihach a nominach leža, drje rjenje rēčjo, ale pak do čžista wo rataštwje ničjo nje-njerošumja. Na jich prošne rēčje pak by šo šhonjenym buram bóršy pōškuchacž wōštudžilo a duž bychu šo s wētra mēli a towarštwu by rošpadnyło. To džē je pschicžina, šo pola naš hacž dotal žane burške towarštwu na žanu šelenu hakožku pschicž njeje šamōško. Po tajšim towarštwu še herbškej rēčju. Šo to dže, je nam Bukečžanske, Kalcčžanske, Šarēčžanske a t. d. pokasajo.

Mēšto dalschich šlowow a pscheproschēnjow pak woczlišchēžu tudy wubjerne wustawy „Tow. westf. burow“, kaškež šu porjedžane a wudokojane šo na hlownej šhromadžijnje 7. junija 1887 pschijaje: Čžitajēže a šchudujēže je pilnje, špōštajēče wšchak, šo duč a žiwjenje s nič wēje.

Šenož šatožicž tuto towarštwu a šo dale nješkomdžecž.

To, šchtož šo žada, je, šo je tōn, kiž dže jafo šobustaw pschistupicž, žyly — Ešerb, žyly — muž, žyly — šospodar, žyly — kšesecžijan.

Potom na Wōžim žohnowanju pobrachowacž njemōže.

Statuty Westfalskeho burškeho towarštwu, sa pschichodne herbske burške towarštwu pschihprawjene.

§ 1. Wo towarštwowym hydle.

Eserbiske burške towarštwu ma swoje hydlo w . . . . .

§ 2. Wo towarštwowym wotpošladže.

Towarštwu dže wobšedzerjow burških, žiwnoščetškich a kšěžkarških ležomnoščow šjednocicz a w tutym šjednoczenju

- a) swoje šobustawy k čestnemu žiwjenju pohnuwacž, jich nawjedzitošč pschihporjecž a jich w hospodarštwu do předka pschihjecž pytacž;
- b) jich do šylneho burškeho stawa šjednocicz, kiž by šo prózowalo
- c) burške wobšedženštwu buram šdžerjecž.

§ 3. Wo šredkach, s kotrymiž šo tutón wotpošlad dozpeje.

- a) Šobustawy w šwojich šhromadžišnach bjes šobu wuradžuja a wobšamkuj a to, ščtož by jim s wužitkom bylo, ščtož by ščtodu wot jich wobšedženštwow wotwobrocžilo, ščtož by ščtodne wašdnja, pschecžinjenje a t. d. wotštronilo.
- b) Šdželanosč a nawjedzitošč, kaž šo ta šama sa buru hodži, šo haji.
- c) Šsebi napšhecžiwu stejaze interešy šo wurunjuja, prozešy a družne škóržby šo w dobrym wucžinjeja, pschede wščem wot šmierzow, kiž towarštwu šame poštaja.
- d) Wužitne wustawy šo škožuja k lepšchemu wobšedženštwu a hospodarjenja. Tak šmeja šo šažowacž: kreditne instituty (hdžž bur štajnje sa nišlu danj pienjes požčene dostanje). Burjo maja swoje saweščenške towarštwu šami sa šo a kupuja třebne twory w žylum (Conjunctgenossenschaft), a wudželuja je mjes šobu bjes pschekupza.
- e) Šo by šo šadoženje, roškusťowanje a pschewanje burških ležomnoščow po možnošči šadžewalo, dha šo na to hlada, šo bychu šo wščitke kubla do šapiska ratarških ležomnoščow šapšowale (Landgüterrolle), šo bychu wobšedzerjo i čžašom testament činili a w nim poštajeli, šo bychu burške kubla njerodželene, tež niž psches měru i došhom wobčežene, tola pod wuplacenjom na bratrow, džšecžu abo jenemu i pschecželštwu šo wotšafale.

§ 4. Ščto šme do towarštwu šastupicž?

- a) Ščtožkulž dže do towarštwu šastupicž, dže bi
  1. paš ewangelštemu, paš katholicštemu wěruwušnacžu pschihšlushecž, jeho pschikafnje dopjelno-wacž, požčiwu a štrošbne žiwjenje wješč.
  2. doroščenju (mündig) byčž a čjestne prawa mēčž;
  3. šam šwoju ležomnošč mēčž a ratarjecž.

b) Šunje na to šame wašdnje, kaž pod a 1, šmēdža tež šobustawštwu dostacž najenju, wobšedženštwu-wužiwarjo (Nutznießer) a hospodarštwu wobžazy šchošarjo na kuble, kaž tež bratšja a šynojo kublerja, kiž šu na jeho kuble a wo kotrychž šo docžakacž hodži, šo bychu interešy towarštwu špēchowali.

c) Prawo šobuštošowanja dostawaju šobustawy, hdyž šu doroščeni (mündig). Tola šmēdža šo bjes prawa štošowanja pod wumēnenjemi a 1, a 3 a b tež hižo wot šwojeho 18. lēta šem čži pschihjecž, kotšiz wjazy ani šchulerjo, ani wucžobnizy nješju. Wudowy šemrjetny towarštwowy šobustawow dostawaju towarštwowe nowiny, šmēdža pola towarštwu sawešcžicž a maja džel na towarštwowym dobytku, tola jenož tak došho, hacž šo ničtō druhi na kuble po b njeje sa šobustawa pschihjecž daš a tak došho hacž šo wot wudowy lētny pschihnosč, 1 hr., do towarštwoweje poštadnizy plācži.

d) Wo tym, hacž šme ščto šastupicž abo niž, roššudža towarštwowy wubjerš (§ 5), teho runja wo tym, hacž ma ščto hižo pschihjaty dale w towarštwu sawoštacž.

e) Ša čjestne šobustawy šmēdža šo na namjet wubjerka (§ 5) a po wobšamnjenju generalneje šhromadžišny tajzy mužjo pschihjecž, kiž šu šo sa wužitk wobšedženštwu pschod druhimi šašlužbni činili.

§ 5. Wo towarštwowym pschodštejicžerštwu.

Towarštwowe wodženje wobštaruje pschodštejicžerštwu, kiž šo kōžde 3. lēto i nowa wušwol. To šame wobšteji i pschodšydy, i dweju abo tšjōch jeho namēšnikow, wot kotrychž jedyn na poručnošč pschodšydy towarštwowe džel wobštaru, a i nekotrych šobustawow pschodštejicžerštwu. Ša pošlednich maju šo i kōždeho hamškeho hejtmansťwa i najmēššča jedyn, nanajwššče 3 wušwolicž.

Pōdla pschodštejicžerštwu wobšteji wubjerš. Tōn šamy šo i tny towarštwowy šobustawow twori, kiž šo sa to w generalnej šhromadžišnje wušwola.

Na 25 towarštwowy šobustawow pschihdže štajnje w pschereštu jedyn do wubjerka, pschi čžimž paš ma šo tež na to hladacž, šo bychu po možnošči wšče wješče gmeiny šame, mješšče i druhimi šhromadže psches jeneho w wubjerku šastupjene byš. Štawy pschodštejicžerštwu šu i došom tež štawy wubjerka. Tak derje štawy pschodštejicžerštwu kaž wubjerka šo kōžde 3. lēto w generalnej šhromadžišnje wola abo šašowola. Wudopoštujaze wōlby, hdyž je jedyn šaw šastojnštwu škožik abo wumrjel, šmēdža šo w kōždej generalnej šhromadžišnje štacž.

§ 6. Wo towarštwowym porjedže.

a) Pschodšyda powoša pschodštejicžerštwu, wubjerš a šhromadžišnu, kotruž ma wōžicž. Wōn šastupuje towarš-

stwo we wschęd swonkowynyh należnoszczach a podawa polkadnikiej porucznoszcz k wupłaczoowanju. W jeho nje-pschitomnoszczu jeho jedyn jeho naměstnikow fastupuje, a su-li tež czile sadżewani, jedyn wot pschedsydy pomjenzowany staw pschedstejiczersztwa.

b) Pschedstejiczersztwo a wubjerť skozuja swoju dzělawoszcz zyle po tutych statutach. Pschedstejiczersztwo postaja pschede wschęd dzeński porjad sa generalnu shromadzisnu, ma towarštwowe samożenje pod sobu, woli polkadnika, pišmawjedżerja a druhich towarštwowych fastojnikow a postaja jim jich mřdu a pschiměrja jim jich dzěło.

c) Wubjerť wuradżuje a wobsamkuje wo wschitkich towarštwowych należnoszczach, kotrej njejsu wurasnje pschedsydstwu abo generalnej shromadzisnje pschewostajene. Pschede wschęd woli wón kommissije sa wurjadne należnoszcze, ma polkadnikowe slicżbowanje pschegladacz a sa dobre spóšnawacz a nowe sobustawy pschijimacz.

d) Pschedstejiczersztwo kaž wubjerť so lětnje s najmjeńšcha junkrócz shromadzi, smě pať so kóždy czať a dyrbi so, hdyž febi tšeczina jeho sobustawow to žada, najposdżišcho 14 dnjow po wošjewjenju tuteho žadanja wot pschedsydy powołać. Kóždy staw ma pschisłuschnoszcz, nima-li woschbiteho sadżewanja, na poschedsjach so wobdzělicz.

e) Generalna shromadzisna so lětnje s najmjeńšcha junkrócz seńdže, smě pať so kóždy czať, je-li nusne, a dyrbi so powołać, tať rucze hać febi 100 towarštwowych sobustawow to žada, s najmjeńšcha 3 njeźele po tutym wošjewjenym žadanju.

f) Lokalne mjeńšche shromadzisny smědža so wot stawow pschedstejiczersztwa a wubjerťa po wošjewjenju na pschedsydy kóždy czať w jich wokrěsu wotdżerzcz. Tute shromadzisny bjeru towarštwowe pschinoschki, wotwjeduja je na polkadnika, pschijimaju samotwjenja wo fastupjenje do towarštwu, staraju so wo to, so so towarštwowy czaťopiť w prawym czaťu pschipošczeta a wošjewja pschedstejiczersztwu wschęd w tutych lokalnych shromadzisnach czinjene wobsamknjenja.

g) Wo politizy a nabożinje so w shromadzisnach rěczecz nješmě.

h) Pschedstejiczersztwo, wubjerť, generalne a lokalne shromadzisny wobsamkuja tehdy, hdyž tute statuty nićzo druge njepostaja, po wjěschinje hšowow. Wobsamknjenja lokalnych shromadzisnow sa zyle towarštwu płacza, hdyž su tež w generalnej shromadzisnje wjěschinu hšowow dostale.

i) Ma-li so shromadzisna wotdżerzcz, dha so w towarštwowej nowinje abo jenej drugej wot pschedsydy pomjenowanej nowinje wošjewi, hđže, hdy a w kotrej hodzinje so ta šama seńdže.

k) Wschęd towarštwowe fastojnstwa su czestne fastojnstwa. Woprawdżite wulożki pať so, hdyž so žada, po wobsamknjenju wubjerťa wróczno płacza a šarunija.

§ 7. Wo pschinoschkach.

Lětny towarštwowy pschinoschť je 1 hr. Za šama ma so hnydom pschi fastupjenju sa běžne lěto a posdżišcho kóžde lěto wulkeho rózka na polkadnikow płaczicz. Šsu-li ras wjěšche pschinoschki nusne, dha ma je generalna shromadzisna postajicz.

§ 8. Wo pscheměnenju statutow.

Żenje pscheměnicz so § 4 a 1 a 2 njeħodzi. Ma-li so hewať něšto w statutach pscheměnicz, dha matej to dwě tšecziny wschęd runje pschitomnych stawow w generalnej shromadzisnje wobsamknucz.

§ 9. Wo wustupjenju s towarštwu.

Šchťoz s towarštwu wustupi abo po statutach (§ 4 d) so wusamknje, s dnjom wustupjenja abo wusamknjenja wšcho prawo na samożenje towarštwu i šepšhemu druhich sobustawow šhubi. Žadyn sobustaw prawa nima, dzělenje shromadneho samożenja namjetowacz.

§ 10. Wo šbėhnenju towarštwu.

Šbėhnuć ħodzi so towarštwu jenož psches wobsamknjenje generalneje shromadzisny. Tola dyrbitej to dwě generalnej shromadzisnje, bjes kotrymajž 4 njeźele czaťa leža, s najmjeńšcha dwěmaj tšeczinomaj runje pschitomnych sobustawow wobsamknucz. Tuto wobsamknjenje potom tež wo towarštwowym samożenju postaja.

Rošlad w šwěcze.

Šašo je jene lěto do wulkeho morja czaťa šašćo, kiz bė nam wschitkim mjenje abo wjazy wjěšela a šrudoby, šboža a nješboža pschijněšćo. Tuto lěto 1888 pschede wschęd nam pschęd druhimi lětami jako šrudne lěto nješapomnite wostanje. Šsny tola dweju kšěžorow šwój kšěžorowy stol wopušczicz a do rowa štipicz widżicz dyrbjeli. Žako so šandżene lěto šawoni, našče kšěžorstwo hišćeje šławny rycerski kšěžor Wylem I. s mőnym ramjenjom šchitowasche a nićto njewěšczesche, so wón s tuteho lěta žiwy njewuidže. Tola hdyž šmjercz druhdy dołho czaťa, dha wschaf niťoho nješchepušczęti. Šdyž bėšče kšěžor pschi wobhladowanju kóžow ħynu namrět, naħle šħori. Šladajzy mozy wotebėrachu a jeho španje bė w nozy czaťo pschetorħnjene. Štajnje na šwojeho šyna, kiz šħory w dalotej žušbe pschėbywasche, špominasche. Pošlednju žyku nőz bėšče dwórřki předar dr. Rűgel w jeho blisťosczu a by jemu trošćtne šłowa s biblije pschiwolať. Šiast 9. mērza dowođnja 1/29 ħodž. šwoje žiwjenje w wěrje do šbőznika škoncz. Wšchudžom w kraju nošćachu ħynki swonow s wyšćich wěžow do domow a wšow šrudnu powjecz: Pošćuchaj

ludo a plakaj, twój ryczerški wojowar a mily knjezet bu sšromadzeny k swojim wótzam. Tydžen pošdzíščo bu s wulkim dzelbracjom zylého khezorstwa, haj zyléje semje, do pošlednjeje sparneje komorki donješeny.

Nět běh je dokonjany,
Pucz doběžany je
A Boži žalbowany
Nět k huabže Božej dže.

O, twoje smjertne ložo
Kraž wabi k modlenju:
Szmil nad nami šo, Božo,
Šdzerž mēr nam we kraju!

Šeho nasljednik běšče khezor Friedrich III., zyłemu khezorstwu a pschede wschēm zyłemu wójsku snaty jako pólny marschal a dobywar w někotrych krawawnych bitwach. Tola tak sbožowne hacž běšče ranje a pošdnjo jeho žiwjenja bylo, tak czežta šrudoba jemu wječzorne

němskim khezorstwom a wróczy šo hnydom do Barlina. Bjes kombdenja šo s manifestom na zyly lud wobroczi, kaž tež s wošebitym listom na ministrow, w kotrymž jin šafady wošjewi, pod kotrymž dže knjezicz. S wobedu pišmow horza lubošcz k ludej šapafše a wola lubome šbože špěchowacz šo šjewi. Ludowa wutroba jemu s dowěrjenjom napscheczivo pschindže. Tola krótki běšče czaš jeho knježenja. Šhorošezi žana lekarška pomoz pucz šapožozicz nješamóh a khezorowe žiwjenje šo k wječzoru pschiblizowafše. Njewuprajomne bološče jeho tyschachu; wschē pak s podaczom do Božej njewušledzeneje wole pscheczepi. 15. junija pschipošdnju w 12 hodž. šwoje žiwjenje dokonja a bu pošdnjelu 18. junija khowany.

Khezor Wylem II.

šměrki jeho žiwjenja cžemnišče. Šizo w naleczu 1887 dybawy bycz pocza. Šeho Barlinszy lekarjo šebi hnydom myšlachu, šo móhla ta khorošcz šraščna racza bycz a radžachu, šo by šo dzel krka wurešak. Temu pschecziwješče šo jendželški lekar Macdenje, khorošcz ša njestraščnu djeržo. Duž šo operacija njeschzini. Šrón-prynž wuštrowienie w czerštwym powette jendželškeho morja a pošdzíščo italskeho czopłeho kraja pytašče. Tola wschō podarmo. Tón, kiz běšče pschi wotebjerazyh khezorowych mozach tak blisfo pschod najmóznishim khezorstim štokom, běšče tež blisfo pschi rowje. Žafo jeho nan khezor Wylem šemrē, nastupi wón pod mjenom Friedrich III. knjezestwo nad pruskim kraleštwom a

Khezorka Augusta.

Druhi krócz tuto leto zyle khezorstwo pschi marach šwojeho khezora platašče. Šeho nasljednik je šarsški jeho šynow, kiz nětko pod mjenom Wylem II. kraluje a khezoruje. Wón je šizo něščo let ženeny s Augustu, prynžessynu Šleswig-Holšteinšteje. Šo pschikladže šwojeho nana šo tež wón s manifestom na lud wobroczi. Še šahorzenej lubošczu lud krašne šłowa štyšdšče a s pólnym dowěrjenjom šo pod šchit mlodeho ale ryczerškeho khezora poda. W jeho ruzy wotpoczuje wodjenje jeneho šobu najmóznishého luda. Wóh daš, šo by šo jemu radžilo, šchtož je jeho wutroby najšhorzišče žadanje, nashemu krajej prawje došho štoty mēr šdzeržecz. W leczje 1887 na njeho khezorowym dnju běchu hišdšče

Kaž 4 křezorojo wulkodžed, džed, nan a hyn hromadze, a wšchitzy strowi. Nětko staj dwaj hižo w rowje. Tak pšchima smjercz do sboža čłowsteho žiwjenja a šo do kralowych hrobow runje tak rucze dobudze, kaž do štómjaneje křezki. Na semi ničtů trajazeho sboža nima.

Tež hewak je šo w našim křezoritwje wjele wažneho stalo. Nowy wojeřski satoň je šlužbu w wójsku wo wjele lét pšchidležšiči, tak šo je nětko tež wjele wjazy wojakow ša pad wójni, dyžli hdy přjedy. Šo nowym satoňju štuscha kóždy ša wojeřsku šlužbu hmany němšči poddan stejazemu wójsku 7 lét a to přenje 3 léta pšči khorhoji a pošlenje 4 léta w rezervje, ščehowaze 5 lét krajnej woborje přenjeho wotdželenja a potom hač do 31. mērza teho protyčneho léta, w kotrymž 39. léto šwojeho žiwjenja daňonja, krajnej woborje druhého wotdželenja. Do krajneje wobory tuteho druhého wotdželenja šastupja tež wšchitzy wudošpoinjazy rezervistoj (erfarereservisten), hdyž šu šwoje 12 lét do wudošpoinjazaje rezervy štuscheli byli. Wšyše teho wobšteji hiščeje krajna hotowosč. Do teje štuschaju wšchitzy muszy wot 17.—20. léta, kaž tež wšchitzy wojazy, kiž šu š krajneje wobory wšstupili, hač do 45. léta šwojeho žiwjenja. Či wšchitzy po tajkim, kiž šo wšbēhnuli nejšu, nětko wjazy do krajneje hotowosče nejštuschaju. Džak tutemu satoňju móže nětko křezoritwo tak wulke wójsko ša pad wójni štajič, kajkež hiščeje ženje bylo njeje. Š zyła mamy prajič, dokež wšchón šwet kaž hač do subow wobronjenu stej: pšchindže-li, ščtož čyžl Bóh njeđacž, šašo š wójni, potom bychu ludy wjazy šhoniše hač w dotalnych a podobjazy lud by na wjele létđešakow šbity wostal. Tola mamy š najmenjšcha, hdyž tež mjecž žaneho luda twjerđže w nožnjach njetczi, tu wštosč, šo budže naš křezor, kaž wjele wón samóže, wójni wotwobročič pytač. Tcho dla je šo tež hižo augusta šandženeho léta do Ruskeje podač, šo by ruskeho křezora wopytal a š nim, kaž bēše jemu jeho džed do hiščeje pošlednje dny na wutrobu štadi, pščecžestwo šeržak. Pšchewodžany wot wjele kóžow šo po baltškim morju tam poda. Pščecželšy bu pšchijaty a š wulkim počesčowanjom wšnamjenjenu a šwješeleny. Wščeje šo šwjaš pšchitkhlnošče bjes wobēmaj najmóznishimaj ščechomaj na semi š nowa wobtwjerđžik. Na dompučju wopyta šwedšeho a danškeho krala, a potom je šwojim wopytom Šakstu počesčej, Bajerštu, Württembergštu a Badensštu, Rakuštu a Štalštu, wšchudžom š wulkej lubošču powitany. — Lud je w wulkim a žytnym šo šboža šwješelicž móhl. Tola něotre krajiny šu šandžene léto wjele čerpichž mēte. Pšchi brjohach naranšcheho morja w tym džele, hdyž Kaščuboj šo bydla, kiž maju nimale tu šamu rēč kaž my Šserbjo, a w ič wokolnošči je tyđeni do jutrow wulke powodjenje bylo; teho runja wokofo žnjow w nižinach hobřškich horow w Šchlesynškej. Nasa bēše jara wulka. Bēchu tola

wšchelazy niž jeno domy a štót, ale tež pola šhubili, š kotrychž bēše woda wšchu dobrou pšerščej šwottorhaka. Ščto dha je na tajkich nětko kóžde léto nimale šo wšpjetowaznych powodjenjach wina? Čudžo wkožuju šebi to na wšchelake wašchije: dokež šu šo lēšy, w kotrychž moč wjele wody šekrēba, na naštych horach šbite a žana mlodžina njenašadžala, tonidža a mokre žuki, kiž bēchu wjele žubi džeržale, šo wudrenērowake, haty šo šahnake, dha nětko wšcha woda hnydom do rēkow šbēži a wulka woda tu je, kotrejž čłowšta móž wobaracž njemóže. W blisšočej morjow pak šu rēki pščežo wušššče ščinili, šo bychu hšubsche byte a tež wulke kóžje nještē. Pšchindže nětko wulka woda, dha wot čłowjeka ščinjene brjohi pšchedreje a pšchiležaze krajiny pomodži. Čłowjek čže pščežo semju hinašchu, lēšchu ščinicž, hač je ju Bóh štworil a tak ryje jenož šebi a šwojemu sbožu row. Tola Pšchedženak hiščeje jenu winu tuthy powodjenjom wē, wo kotrejž pak w žanej nowinje čital njeje. Wón šebi myšli, šo šu tute pomodžena tež š džela Bóže kšostanja. Niž, šo bychu tamni wjazy kšostanja šaštuzili byli, hač my drusy, kiž žaneje krajneje nusy njeshonichmy. Še tola tež pola naš hřehow Bohu žel š kóždym dnjom wjazy. Ale š tuthym kšostanjom čže Bóh nam prajič: Šeli šo šo wy polepšchomacž njebudžecze, dha šo wam hiščeje hōrje pōndže (Luk. 13, 1—5). Bóh šwarnij naš pšched wadowej a wōhnjowej nusu!

Šakšta je pod šwojim lubowanym kralom šašo šbožowne léto mēla a wšchelake poštracžowanja ččinika. Kaž šu šakšte finazy kčžejaze, tak nejšu tež želešnižy wulki wužitk. Hač dotal pak ženje tak wjele wotčžičte nejšu, kaž pšchedpošlenje léto. Wšcho hromadže šu wone 73,358,293 hr. pšchijestē. Dobytk š jēdženja wšobow je 22,244,818 hr. a wunošč š wozjenja tworow štajšče šo na 47,371,001 hr. Želešnižy šu ša Šakštu wopravdžite pjenježne žōrko, kotrejž léto wot léta wjazy dawa. Duž je jenož š wužitkom ša žyly kraj, šo šu šo tu a tam w Šakškej nowe želešnižy twaricž wobšamkte. Tež Kuziza doštanje dwē nowe, jenu do Rumwalda a druhu š Budyščina do Rakež. Wobē stej šo hižo twaricž šapocžalej. Šo stej šo wot šejma pšchšwōlkej, mamy šo na přenim mēšče přožomanjam šerbštej šapōštanžow š. Šetta w Rodežach a š. Rofle š Šhrōščiz džakowacž. Wōnaj wopravdže šwoje wotřejy še wšchej wužitošču a š wulkej wušchitnošču šastupowawščaj. Šserbšta Kuziza móže šebi šbože pščej, šo ma tajšju mužow še šwojeje šředžiny na Drazđžanskim krajnym šejmie. Tež hiščeje druge wažne wobšamknjenja šu pola wšchēh ratarjow wješele šbudžile. Šsu hač dotal wšchelake burške ležomnošče, kiž njetrjebawšči š wjele mačty kšštow wobšteja. Špišacželē je kublo š 65 kōžami pola šnate, kiž š 50 paržellow wobštešče. Šo je wobdželanje tajšeho kubla trochu

wobcześnie, ڤo ڤamo rosumi. Rudžo budzičnu drje ڤebi bjes ڤobu małe kruđi wumėnjowali a hromadže społoželi, ale ڤhósty mėrjenja a t. d. bėchu dotal ڤhėtro wulke. Duż je nėtko ڤejm 30,000 hr. lėtnje swolik, so bychu ڤo ڤhósty tajkeho hromadže-kładzenia mjėnischich leżom-nofczom pomjėnischite. Wėseče też ڤėrbszy ratarjo tutu wėz sa ڤwoje sboże wużija, ڤwoje pola hromadže ڤėskladuja a tađ zóroto wšchelach njełubofczom a ڤsóržbow jatykaja. Ratarjo drje njejsu też ڤanidzene lėto hiščęje pšęstacž móhli s niskej placzišnu žita njespokojni bycz. Wuhłady na pomyschenje placzišnu ڤu wšchal jara ڤčpatne. Nėščto mało móže drje powjėtschenje žla pomhacž, ale doščž tola ženje. Ze wšchal ڤrudnje doščž. W mėstach nėmischego ڤhėžorstwa je wjele pjenjes. Wohaczi mėščęzenjo ڤu nėtko wulki džel ڤwojich pjenjes, mėsto so bychu je tukrajnym buram poščęowali, w wukrajnych, pšęde wšchėm ruskich a amerikanistich azijach nałożili, to rėka, woni ڤu Amerikanskim a Ruřam pjenjesy poščęowali, s kotrymiz ڤu nėtko czi železnizy twarili, hłuboko nuts do jich ڤródnego kraja, s kotrymiz ڤu ڤebi ratariske graty, mařhiny atd. nakupowali. Duż tam nėtko s njewużyzaneje role hromady žita dobywaja a je po nowych železnizach k nam sa tuni pjenjes pšchikozuja. To dyrbi tunische bycz hacž móže jo ratar pola nař pšędawacž. Chzedža n. pšch. w Amerizy bohacžzy prawje wjele dobycz, woni takle ڤapocznu: Woni stupja hromadže. Nėtko wobsamtku, pšęs hacž dotal hiščęče njewobdželany kraj dołhu železnizy twariez a ڤstupja hnydom wšchón kraj, kiz na nėlotre mile k bokomaj železnizy lezi. To wšcho, wė ڤo, na dołh. Šchto poščęuje? S wjėtscha nėmizy pjenjeznizy, kiz tamnych ludzi azije kupuja. Nėtko ڤo železniza twari, pola ڤo wobdželaju a dołhe cžahi woža bórny stót a žito k kóžam a wšcho pšchindže do Europy. Tak du nařche pjenjesy do wukraja a ڤchodža nam tam. Ale cžeho dla dha nařchi pjenjeznizy poščęuja? Dofelž tam wjazy danje dostawaju. Ale cžeho dla to kraj dowoli? Teho dla, dofelž w ڤejmach hiščęče doščž burow nje-řyda, dofelž burjo hiščęče njejsu wodzenje ڤejma na ڤo wšali. Burow je najwjazy w kraju a woni ڤu stotp krajneho wobstacža a krajneho sboža. Jim po prawym wjėtschina a wodzenje w ڤejmje pšchikłuscha. Lóhko bychu to dozpili, hdy bychu wjeřni burjo bjes ڤobu towařstwa ڤałożowali a w nich jenož burow a žiwnoščęerjow, niz pař ڤhlamarjow, kiz polow nimaju, hajnikow a t. d. czerpili. Potom bychu stajnje jeneho ڤe ڤwojeje ڤrje-džijnj na ڤejm ڤłali a niz, kaž n. pšch. ڤanidzene lėto wjėtny wotrjeř to sa wužitne dđeržesche, lėřarja a ڤabrikantu, kiz pšchi najlėpschej woli tađ wjele kaž rođzeny ratar wo ratarstwje rořumicz njemóže. Smeja pař wjėtschinu w ڤejmje, potom móža ڤakonje dawacž, kiz burřtwěj howja. Pšędženak ڤebi myřli, so je sa ratarstwo jenož jedyn pučž pomozny a to je burřke towařstwa. Budža-li te wšchudžom, potom ڤe wšchėm lėpje

pořidže. Njebudža-li pař je bóle ڤałożowacž, dha jim- jich ađ a bėdawołanje a jich žałosčenje kaž też jich poczenje a dželanje wjele pomhacž njebudže.

Bohladajmy do bliskeje Rakuskeje, dha mamy naj- prjóđzy ڤwoje wjeřele nad tym wuprajicz, so je wjajř bjes Nėmiskej a Awstriju s nowa wobtwjerdzenje dostal. Pšchima-li druhi kraj pař Nėmstu, pař Awstriju, dha wobaj do wójny poczehujetaj. To drje ڤebi tađ lóhko žadyn lud njeswėri, a to cžim mjenje, dofelž je też awstriske wójřko nowe řelby a wulke powjėtschenje ڤwo- jeho zylcho wójřta dostalo. Tón cžas, hđež budže kóždy kraj s napinanjom wšchėch mozow wo ڤwoje wobstacže wojowacž, cžas, kiz je ڤnano jara blisko, dže Awstrija ڤobu bjes móžniřhimi ludami bycz. Awstrija je jara ڤródnny kraj a ma pilnych wobydlerjow; jene pař jemu k sbožu njeřluzi, mjenujzy to, so je wjele mozy w rukomaj židow. Židža ڤu ڤiřacželjo a wob- ředđerjo najwaziřnichich nowinow a we wšchėch waziřnichich wėzach ڤu židža wodzenje na ڤo řčahnuli. Nėmřta řtrona je w Awstriji židam podwólta a dđerzi s nimi. S teho wukhadža hidzenje Słowjanow pšęčęziwo Nėmzam. Ze wšchal w Awstriji jara czeřto ڤa wjėtnoščę. Žyte ڤhėžorstwo je hromadže řlėpjene s wjele narodow. Naj- wjazy je Słowjanow, drusy ڤu Nėmzy, Magyarojo, Wařzy, haj ڤamo Turkojo. Pšęde wšchėm ڤo knježę- řtwu hiščęče radžiło njeje, Czechow řpofojicz. Czi kami ڤebi, kaž jich namjedowat dr. Gregř wupraji, žadaju, so by ڤo awstriski ڤhėžor wořebje sa czeřleho krala krónowacž dał a so by czeřta rėcz nėmiskej runoprawna byta, to je, so by ڤo na řudniřtwach, w řchulach a t. d. s Czechami czeřti a s Nėmzami nėmřti rėczalo. Hacž dotal je tam hiščęče tađ, so drje tam wšchitzy Czeřcha nėmizy wuknu, niz pař wšchitzy Nėmzy czeřti. Hdy by wšchal wšchudžom dobra, k woporam řwóltniwa wola byta, dha wšchal by też bjes bratrami tuteho wulkeho awstriskeho doma, to je bjes awstriskimi narodami, wjazy luboščęje a mėra knježicz móhlo. Kał so ڤo dohladaju!

Šanidzene lėto je sa Awstriju jara wazne. Wona je mjenujzy železnizy do Konstantinopla dostala. Hacž do Wolharřkeje drje hižo wjele lėt jeřdža. Wot tam pař hacž do Konstantinopla dotal hiščęče wjėtschi džel železnizy pobrachowasche. Wón je ڤo loni dotwarik. To ڤo mała wėz řba, ale sa Awstriju ma tařkama wulku waznoščę. Nėtko je jim Konstantinopel a Mała Azija haj ڤamo Indiska wjele bliřscha. Wėseče ڤo wito- wanje s naranřhimi krajami jara powjėtschi. Pšędženak ڤebi myřli, so smėje tuta nowa železniza, po kotrejž móže kóždy s Barłina, s Drazdžan sa 3 dny do Kon- stantinopla doječž, też sa nařchich pšęčęupzow ڤwoje řčęhwi. Hdyž ڤu ڤebi hacž dotal wšchė wupłody s Azije po jendželřkich kóžach na London a Hamburg pšch- wožowacž dali, dha smėja nėtko bliřschi pučž pšęs Konstantinopel. A kaž ڤu wšchelate wulke pšęčęupne

domy w Londonje, Hamburku a t. d. nastale, tak wescze netko tez podobne domy w Prasy a w serbskich a bolharskich mestach nastanu. Tam pak so wshudzom szlowjanska recz reczi. Kaz su teho dla dotal wshitzy wjetshi pschekupzy jendzelsku recz s najmjeishca trochu snacz dyrbjeli, tak budza so wot netk dzeni a bole se szlowjanskimi snaczi sczinicz dyrbjecz. Shtoz pak jemu moze, pak czesku pak serbsku abo polsku, ton moze so se wshemi Szlowjanami, tez w Bolharskej, a dokelz je w Konstantinoplu wjele Bolharow, tez w Konstantinoplu zyle derje freczecz. Wsho na to pokasuje, so budza pschede wshem naschi serbszy pschekupzy w blizskich letach szwoju serbsku recz hiszczje wjele bole wuzicz moz, dyzli hacz dotal. Teho dla runje na jasnju hlomu njepolasuje, ale wjele bole na fuki w moshach, hdyz shtoz, kiz ma skladnoscz, szwojim dzeczom zyle darimo a lshko a hjes prozy serbsku recz nawuknucz dacz, tuteje skladnoscze njewuzije.

Franzowfa je tez loni byl, shtoz dotal: njewobstajny shablaty lud, kiz ma wulke wezy w myshlach, ale zaneje fruteje wole, je wumjescz. Loni je so zyle leto se szwojim Boulangerom wofofo schmjatal. Ton wshak je wescze wobdarjeny czlowjek a dobry wojak a pschede wshem we, shtoz franzowskemu ludej pobrachuje: mjenujzy kruty khezor. Won sam by najradsho tuton khezor byl a je teho dla hizo wshelake spytal: je so do parlamenta wolicz dat a safo s njeho wustupik, je wulke puczowanja w kraju a w wukraju czini, dokhe recze dzerzal a t. d. Ale hacz dotal febi hiszczje praweho rybla na khezorowy tron namafak njeje. Možno, so so jemu posdzisho poradzi. Sa franzowski lud by wshak lepje bylo, hdy by fruteho a rosudzeneho krala mel. W wojerskich naleznoscach je lud tez sandzene leto wjele do predka wupik. Sa wojsko shmanych mlodych ludzi ma franzowski kraj, dokelz je jara plodny a szwojich wobhydlerjow lshko zivi, w pschimierje wjazzy dyzli nasch. Subjene wobstajnoscze naschego dzelaczerskeho luda, kiz s dzela na njewuzitne waschnje to pscheczini, shtoz szkluzi, a je potom w nusy zivy, su sawinowale, so su prozenty a wojsko shmanych pschi wusbehowanju mlodych ludzi koczny letom nizsche, hacz runjez su bronje wo wjele pschje hacz prjedy. To je pola Franzowsow lepje. Botanje wo revanču, wo sahodobycze Elsaša, woczichlo njeje. Prosty lud na kraju zenje wo tym wjele wjedzicz wchaszche, dokelz dyrbi sa kocznu wojnu szwojich szynow szwoje pjenjeszy woprowacz. Ale prosdny njewushny id w mestach tam pschezo k wojnje trubi. Duż wot franzowszy pschezo strach hroszy. Snaty franzowski general Bazaine sandzene leto wumyje. Won besche so hizo Krimskej wojnje wusnanjenim. W lécze 1870 wulku franzowsku armeju pola Meza nawjedowasche. Tez netry serbski wojak je 17. a 18. augusta 1870 shonik, kasej muzitosczu franzowszy wjazzy pod tutym generalom wojowachu. Tola bu pschewinjeny a dyrbjeschje

wot hłoda nufowany twjerdzishnu nemskemu wojsku pschepodacz. Tole Franzowsjo, kiz zenje pschewinjeni bycz nochzedza, sa pscherad dzerzachu a Bazaina posdzisho k smjerczi sajudzichu. K 20 letnemu jastwu wobhnadzeny czeknu won a bydleche na posledku w Schpaniskej w Madridze. Teho zona, kiz besche s Ameriki, jeh wopuszczje, jeno jeh syn, kiz je w schpaniskim wojsku podwysch, so k njemu dzerzesche. Zyle sabity a woshudzeny tam loni semyje. Nichto jeh k rowu nje-pschewodzesche. W khudobje wobsamknu szwoje ziwjenje, hdyz besche prjedy leta dotho w najwjetshkej czesczi stal.

Ruski khezor-naklednik.

Tak sandze swetna krafnoscz. Szim wjetshu shtoz ma, czim wjazzy ma shubicz. — Letsha wobendze tuton lud 100 letne wopomnjecze wulkeje krawneje revoluzije.

Stupmy netko do hymneje Ruskeje. Rusowski lud mejesche rjany szwjedzeni. Besche so 27. julija 900 let minylo, so je zar Wladimir a s nim ruski lud w Rijejwe scheschizjansku wjeru pschijak. Wopomnjecze tehole sa ruski lud a sa zyle scheschizjansstwo wulzy wazneho podawla so w Rijejwe s wulkej szwiatocznosczu szwjeczeshche. Na szwjedzenju bechu wshje szlowjanske ludy, k grichiskokatolskej wjerje so wusnawaze, sastupjene. Rjatanu pychu

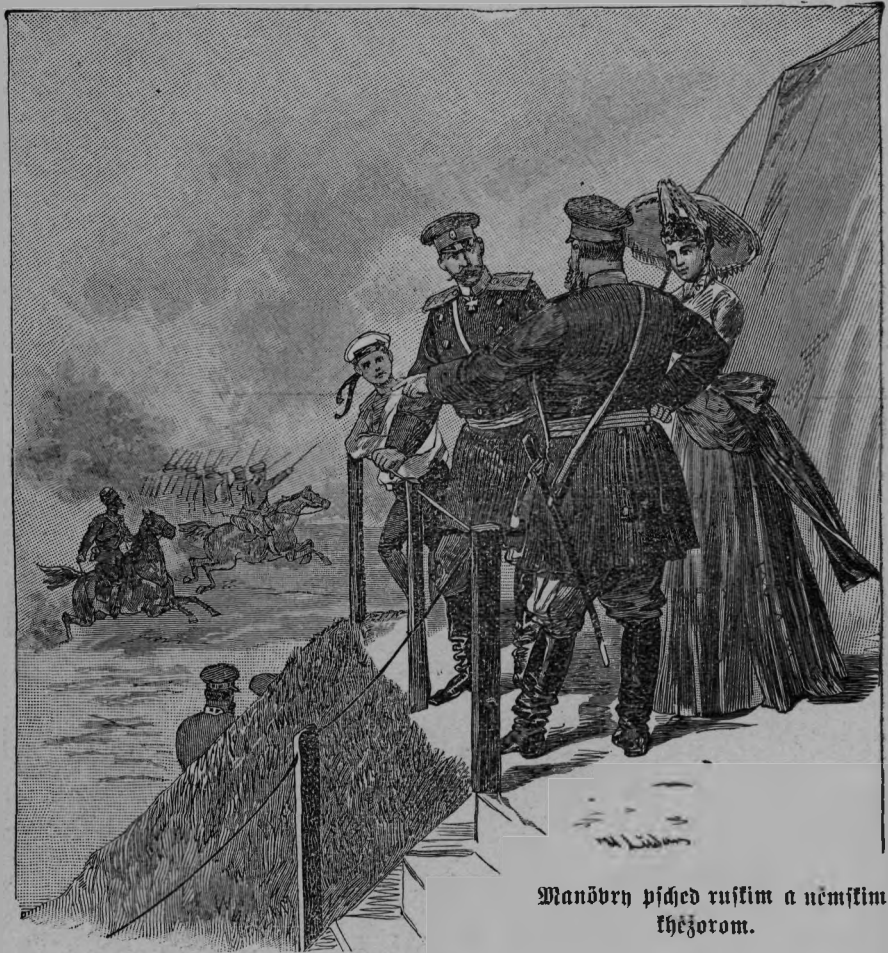
bě ſo ſlawne měſto Rijeſ woblekło a na wulkotnoſczi tutón ſwjedzeń wſchelake druhe pſchetrjechi.

Šhtož ruſku politiku nastupa, dha mejeſhe tež Ruſka zyke leto mēr. Ruſka ma wſchaf ſe ſwojim ſnuſtkownym ſarjadowanjom wjele czinicz, tak ſo ſebi na wójnu ſe ſuſhodami jenoz njerad myſli. Kraja ma tež doſcz, ſo ſebi druheho pſchidobycz njetrjeba. Zenož k polonju dze ſo wupſheſtrēcž, ſo by k morju móhla. Šhtož ſu žity ſa częło, to ſu reki a pſchede wſchēm morja ſa kraje. Po nič dze wikowanſki pucz. Ša Ruſtu je netko, ſhtož morjo nastupa, najhubjeiſcho ſtarane. Wona drje móže kaž do baltiſkeho tak do czorneho morja. Ale ſa czaſ wójny ſo jej hnydom pucz ſaraczi, ſo do wulkeho ozeana nihdže njemóže. Duž ruſka politika wot ſtarych czaſow ſem na to dže, ſo by tež Ruſka pſchiſtup mēla ſa ſwoje lóbdže do ſrjedzneho morja. Zenož teho dla je Krimſtu wójnu, teho dla wójnu 1877 wjedła a žanych woporow njelutowala. Teho dla tež hiſcže netko do bolharſkich wobſtejnoſczow pſchima. Radzi-li ſo jej ras, pſchiſtup k ſrjedznemu morju dozpicz, potom budže ſpokojena.

Niczo druhe pał wona njedja. Ze drje wjele wójſta na nēmſkich a rakuſkich mjefach ſhromadzila. Ze pał dyrhja jej jenoz murja bycz, ſo móhla na Ballanje njemolena ſwoje wotpohlady dozpicz. Najmjenje pał dze wona k Nēmſkej wójnu ſa poczeč, kaž tež Nēmzam niczo na tym ležane njeje, k Ruſkami ſo do bitwy dacž. Wot tu-teho bofa žadyn ſtrach nje-hroſy. Tež je ſo pſcheczeliſtvo bjes Ruſkej a Nēmſkej, kiž je po prawom bjes tutymaj ludomaj wot ſpoczatka wobſtało, k nowa wobtwjerdzilo pſches wopyt nēmſkeho khezora w Ruſkej. K częſzi nēmſkeho khezora ſo wulkotne manöwry wotbhwachu, kiž wo kſhmanoſczi ruſkeho wójſta ſwēdczachu. Khezora pſchewodžowaſhtaj wſchudže ruſki khezor a khezor-naſlednik, mlody zarjewicz.

Do Bolharſkeje, hdžež je ſo zyke leto hiſcže Ferdinand na kņežerſtim ſtole ſdzeržal, mēr a pokoj hiſcže ſacžahnuloj njejſtaj. Ze wſchaf wulke njeſbože

ſa lud, ſo wjetča ſe ſwojeho luda nima ale zuſeho. A tak dołho hačž budžeja tam zuſi kņežicz dzycz, dha niczo k mērom njebudže. Rubjeznizy w kraju ſakhadžeja a ludzi toja a jich jeno ſa wulki pjenjes ſaſo puſhčža. Wikowanje tež czępi, dokelž ničto njewē, ſcho pſchichodny džen pſchinjeſe. Raf ſo ſa wulzy wobdarjenu a pilny a dobroczimny lud ſforo czaſ pſchidbže, hdžež budže w ſwojim kraju ſo ſwojeju rukow džela k mērom a k wjekełom žiwicz móž. Pſchēdženak jemu to k wutrobu

Mandvry pſchēd ruſkim a nēmſtim khezorom.

pſcheje. Hačž dotal je pſches letſtotki pod kņežerſtwom zuſychowal.

Šerbjija tež hiſcže na twjerdym ſatožku njesteji. Lud je k wjetſheho džela k kralowej Ruſkej pſchihileny. Kral pał k mjenſchim dželom poddanow wot Rakuſkeje ſwoje ſbože ſebi wotežakuje. Duž tež bjes mandželſtimaj žaneje pſchesjenoſcže njeje. Haj, kral Milan dzyſche ſo wot kraloweje dželicz dacž. Zyrkwiniſta wſchynoſcz pał jemu to k woli njeſczini. Duž ſkónčnje wſchichki

biskop mandželskeju rošwërowa, dokelž wo luboscezi a pschësjenoscezi žana rëcz wjazy bycz njemözësche.

Gričiski kraj čzaka na rospanjenje Turkowškeje. Tehdy čže tež wón džel Mazedonskeje šwojemu krajej pschipožičž. Duž wot mëra špëchowany šwoje brónje wótsi. Gričiski trónprynž je šo se potru nëmškeho kšëžora šlubit. Bjes wobëmaj krajomaj šu s tym swjaski pschëčëlstwa wobtwjerdžene.

W Afrizy ludy stawacz pocžinaju. Wšchudžom šo šbehaju, w šredžnyh krajinah kaž pschi morjach. Tutón woheñ šažozuja tam muhamedanszy. Čžile bjesbóžnyž w Afrizy s ludžimi wikuja. Mówow woni šoja a jich potom pschëdawaju. Europišky tuto wifowanje s ludžimi čžerpicz njehadža a tak muhamedanskim pschëkupžam šašlužbu bjeru. Na to šu šo tamni šnjemdrili a ščžuwaju mówow pschëčžiwu Nëmžam, šbrónja jich a nawjeduju jich. Dokelž je mówow wjele, dha wšchal Europiškim w Afrizy štrach hrošy. Tež nëmške kolonije buču wot čžornyh nadpajene, nešotre špalene, a wjele ludži pschi tym kónžwša.

Rak to wšcho dale pobehnje, hiščeže ničtó njewë. Pschëdženal šebi myšli: se želešnym mjeczom šo tamne ludy ženje žanej možy podčžibnučž a wošludžičž njedadža. Dla njestroweho powëtra tam ženje wjetšče wóštko, kiž by šebi mër wunufowašo, wostacz njemözë. Tamne ludy pak šu šylne a móžne. Tu je jeno jedyn pucz, kiž š dobęžu wjedže — mišionstwo. A hdy byču europške wulkomožy hiščeže wjazy želešnyh kóžžow a hiščeže wjazy regimentow do Afriki na džiwich štaše, jim wšcho ničo

njepomha — ta kulfa, kiž šama čžornyh mówow do wutroby trjčhi — je Bože šłowo.

Mówowo do šitwy čžahni.

Tole je šo nehdže w šwëčže šaidžene leto štašo. Ludžo šu šebi šašo šami wjele njemera čžinili. Ščho

nam nowe lęto pŝchinjeŝe? Pŝchedenaf jemu ŝ bojoŝczu napschecziwo hlada. Tola — domęř ŝo Bóhu. Wjętschi, hacž wŝchón ŝtrach, kiž tebi hroŝy, je twój Bóh, twój pomoznik!

Šhubjene džęczjo.

1. Mały Janek.

Rhuda wudowa, Herta ŝ mjenom, bydleŝche pŝched nětko 250 lętami wontach pŝchede wŝu w lęŝu w malej kŝęžy njedaloko wulkeje ręki Róbja. Sejnny muž, kiž bęŝche rybak był a w Róbju lojeŝche, bęŝche jej w kęžja-zych lętach ŝemrjel. Sejnny jenicžki troŝcht w jejnym wudowŝtwje bęŝche jeje jenicžke džęczjo, pękne džęczjo, kotremuž Janek rękafche. Seho pobožnje a derje wot-čahnučž, bęŝche jeje najwjętscha ŝtaroŝcz, jemu nanowu kŝęžku ŝ prawom rybhołojenja ŝdžeržęcz, jeje najwjętsche žadanje. Rybhołojenja bęŝche ŝo wona drje po mužowej ģmjerčzi woŝtajicž dyrębjafa, a ģaki jeje njebo muža, kiž njetrębane na ŝčęnje wiŝachu, a čzołm, kiž ŝady domčžka ležeŝche, wubudžowachu pŝchęzo nowu ŝrudobu w njej. Tola hiŝčęze pŝchęzo něŝchtu malo ŝe ģaki-plečzenja, w čzimž bęŝche wuŝchifna, ŝaŝluzi a huŝto do poknozy, hdyž Janek dawno ŝkóbdzy ŝpaŝche, hiŝčęze njęŝprózna ŝa njebo džętaŝche.

Janek pał tež na nicžo druge njepomyŝli, hacž ŝ čzimž móhl maczeri najwjętsche wjeŝele čzinicž. Ně-ťotre dny po mužowej ģmjerčzi k njej jejnny bratr, rybak ŝe ģuŝodneje wŝy, pŝchinđze a pŝchinjeŝe wulkeho ģarpa ŝobu.

Herta tu rybu wobhlada a počza plakacz: „Ach“, ŝdychnu wona, „ŝebi njebych myŝlika, ŝo móhla tať rjana ryba hdy do mojeho doma pŝchinicž“. Duž wotmolwi mały Janek: „Njeplacz jeno, maczi, hdyž ģym wotroŝti, nałoju čzi hiŝčęze rjenŝich rybow.“

Sunu na rjanym naŝymliŝim dnju plečzeŝche Herta ŝaŝo ģaki, ťotrež čzyŝche hiŝčęze džęnŝa dokonječž. Mały Janek bęŝche bjeŝ tym do hribow ŝchol. Wón wŝchaf by ŝo ŝtajnje wjeŝelik, hdy by ŝaŝo korbiť pŝchinjeŝel a macž by jeho ŝtajnje ŝa to poŝwalika. Nětko pał bęŝche wołoko poŝdnja a mały hólčžel bęŝche ģkóbdny. Wo wŝy ŝwonjachu poŝdnjo a macž ŝawoła jeho k wobjedu. Rhudobnu jędž, něŝchtu mlota ŝ kŝlębom, bęŝche na rubicžel pod wulkim bukom, kiž pŝched durjemi ŝtejeŝche, ŝtajila.

Hdyž bęŝchtaj powobjedowaloj a ŝo pomodliłoj, praji macž: „Tať, nětko lehn ŝo a poŝpi kŝwilku. Ža čhzu na ŝwoje džęto a bóřy pŝchinđu cze ŝaŝo ŝbudžicž.“ Janek bóřy wuŝnu. Seho luboŝna hłowčžka wotpočzowafche na jęnym ramjenju a ŝ drugej rucžtu džęržeŝche ģwój korbiť. Seho čđerwjenej ličžy bęŝchtej wot buťoweho liŝčja rjenje kŝkóbdowanej.

Macž bę rucže pola ģwojeho ģafa, plečzeŝche a plečzeŝche, hacž hotowy pŝched njej njeležeŝche. Wŝchi pilnym džęle ŝo hodžiny minuchu, kaž bęchu jej krotke mjęŝchiny byle. Duž ŝtaže, ŝo by Janka ŝbudžila, ale jeho tam wjazy njenamafa pod ŝchtomom ležo. „To pilne džęczjo je ŝe ģwojim korbiťom ŝaŝo pŝchi džęle“, rjeknu wona ŝwjeŝelena. Ach, wŝchaf hiŝčęze wjedžicž njemožeŝche, kaŝta žołoŝcz na nju čzafa. Duž wotendže ŝaŝo a pŝchętre ģaf na ŝelenu trawu a namafa hiŝčęze tu a tam něŝchtu porjedžicž. Tať ŝo ŝaŝo rjanu čzaŝ miny. Hdyž pał Janek tež nětko hiŝčęze pŝchinicž njęchafche, počza ŝo wo njebo ŝtaracz. Wona jeho pytaŝche po žylym lęŝu, kiž bęŝche hodžinu dołhi a poť hodžiny ŝčęrofi; ale nihdže jeho njenamafa. Tyŝkaž krocž wołafche ŝ mozu jeho mjeno; ale nihdže ŝo jeje ģyn njewowoła.

Duž ŝaŝtyŝta ŝo jej jara: „Se ģnano na moju rabu ŝabywŝchi ŝo k wodze ŝwęrit?“ Wŝchi myŝli, ŝo je jeje ģynť ģnano do Róbja padnuť, wŝcha ŝche- potaŝche a čđerjeŝche k ręzy. Tola tež tam wot njebo nicžo njewuhlada a bęžeŝche placzjo a ruzy łamajo do wŝy dele. Bóřy ŝhromadži ŝo wołoko njeje nimale žyła wjeŝ a wŝchitzy wobžarowachu wobohu macž, ale nicžto njewjedžishe nicžo wo džęlczu. Duž podachu ŝo wŝchitzy won do lęŝa, na pola a na kuli a pytachu ŝa Janťom. Wječzor pŝchinđze, ale ŝhubjeneho namakali njebęchu. „Se-li“, menjeŝche ŝhonjenny rybak, „w Róbju ŝo tepit, dha jeho čęłko węŝcze namakamy. Wŝchako węmy, tať woda bęži. Tam deltach na pęŝowej ławzy, hdyžę ta wulka wólŝcha ŝteji, jeho woda węŝcze pŝchiplami.“

Macž ŝarža pŝchi tajkęch ręcžach, bjeŝ troŝčta wróciž ŝo přeni krocž ģama do ģwojeje kŝęžki a nje- namafa dla njeŝaŝawazych ģylŝow žaneho ŝpanja. Hdyž raniŝche ŝerja ŝhabžachu, bęŝche hižo pŝchi brjoŝy a pytaŝche ŝa čęłťom ģwojeho džęŝcža, ale podarmo. Wjele njedžel dołho pytaŝche rano a wječzor a maczeŝche jeleny brjoh ŝ horzyny ģylŝami. Wŝcho podarmo. Macž bęŝche pŝchęŝ měru ŝrudna. „Sa tať krotki čzaŝ“, by huŝto prajila, „ģwojeho duŝchneho muža a ģwoje lube džęczjo ŝhubicž, o to je čžežko! Njebych węrika, ŝo je Bóh to tať męcz čhzyť, dha njebych wjedžila, ŝchto ŝe ŝrudobu ŝapoczęcz.“ Tež ŝebi huŝto porofo- waŝche: „Ža budžich dyrębjafa na džęczjo bóle kędžbowacz. Šznano budžishe mi potom mój ģyn woŝtať.“ „D wy maczerje“, by huŝto na wjeŝne žony ŝo wobrocžila, „hladačęze na moju žałoŝcz a kędžbujcze bóle na ģwoje džęczji.“

Herta blędnjeŝche džęn wote dnja bóle a prjedy młódná čđerwjena barba bęŝche žyłe woblicjo wo- puŝčęžila. Kaž ŝčęn kħodžeŝche wołoko. Žaťo ŝaŝo ras w čzernej draŝcže, dokełž hiŝčęze muža želeŝche, te mŝchi pŝchinđze, prajachu ludžo bjeŝ ŝobu: „Wboha

Herta, wona bórſy ſa ſwojim mužom a mandźeſtkim do rowa pónđze a jejna kłěžta budźe bórſy zyle próſbna."

Wjeſny duchowny, doſtojny ſchědźiw, kiž na wſchěch podedźenjach ſwojich wobadnych ſ wutrobny dźěl bjerjeſche, běſche ju hižo huſcziſcho wopytał a troſchtował. Hdyž pať běſche ju poſledni króć w kemschach wuhladał, nadpadny jemu jeje ſrudne, blěde wobliczo. Po dokonanej Wožej ſkuzbje ju k ſebi pſchindź da. Hdyž do iſtwy ſaſtupi, mējeſche ſarať hiſcže neſchtó do wulkiſch zyrkwinyſch knihow ſapiſacz a ju pſcheczelnje ſtrowjo rjekny k njej, ſo dyrbjała hiſcže kwiſtu pozčafacz, prjedy hač ſwoje nuſne dźěło dokonaj njeje. Herta ſebi bjes tym rjany wobras, kiž na ſcženje wiſaſche, nutrie wobhladowaſche, pſchi czimž ſo jej horze ſylſy po ližomaj ronjachu. „Sa widžu“, ſarať praji, kiž běſche pjero ſ ruki połožił a poſtanuł, „tuto ſnamjo ſo czi ſpodoba.“ „Haj“, ſnapſchecziwi Herta, kotrejež woczi hiſcže pſchezo ſe ſpodobanjom na wobraſu wiſaſchtej, „wón je jara luboſny. Eſo ſylſow wobróć njemóžu, hdyž na njón hladam.“

„Wěſch tež, toho wón woſnamjenja?“ praſchěſche ſo ſarať dale.

„D haj“, wotmolwi Herta, „je to Marja, kiž pod ſchizjom ſteji a ſwojeho ſyna woplakuje. Sa pať jeje hiſcže nihdže tať rjenje woſnamjenjeneje wuhladała njeſnym.“

„Luba Herta“, praji ſarať dale, „ty ſy wjele ſhubiła, mandźeſkeho a ſynka! Me woſtań tež pſchi Marinyſm ſłowje: Sa ſym Knjeſowa dźowka, mi ſo ſtań, kaž prajiť ſy.“

Herta njemóžeſche ſwojej woczi wot rjaneho wobraſa wottorhnuć a rjeknu: „Sa chžu kaž Marja ſcezerplima woſtać a njeſapomnicž wſchědnje woſpjeto- wacz: Knjeſowa woła ſo ſtań.“

„To je rjenje“, pſchiſtaji duchowny, kiž tať rad ſrudnyſch troſchtowaſche, „to ſo mi lubi“. A ſ tutyſmi ſłowami wſa rjany wobras ſe ſcženy a da jón Hecze a rjeknu: „So ſwojeho pſchewjacza ſapomniła nje- by, dha wſmi tuto ſnamjo, njech je twoje. Hdyž czi pſchi ſpominanju na twojeju ſemrjeteju wutroba ſaſo krowawicž počnje, dha pohladaj na Marju pod ſchizjom a twoja rana w wutrobje budźe počinacz žicž.“

Herta czinjěſche po radže ſwojeho duſchowpaſtyrja a jejna bolocž ſo po nēcim pomjenſchowaſche. Senož hdyž by nimo buka ſchła, pod kotrymž běſche ſwojeho ſynka poſleni króć widžiła, dźěſche jej bolocž kaž wótry mjecz pſches wutrobu. Duž ras na myſl pſchindže, do ſchtoma pod haſoſu wjetſchu dźeru wu- reſacz a wobras do njeje ſtajicž. „Lón ſchtom“, myſleſche pſchi ſebi, „czini mje pſchezo ſ noweho ſrudnu, nětko ſmēju pať pſches njón wſchědnje nowy troſcht. Druhe maczerje ſtaja ſwojim dźěćjom rjany pomniť na row a naſadžeja tam naliki a czernjowe

róže. Njech je buť ſ rjanyſm ſnamjenjom pomniť ſa mojego ſanka.“

Tať huſto hač by nětko na ſchtom pohladała, by tež teho wobraſa ſo dohladała a rjekła: Tež ja chžu Knjeſowa dźowka być, tež mi ſo ſtań po jeho woli — a jej bu ſaſo ſ nowa lóžſcho.

2. Knjes Rowalſki.

Bjes tym, ſo želaza macž ſwojeho lubeho ſanka woplakowaſche, běſche to małe, woſoło 6 lět ſtare dźěćjo pucz wo 50 mil dokonjało, běſche do wulkeho mēſta Hamburga pſchiſcho a běſche tam ſtrowe a czije wulftownym domje, kiž ſo hrodej runaſche, noſchěſche rjane draſty, jako by ſemjanſkeho rodu było a ſchtóž bē hiſcže wjele wjazy winojte, bu najſwěrnſcho wot- czehnjene a wot wuſtojnnyſch wuczerjow we wſchěm dobrym a wužitnym roſwucžowane.

Tuto dźiwne pſchemějenje běſche ſo taťle ſtało. Hdyž běſche ſant tam pod buťom wotzucził a ſebi ſ wocžow ſpanje wurybował, poda ſo hnydom do lěſa, ſo by hriby pytał a mējeſche tež bórſy korbiť na poť poſny. Tola nětko žanyſch wjazy njenamaka a duž dźěſche dale a dale, hač ſ lěſa won k wulkej rězy pſchindže. Tam ležeſche wulka lóž pſchi brjoſy. Lóžnizy běchu tu ſaſtali, ſo bychu někotryſch, kiž chžychu ſobu, pſchijeli. Bjes tym pať běchu wſchitzy, kiž na lóžji běchu, na kraj wuſtupili, ſo bychu ſo trochu pſchekhodžili. Bjes nimi běchu bohaczi, ale pať tež niſzy a khubzi ludžo. Starſchi kħodžachu pſchi brjoſy, jich dźěćzi bjes tym ſa piſanyſmi lamuſchkami pytachu. Dźěćzi maľeho ſanka wuhladachu, pſchiběžachu k njemu a pohladachu do korbifa, ſchto tam mējeſche. Wón bjes nič ſwoje hriby a jahody wudželowaſche, ſo bē to wſchěm wulke wjeſele.

Nětko chžyſche ſant ſebi lóž wobhladać. Wěſche to prěnja wulka lóž, kiž w ſwojim žiwjenju widžeſche. Tuton na wodže pľuwazy dom ſo jemu jara dźiwny ſeſda. Wulke běſche jeho wjeſele, jako bu wot dźěćzi ſobu na lóž wſaty. Luboſna hólczka, Marja ſ mjenom, jeho do iſtwy na lóžji domjedže. „Mj“, dźiwaſche ſo wón, „tu je rjeſſcha iſtwa hač naſcha domach“. Na to poſaſowachu jemu to a tamne, pſchi czimž ſo czaf minu a ſant zyle na domoſchicze ſapomni. Bjes tym pať kótwizy ſběžechu, lóž wot brjoſa wotſtorcžichu a lóž pľuwaſche po rězy dele bjes teho, ſo běſche maľy ſant to pytnuť.

Na lóžji njeběſche ničtó teho maľeho hólczka kēdžbu mēť. Pucžowarjo mējachu ſa to, ſo wón tym ludžom ſluſcha, kiž běchu haťle runje na lóž pſchiſchli, czi nowi ſaſo mēnjachu, ſo tym druhim pſchiſluſcha. Haťle woſoło wjecžora, hdyž ſant ſapoczja wóťlje pľakacz a ſebi po maczeri žabaſche, pytnuchu wſchitzy, ſo maju zuſe dźěćjo na lóžji a njeđiwachu

a nještožiču šo malo. Někotři wobžarowachu macž, někotři džěcjo, ničtò pať njewjedźesche žaneje rady.

Duž pschistupi wobbedžet a wodžet teje łódže a pocža šo maleho Zanka praschecž: „Praj mi“, pocža tón toľsty, ale hewaf pscheczelný mužif, „f kotreho města abo f kotreje wšy po prawym šy?“ „Ša nješym se žaneho města, tež niz se žaneje wšy“, wotwolmi wón. „To je džiwije došč, něhdže dyrbišč tola šwoju domišnu mječ“, praji łódžnik. „Mój dom“, praji Zank, „šteji w lěhu, njedaloto wot maleje wšy.“ „A tak dha tej wšy rěfaju?“ wobhonjowasche šo łódžnik dale. „Kaf dha“, šnapšcheczimi Zank, „dyrbjała hinať rěfacz, hačž wješ? Moja macž jeje ženje hinať mjeno- wała njeje a njeby ženje hinať prajiła hačž: »Někto šo wo wšy swoni«, abo »ja chzu do wšy po khlěb hicz.«“ „Kaf dha twojej starschej rěfatej?“ praschesche šo łódžnik dale, a jeho woblicžo pocžinasche šo trochu sacžemnicž, dofelž ničžo šhonicž njemóžesche. „Mój nan“, šlyšchesche wot Zanka, „je morwy a mojej macžeri rěfaju Šerta. Žaneho druheho mjena ženje šlyšchal nješymy. Łódžnik widžesche, wot teho džěcžca ničžo šhonicž njeje, dofelž ani mjena šwojeho statoka ani šwójbnego mjena šwojeju starscheju njesnajesche.

Duž njewjedźišche, šchto by f džěcžom šapocžaf. A najhóršche běšche to, šo runje tam pschi Łobju žanych wšow ani městow njebě, ale šchěrofa pštojczna runina. Šakle wječžor, hdyž šo šlónžo thomasche, wuhladachu našdala wješ, kotrejež žyrkwina wěža šo w wječžor- nym šwětle šybolesche. „Do tuteje wšy“, mējesche łódžnik, „chzu to zuse džěcžo dowješč, šo by šo wot tam macžeri šašo wrócžiko. Tež chzemy, dofelž dženska wječžor tola dale jěčž njemóžemy, pschi tej wšy nozo- wacz.“ To šo wšchem lubjesche. Šenož jedyn bohaty knješ, Kowalski, Marzynny nan, to nješchida. Wón běšche jara bohaty pschekupž a mējesche na łódži wjele kaščžow polnych šlota, šlotyč rjećžasow a druhich drohotnyč wěžow, f kotrymiž, kaž druhy na łódži, psched nješcheczelnom czělafche. Ššchetož tehdy běšche 30lětna wójna a wojazy bychu wšcho rubili, šchtož bychu nadeščli a łóždemu wšcho hačž na pošlenju draštu franuli.

„Ša“, mējesche a wuložowasche Kowalski, kiž běšche wulzy pscheczelnego waščnja, „byč f wutroby rad wšaf, hdy móhla wěščje jara šrudna macž šwoje džěcžo hnydom šašo dostacz. Ale Wobu žel, tu kšwilu šo to na žane waščnje njechodži. Nješcheczeln je blifko. Wón šo f Łobju pschibližuje. Tam našdala widžicže czěrwiene njebieša. Wěščje šu šašo nekajtu wješ šapalifi, kiž jim doščž pjenjes nawalečž móhla njeje. Šdy bychmy šo jeno někotre hodžinki tu ša- džerželi, móhli lóhko nješcheczleje do rukow padnučž a wšcho šamoženje šhubicž. Duž dha chzemy w Wozim mjenje dale jěčž.“ Knješ Kowalski tež nad tym wobsta,

šo ma šo šamo žyłu nóz, kiž běšche psches mēšaz šwěta, dale jěčž. Łódžnižy šo pscheczimo temu šepjerachu mēnjo, šo to waščnje njeje. Dofelž pať šamožity pschekupž jim wjele pjenjes lubjesche, dha škóncznje do teho šwolichu, psches žyłu nóz jěčž.

Šako šlónžo šhadžesche, pschindžechu nimo maleje wjelki, kiž blifko pschi rěžy ležesche. Łódžnižy burow praschachu, šo bychu do džěcžo pschijeli, šo ša džěcžowej domišnu prascheli, jo macžeri wrócžno dali a tak na macžeri a džěcžu štuť šmilnosče czinili. Ale czi burja mēnjachu: „Šchto wě, komu to džěcžo šklučha? Móhlo šo jara lóhko štacž, šo jo wjazž wotbyli nje- bychmy a móhli jo wotczahnučž ša šwoje pjenjesy. Mamy w tutym wójnstim czaju šami šhudnyč doščž. Ša noweje wobczěžnosčju nježadamy.“

Bóršy na to bě šašo wješ widžecž, druhy štronu rěti, a tuta wješ šda šo wulka a bohata byčž. Łódžnik chzysche někto f łódže do wšy, šo na duchow- nego wobrocžicž, šo by to džěcžo wotbył. Teho dla pschirucži, šo ma šo łódž f brjohej dowješč. Ale na jene dobo pschekupž Kowalski šawola: „Šchto to bě? Nješšlyšchicže? Tam f kanonami ščěleja. Nje- pscheczeln je blifko. Teho dla do přědta a dale; ani wotomifnjenja šo komdžicž nješmemy.“ Łódžnik šo bojšesche, to džěcžo móhlo na pošledku jemu šawostacz a chzysche na kraj a pschi šamym budžišche bjes nim a bjes Kowalskim f wótrym šlowam pschischlo. Duž pschekupžowa mandželista, czicha pēfna knjeni, do teje wěžy rěczecž pocža a rjeknu f pscheczelnym hšohom f šwojemu mužej: „Mój chzemoj to pēfne lube džěcžo pschiwšacz; f tym šwój dobry štuť czinikoj a wšcho wurěczžowanie ma šónž.“ Tuta rěčž šo Kowalskemu špodobasche a wón rjeknu: „Šedžcže w Wozim mjenje. Ša wosmu to džěcžo ša šwoje a budu šo pschichodnje ša njo štaracz.“ Š tym běchu wšchitzy špokojom a wšchitzy šhwalachu šmilnu wutrobu Kowalskeho a jeho mandželškeje.

Łódž po někotrych dnjach šbožownje do Šam- burga dojedže, hdyžž šebi Kowalski wulku rjanu kšěžu kupi a dale f wušpěchom witowasche. Ššwoju jenicžku džowku Marju da wot najlěpšich wuczjerjow we wšchěch wědomnosčžach rošwucžowacz a Zank, kotrehož mējesche kaž ša šwoje džěcžo, šmēdžesche na wšchěch hodžinach šo wobdžělicž. Maty Zank, tak njenawjedžity kaž běšche, mējesche tola dobru šlomu a wufnjesche tak derje, šo šo wšchitzy na tym džiwachu. Ššchi tym běšche ponizny a pošluščny a tak f wutroby pobožny, šo knješ Kowalski a jeho knjeni jeho kaž šwoje džěcžo lubowaschtaj. Šaczžowanja wērneje bohabošesče, kiž běšche jeho macž w nim šbudžiła, buchu pschego žiwische.

Knješ Kowalski bóršy f wješelom špšna, šo mējesche Zank wošebity šchif do pschekupštwu a witowanja, a

poskiczowałaśe jemu teho dla wschu móžnu składnośc, ſebi wschu namjedžitocś, kiż pſchekupż trjeba, dobcyć, a wa jeho potom do teje iſtwy, w kotrejż ſam dźelaſaſche a piſaſche. ſant beſche jemu t ruzy a prijedy hać bu 20 lět stary, móžeſche najczęſziche dźela ſam doſkonjeć a dobu ſebi poſne dowěrjenje ſwojeho knjeſa. Rowalſki pomjietſchi ſwoje khlamy a wscho ſwoje witowanie, wa na ſo kupowanie ſa wójſta a pſchindže taſ, hać runje žaneho pjenjeſta ſ njeprawdu njerodzeſche, t wulkemu ſamoženju. Derje ſo teho dohlada, kaſ wjele mjeſche ſo pſchi tym muſtojnoſci, ſprawnoſci a pilnoſci ſwojeho każ pſchijateho ſuna dźakowacź, a myſleſche ſtajnje na to, jeho teź hódnje ſa to mytowacź. Bjeſ tym beſche maſa Marja wotroſta a ećjejeſche każ najrjeiſcha lilija w ſahrodzy, Ma ećle a na duſchi beſche bjeſ poroka woprawdžite ſnamjo pobožnoſcje, rjanocze a pózczynoſcje. Gdyż bechu ſo ſaſo něotre lėta pominuſe, da Rowalſki ſwoju Marju ſantej ſa mandželſku. Po doſkonjanej wójnje khezor knjeſa Rowalſkeho a jeho pſchichodneho ſyna, kotrajż beſchtaj jemu wulku ſkuźbu wopokaſatoj, ſa ſemjanow ſczini.

ſankowaj pſchichodnaj ſtarſchej ſo dołho požadaneho mēra ſwjeſelicź njemóžeſchtaj. Wot mlodeju ſbožoowneju mandželſkeju buſchtaj ſwēru lubowanaj a hać do kónža derje hładanaj. Wona j wumrjeſchtaj w tym ſamym lēcze ſ rjanym troſchtom, ſwojej dźeſczi w njebjeſkich bydlach, hdžeż wēczny mēr knjezi, ſaſo wohładacź.

ſant, nětko knjeſ ſ Rowalſki, pſcheda ſwój pſchekupſki dom a wobſamkny w rjanej ſakſej, abo w plódnej ećjeſkej ſebi ryczerſubło kupicź, kiż bechu ſ wulkeho dźela pſches 30 lět trajazu wójnu ſo ſapucźite a nětko ſa jara tuni pjenjeſ na pſchedani. Wjele bu jich jemu poſkiczenych. Duż poda ſo na pucź, je wohładacź a wuſwoli na poſledku ryczerſubło Doberjezy, kiż beſche ſo jemu pſched druhimi ſpodobalo. Gnydom wscho pſchikafa a poſtaji, ſo ſo rjany, ale trochu ſpadany hród ſaſo ponomi, a potom po ſwoju mandželſku a ſwojej 2 dźeſczi do ſamburga puczowałaſche.

Gdyż Marja ſe ſwojim mandželſkim na ſwoje nowe kubko pſchindže a wschudžom žałoſne ſlėdy hubjenſtwa, kiż beſche wójna na kraj pſchinjeſta, wuhłada, bu wona nad tajſim napohladom pſches mēru ſrudna. Pſchetož wjele domow lezeſche w próſche a popjele, druge lėdom hiſcze ſtejaču a žyle ſahony plódneho kraja ležaču njewobbželane a puſte. „Ach, ezi woboſy ludžo“, by wona huſto ſe ſyllami prajiła, „iſcťo ſu woni wscho pſchėtracź dyrbjeli! Wdy paſ dyrbimy jim pomhać, ſo bychu ſo ſaſo něka ſhrabali.“ Knjeſ ſ Rowalſki ſo wjeſeleſche, ſo beſche jeho mandželſka runje taſ ſmyſlena, każ wón ſam a nałożowałaſche wulki dźel ſwojeho ſamoženja na to, wbohim

buram, žynoſczerjam a khezkarjam pomhać. Drjemo t twarjenju dawaſche jim darmo a pozczowałaſche bjeſ danje. Eſtót a ſymjenitne ſorna by kupował a bjeſ nich roſdželował. Duż dołho njetrajeſche, ſo rjane twarjenja we wsy każ hriby ſe ſemje roſczechu a poſne plody ſo w wjećornym wēte każ žołmjachu. Wjeſni ſwojeho noweho knjeſowu ſmilnoſć domuſchwalicź njemóžaču a bychu ſo jemu huſto dźakowali. Tón paſ by prajił: „Wóh je mje, kiż bech prijedy khuby hólz, bohateho muža ſczinił a na wscho moje dźelo ſwoje bohate požohnowanie poloził. ſa bych ſo ećeży pſchehreſchit, hdy bych njeđžaſomny był a ſ tuteho žohnowanja potreblimym ſobudželicź njechał. Mi ećini najwjeſche wjeſele, něſcťo t waſchemu ſbožu doſkonjeć. Najwjeſche ſbože je tola to, druhich ſbožoownych ećinicź.“

3. Džiwne namakanje.

Bjeſ tym ſo beſche ſan ſ Rowalſki t wulkemu ſamoženju pſchichoł, beſche jeho macź Herta wjele ećežteho naſhonila a jara khubodne, ale pſchi ſwojim podaczu do Božeje wole tola pſchezo hiſcze ſpołojne žiwjenje wjedła. Wórſy hdyż beſche maleho ſanta tam w lėbu ſhubila, pſchindže teź wójna do tamneje krajiny nad Róbjom, hdžeż wona bydleſche, a wojazy wobſadziču tamny lėb. Herta wopuſczi ſwoju khezku, ſo by ſo t ſwojemu bratrej do wsy podała, kiż mjeſche tam nanomu žynoſcź. Ale teź tam žaneho bycza njebe. Witwa ſo ſbėhny, wjeſ bu wot njeſcheczeła wjata a pſchi tym nimale wscho ſapalene, taſ ſo wschitzy wobnyderjo do wschėch ſtron roſczeſtachu. Też Hecziſa khezka ſo wotpali. Wona paſ ećehnjeſche něbdže 10 hódin t ranju, hdžeż w malej wježy jejna ſotra bydleſche. Eſotra ju luboſnje pſchija. Wona mjeſche wjele dźeći a Herta pomhaſche jej te ſame wotczahnucź. Wobej ſotje bydleſchtej w pſcheſjenoſczi a položeſchtej ſebi taſ ſwoje žiwjenje a te wobczęžnoſcze, kiż wójna na kóždu pſchinjeſe. Po wjele lėtach teź liſt wot bratra ſe ſwojeje domiſny doſtaſchtej. Wón piſaſche Hecze, ſo je jemu žona na mór ſemrjeła, ſo ſtej ſo wobej džomzy do auſby woženikej a ſo chżyła wona t njemu ećahnucź a jemu ſ hoſpoſu bycź. Duż dha ſo Herta ſaſo do narodneje wjeſki poda.

ſaſ rucze hać domoj pſchindže, ſo do lėba poda a ſa buſtom pytaſche ſ tym rjanym wobraſom, kotryž pſchi kawatnimym ećėtanju pſched njeſcheczelom njebe ſobu wſacź móhła. Ale, luby Božo, to be wscho žyle hinaſche. Buczja, kiż něhdy t jejnej khezzy wjeđiſche, wjazy ſtoro njeſeſna. Wón be ſ wyſkofej tranu a ſ huſtymi kėkami ſaroczeny. Hdžeż bechu prijedy niſte kėki byle, tam wupſchėſtrewachu nětko wyſkofe ſcťomny ſwoje khlódkoje hałoſy. Wſchetaſe druge tehdy wyſkofe ſcťomny ſaſo tam wjazy njebeču.

Wot jejneje mašeje kžězi nicžo wjazy widžecž njebe; ani teho města njenamaka, na kotrymž běšče stała. Herta prózowasche ho dołho, tón sčtom, tón buf namafacž, do kotrehož běšče tón rjany wobras stajila, pod kotrymž běšče pošleni frócž swojeho hyna wu- hlabada a pšched kotrymž běšče taf nješkónčnje wjele hylsow płakala. Pšches husežinu a czernje ho doby- wasche a by kóždy buf šibi šwěru wobhladała. „Hdyž tež rjaneho snamjenja wjazy njenamafam“, mēnješče wona, „dha dyrbjala tola ta próšdna džera, do kotrejež šym tehdy wobras stajila, mi tón sčtom pofasacž, tiž pytam.“

„Nječiniče šebi žaneje prózy, maczi“, praji jej wobštarny muzik, tiž w lěšu buče drjewo šberasche, „ja mam sa to, so tón sčtom dawno wjazy nješteji. Kaž ho nam džěšče, hdyž ho sašo do wšy wrócžichmy, taf je tež s lěšom. Ludžo, kotrychž jako džězi wo- puschčichmy, šu wotrostli, czi, tiž běchu tehdy w šrěnič lětach, šu nětko sestarieni, a czi stari tamneho czaša hižo dołho w rowje leža. Taf je tež se sčtomami w lěšu. Stare šaidu, młode wotrostu.“ Šchědžiwž džěšče šwój pucž a Herta spusčeczi nadžiju, tón sčtom hdy sašo wohladacž.

Rnješ Jan s Rowalski bydlešče něščo hodžin wot tam, ale lěš, kaž tež wješ, hdžej Herta bydlešče, šlusčesche pod jeho knjejšwo. Sunu nětko do lěša pšchindže, hdžej běšče Herta bydlila, so by khdym wješnym ludžom drjewo sa šymu pšchidželik. Dofelž bē wulki njeporjad w lěšu a sčtomu tu a tam pšches mēru huste stejachu, chžyšče pšchi tym šam pšchi- tomny byčž, so bychu ho te prawe sčtomu spusčžase a khdym dale. Tež chžyšče ho se šwojimaj woczō- maj pšchewēdžicž, so kóždy khdym šwój džěl tež wo prawdže dostanje. Wón běšče hospodarjow do lěša won skafal a dari kóždemu něotre sčtomu, tu a tam w lěšu stejaze.

Herta běšče sa šwojeho bratra, tiž bē tehdy runje kthory, won pšchisčła. Duž pšchindžechu k wulkemu bufej, kotryž knješ s Rowalski Heczi da. „Wšmi“, rjeknu wón, „a daj šebi jón spusčecž, tón dołho došaha, wón ma wjele drjewa.“

Herta šo rjenje podžatowa. Rnješ s Rowalski nicžo mjenje njemyšlesche, hacž so móhła stara, khdobnje šdrasčžena žona jeho macž byčž. Runje taf mačo pak móžesche wona na to pšchiničž, so móhł tón knješ, tiž pšched nej w wošebnej drasčže, se škotym pšerščenjemi debjeny stejesch, jeje Jan byčž, kotrehož běšče lěta dołho wopłakowala. Wón mēješče, bjes teho so by ju špónak, s njej šmilnosčž a šcziwi jej drohi sčtom sa dar.

Rnježemu hajnikčž šo to nječasche lubicž. „Wo rjany, wulki buf je škłoda“, mēnješče wón, „sa khdymch ludži šu šłabe wólšče a brěšy dobre doščž.

Bukowe drjewo njech šo sa knjesa šthowa.“ Rnješ s Rowalski na hajnika khtunje pohłaba: „Niz jenož hubjene“, pšchi tym praji, „sčtož šami njerodžimy, mamy khdym dacž, tež najlěpšče mamy, pšchede wšchēm w cžasach nušy, s nimi džělicž. Buč po tajim tutej žónštej a jejnemu bratrej, tiž kthory domach leži, šlusča. Tež kžu jón šam spusčecž dacž a do klosterow rošdželacž a jimaj pšched dom dowješč.“ „Duž šapšchimicž hnydom“, pšchitaji k šwojim wo- tročžtam, „šwoje šefery a dajče šo do teho sčtoma“.

Šo tym dale khwatasche, so by šo Heczišeho džala wobrół. Herta sa nim se šylšojtymaj woczōmaj hladasche a rjeknu: „Wóh žohnui tuteho šmilneho knjesa“ a džěšče šwój pucž.

Nětko budžiščtaj šo šyn a macž, tiž běščtaj šo pšched 25 lětami pošleni frócž w tutym lěšu wohladałoj a šo nětko sašo widžesčtaj, bjes teho, so byščtaj šo pošnałoj, s nowa a šnana na pšchezo džělikoj, hdyž Woža rada to lěpje a rjeiščo woblamka njebudžišče.

Dwaj wotročžtaj bjes kōmdženja šwoju šeferu k sčtomej šaložiščtaj. Š wulkim wrješkotom buč na šemju prašnu — a špodžiwone — buč šo na delnim kōnžu rōšdrē, dofelž běšče tam kaž nahnity; něščo štory wotleczi a hlaj, na jene dobo wupanu tón wobras, tiž běšče Herta taf dołho podarmo pytała. Warby tuteho wobrasa běchu hiščeže žyle jašne, wobras wšchón žyle dobry a poškocžany wobkuč šo w šlōncžnych pruhach šybolesche. Čzi džělacžerjo běchu młodži mužjo a nicžo wo štarych podawšach tuteho snamjenja njewjedžichu. „To tola“, prajachu šebi, „pšches našč rošum dže, taf je to rjane šnamjo tu do sčtoma pšchiničž móhlo. Wot wonkach tola žaneje džery widžecž njebe. Sčtom běšče wot wšchěch bołow se štoru a s močom wobdaty, kaž wšchē druhe. To je nješšchana wēž, to je wulki džiw.“

Rnješ s Rowalski běšče hižo trochu našdala, tola hiščeže haru a wołanje tamnych džělacžerjow wu- ššchča a šo hnydom wróczi, so by šhonik, sčto je šo džiwneho stało. Wón wša wobras do ruki a wobhlada jón. Wo prawdže rjekny, „to je hōdne šnamjo, wēšče wot šlawneho niščtra šhotowane. Tola lōhko je šrošumicž, taf je wone do tuteho sčtomo pšchiničž móhlo. Šobožny čłowjek wurēša džěrku do bufa a šcziwi wobras nuš, šnana, so by šo pšched nješchčelom wuškował. Štora je po nēčžim džěru wobčahnuła, kaž šo to hušto štanje a taf bu šnamjo do sčtoma kaž do najwēščiščeje khowanski šamknjene.“

Pšchi tym knješ s Rowalski dale wobras wob- hladowasche. Ale sčto to bē? sčto bē šo knješej stało? Wón na jene dobo wobłēdny a ruka, tiž wobras džeržesche, išchepotasche. Wryz jeho wopuščecžichu a wón dyrbjesch šo na powaleny kłoz šynucž, so njeby

panuť. Šhto pať to bėšče? Wón bėšče wobras wobrocziť a sady na nim czitafše tele řkwa: „W řecze 1632 1. oktobra widzacy pod tutym řhtomom řwajeho jenicřtcho řynta, řana, pořledni řrócz, 6 řet řtarřho. Wóh budž ř nim, řdžęřkuliž tež je a nječ, řaž řunu řarju pod řřhiřom, tež mje trořřtuje — řrudženu macž řertu Wofaczowu.“

Řaž břhiť, řať přřeniđže jcho řa myřł: „Tuto řhubjene řdžęřo bėř ja řam. Řjeno, řtaroba a řeto řręchja. Tutón wobras je přřes moju macž řem přřiřřoř.“

Řdųž řo přři řebi myřłeře, přřibėža řhwatajzy a wřřa bjes dycha řerta. W blifřořzi bėře na řuřodžinu, ř řotřęř řhzyře domoj řicž, řhwilku poćřakafa a řot njeje pomjeřęř wo namařany wobrasu ře řpodbřwanjom řhoniřa. „Řř, řnadny řnježe“, řawoľa wona, řiřčęře wřřa bjes dycha, „řón wobras je mój, ja Waf řprořřu, dajęře mi řón. Řlajęře, na nim řiřčęře moje řjeno řteji; njebo řarař, řotřehoř řym wo řo přřřta, je řiřčęře řo napřřať, na moje řadanje je tež ře dřeře řkwa přřiřřať. „Řř“, řęčęře řerta dale, na powaleny buť řladajo, „dha je řo řón řřtom, pod řotřymž řym nėhdy řwojeřo řynta pořledni řrócz widžata, přředy řačž bu mi wřatų. Řať řuřto řym, řdųž bėř řo řařo wot řotřy domoj wřóćřila, nimo řuteřo řřtoma řřřa a jcho pőřnařa njeřřym. Řdónř řeho buřa je wřřať nėřto řiřčęře řunřrócz řať řořřy. Ř dha řola řiřčęře řunřrócz řeho mřřta wřřladam, na řotřymž řym jcho pořledni řrócz widžata!“ Wřřed řřřřami dale řęčęřęř njemóžęře.

Řnjęř ř řowalřki, řotřehoř bėře řhjo řjeno jcho macžęře na wobrasu řara přřewořaľo, njebėře řebje řameřo wjazy mőžny, řdųž nėřto w řhudej řónzy řwoju macžęř pőřna. Wutřoba řo řemu řoręęře. Řhjo řhzyře ř njeř řaž řecžicž a řu ře řkwom: „Moja macž, ře řwojimař řuřomař wobřamřnucž. Duž řo wobřnjęři, přřetoř řiřčęře w přřym řřařu řemu přřipadnu, řo mőřle řať njenadžite wjeřele macžęř nahle řřónzowacž. Řeho dla řu přřęčęřlnje řa řuřu wřa, řetręř jej ře řwojim bėřym rubjeřřřom řřřř ř wočow, řrořřtowařęře řu a powjedařęř jej, řo je jeřny řym řiřčęře řiwy, řo jcho řam řnaje a řo jcho tež macž řiřčęře wėęře řařo wřřlada. Řdųž bėřęře řu na řaťe waiřnję dorečž přřřřřotowaľ, dha wuřęřlnje napořřľđu řo řkwom: „Řa řym Waf řřubjenny řant“. Macž padnu řemu ře řkwom: „Wohu džat, dha mam čę řařo“, wokoľo řřřęře a njemóžęře dale řaneřo řkwocřka wjazy přřicž. Wobaj řęčęřřtař řebi wokoľo řřřęře a wřřřřzy, řiž pőřla řtejacy, bėřu řaž řatorřnjeni.

„Řuba macž“, řřęřnu na pořľđu řnjęř ř řowalřki, řiž bėřęře řařo řkwa namařať, „Wóh je řa mnje řo přřęčęře doreřlnřř, řiž řęře na řón wobras napřřali. Wón bėřęře řo mnu, řdžęřkuliž tež bėř, a je mje

wę wřřęřm bohacęře pořřřnomaľ. Wón pať je tež po řadanju řřřniť, řiž řęře řama mřři a je Waf řrořřtowaľ, řaž je nėhdy řarju řrořřtowaľ, je Wam Wafřęřo řyna řaž ř morwųř řařo dať a Wam jcho řiřčęře řiweřo přřęd woczi wjedi. Wón je naju pod řutym řřřtomom džęřłř ale naju na řamym męřęře řařo řjednocziť. Wón je řutón wobras řam řať węřęře řdžęřřať w řutym řdónřu a řón w přřym řřařu řařo na řjawnę přřřřęřł, řo mőřřoj řo řóhzy pőřnacž. Wón wřřřať wřřęře węřy ř řęřřęřemų wjedi.“

„Řaj“, poćřa nėřto tež macž, „wėřno je. Wóh je mi řebje wřřať, doreřž čę řnomo w přřęřmėřnej a řłabej lubořęři dęře dorečž wotćřahnuřa njeřřųř. Wón je mi čę řařo dať, řo by mi pomozniť w nuřy ř zųřęř wőřadže řaž wumóžęřřti jandžel byľ.“

Řnjęř ř řowalřki, po řaťřim nėhduřři Wofaczęř řant, porucži na řo řajntęř, řo ma ř řęřęřřinemų bratrej řicž a řemu řjewicž, řo řerta řaľle řuřře domoj přřřřđže a řotom řwojeřo řyna řobu přřřřwjedže. Bjes řym pať dųřbja jcho řwėřu wotřřladacž. Po řym da řnjęř ř řowalřki řwojeř řjanej řuczi přřřřřęř, pomřařęř macžęři řo njeje, řynu řo ř njeř a řęđęřęře ř njeř do řwojeřo řhodu. Řu na řju nowe řadorečęře ćřakachu. Bėřęře wřřřať řu řrořřu bojořęř nadeřřřať, w řwojeř burřřęř dřeřęře řo přřęd wőřęřnej řnjęřju pofařacž. Řola řarja bę přřęnadobna a řdžęřana, řačž řo by na řaťe nęřřřto řladafa. Wona ři ř wuřřęřřřřřęřnyřmař řuřomař napřřęčęřřwo přřřřđže, powita řu řačž na najpřřęčęřlnřřřo a bėřęře řbožowna, řo bėřęře macž řwojeřo lubowaneřo mandžęřłřęřo řęřnařa. řerta přřęd řutym wjeřelom přřařařęř. Řdųž řo jej wřřęře řeho řiřčęře dřeđ džęřęři, řuřta a řřřřta, řaťo wowzy na řlin řřnyřřęřęř, njeřnajeřęře řo řřoro wjazy přřęd řutym wjeřelom. „Řjewuřřajomna“, by řuřęřřřřřo wobřřřęřřa, „bėřęře přřędy moja řrudoba; ale moje řbože je nėřto řola řiřčęře wjęřřęřęř“.

Řařařřra da řnjęř ř řowalřki řařo přřřařacž a wopřta je řwojeř macžęřju jeje řřoreřo bratra, řwojeřo wuřa. řerta wřřa řam řola bratra a řładařęře jcho řwėřu, řačž řařo wotřřori; řotom pať přřęřęřđłř řo zųřęř do řhodu, přřęřtoř jeje řřř řhzyřęře řu přři řebi męčž. řa wuřa řo ř řowalřki dale řtarafęř; wón bėřęře wřřřať přřęřmudřy a nadobny, řačž řo mőřł řo řwojeřo niřřęřo ale řřřamneřo přřęčęřłřřwa nęřať řaňřowacž, a džęřęřęřęře ř nim řwėřu wotřřřad.

Řón mařy wobras pať řnjęř ř řowalřki na najřřęřłřęře mřřřno řwojeje řřřwy powřřřnu. „Dųřbi nam“, řať přřařęřęř, řdųž řořđřřł do řęřęřny dųři, „řřajne wabjenje a napomřnanje ř džakownořęři přřęčęřřwo řohu byčž, řiž je wřřřo řať džiwnje a mudřęře wodžřł.“

Řo wjeľe řrudnyř řęřtař męřęřęře řęřřřa přřęř řbože a lubořęř řwojeřo řyna přřęřęřřnjenny wjęčęřor řřřjennyja.

Statistiske a genealogiske powjeseje.

Po poslednim liczenju luda w lécze 1885 ma:

Němski kraj: 545,086 □km. a 46,855,704 wobydł.; kžejor Wylem II., rodž. 27. wulf. r. 1859; kžejorski kónprynz Bjedrich Wylem, rodž. 6. meje 1882.

Sakska: 14,993 □km. a 3,182,003 wobydł.; kral Bjedrich Albert, rodž. 23. haprleje 1828; ženjeny s prynzešynu Karolu s Wasa, rodž. 5. aug. 1833. Kónprynz Bjedrich August Jurij, rodž. 8. aug. 1832; bě ženjeny s portugalskej prynzešynu Panu Marju, wudomž wot 5. februara 1884.

Brukska: 348,331 □km. a 28,318,470 wobydł.; kral Wylem, rodž. 27. wulf. r. 1859.

Wajerska: 75,898 □km. a 5,420,199 wobydł.; kral Otto, rodž. 27. hapr. 1848, nježenjeny, kotrehož město, dokež je na duch khoru, jako prynz-regent zastupuje prynz Suitsold, rodž. 12. měrza 1821.

Würtembergska: 19,503 □km. a 1,995,185 wobydlerjow; kral Rhorla I., rodž. 6. měrza 1823.

Badenska: 15,081 □km. a 1,601,255 wobydł.; wulfowójwoda Bjedrich, rodž. 9. septembra 1826.

Awstrijka: 673,463 □km. a 40,968,331 wobydlerjow; kžejor Franz Josef, rodž. 18. augusta 1830.

Italiska: 287,220 □km. a 28,460,931 wobydlerjow; kral Humbert I., rodž. 14. měrza 1844.

Franzowska: 528,572 □km. a 38,219,000 wobydlerjow; přäsident republiky Sadi Carnot, rodž. 11. augusta 1837.

Šendželjska: 315,279 □km. a 37,242,000 wobydlerjow; kralowa Viktorija, rodž. 24. meje 1819.

Španiska: 497,244 □km. a 16,952,600 wobydlerjow; kralowa Marija, wudowa 25. nov. 1885 šemrjeteho krala Alfonsa XII., zastupuje šwojeho šyna krala Alfonsa XIII., rodž. 17. meje 1886.

Portugalska: 91,260 □km. a 4,576,000 wobydlerjow; kral Ludwik I., rodž. 31. oktobra 1838.

Ruska: 5,389,627 □km. a 88,356,000 wobydł.; kžejor Alexander III., rodž. 10. měrza 1845.

Turkowska: 172,224 □km. a 4,658,000 wobydł.; kžejor Abdul Hamid II., rodž. 22. sept. 1842.

Gričiska: 64,688 □km. a 2,019,000 wobydlerjow; kral Jurij I., rodž. 24. dezembra 1845.

Rumunska: 129,947 □km. a 5,376,000 wobydlerjow; kral Rhorla I., rodž. 20. haprleje 1839.

Serbija: 48,586 □km. a 1,952,000 wobydł.; kral Milan Obrenowicz, rodž. 18. septembra 1856.

Bołharska: 63,856 □km. a 1,965,500 wobydł.; wječr Ferdinand Koburgski, rodž. 26. februara 1861.

Čjornohórska: 9030 □km. a 245,000 wobydlerjow; wječr Nikita (Miskawš) I., rodž. 25. septembra 1841.

Bołnózna Amerika: 9,068,272 □kilom. a 57,000,000 wobydł.; přäsident republiky Cleveland.

Brasilska: 8,337,213 □km. a 12,933,000 wobydł.; kžejor Don Pedro II., rodž. 2. dez. 1825; 14,500 wojakow; najwjetšje města: Rio Janeiro, Bahia; Pernambuco.

Egiptowska ma: 1,021,354 □km. a 5,586,280 wobydł.; wječr Tewfik Pascha, rodž. 1852; 14,000 wojakow; najwjetšje města: Kairo 350,000 wobydł.; Alexandrija 212,000 wobydł.; Suez 150,000 wobydł.; Khartum 50,000 wobydł.

Afghanistan: 1,049,866 □km.; 6,000,000 wobydlerjow; wječr Abdharaman, 70,000 wojakow; najwjetšje města: Kabul 60,000 wobydł.; Kandahar 50,000 wobydł.; Herat 85,000 wobydł.; Kelat 12,000 wobydł.

Čhinesiska: 8,562,880 □km.; 437,600,000 wobydł.; kžejor Kwang Si, rodženy 1872; 800,000 wojakow; najwjetšje města: Peking 2 mill. wobydł.; Tientsin 950,000 wobydł.; Nanking 500,000 wobydł.; Shanghai 1,500,000 wobydł. atb.

Japaniska ma: 379,711 □km.; 34,338,400 wobydł.; Mikado abo wječr: Muthuhito, rodž. 1852; 35,400 wojakow; najwjetšje města: Jeddo 1 mil. wobydlerjow; Hofodobe 112,000 wobydł.; Yokohama 64,000 wobydł.

Kermusche w sakskej a pruskej šerbiskej hornjej Łužicy na lěto 1889.

25. augusta: Wóspork. — 8. septembra: Hódzij. — 15. septembra: Budyšinska šerbiska katholicna wošada. — 22. septembra: Bórkhamory, Palow, Wojerezy, Šywik. — 29. septembra: Budestezy. — 6. oktobra: Dohja Borschež, Hósniza, Kulow, Nadwor, Wjelecjin. — 13. oktobra: Šbjelsk, Horni Wuješd. — 20. oktobra: Huska, Keltizy, Lubij, Mužakowiske wšy, Nješwacjidto, Wótrow. — 21. oktobra: Gródk. — 27. oktobra: Bufezy, Čželn, Hrodžičežjo, Jaseń, Kotezy, Křišichow, Khróscžizy, Kóšacžizy, Barzow, Radšow, Eslepo, Šchprejizy, Ščeiz, Wukrancžizy, Welzej. — 3. novembra: Bart, Budyšinska Michalska wošada, Budyšink, Delny Wuješd, Drětna, Hucžina, Klětno, Čjorny Kholmž, Lucžo, Lejno, Maleschazy, Borschizy, Rychwałd, Šsmilna, Šdžary, Šly Komorow, Żarnow, Rachlow pod Čjornobohom, Šowrjezy. — 10. novembra: Wufow, Żabkonž, Klufsch, Kholm, Minakal, Njejelcžizy, Btaczey, Kafezy. — 17. novembra: Blunjo, Wufow, Hamory, Kamjenz, Krjebja, Łas, Wochošy, Wóšlinsk. — 24. novembra: Kalbizy.

Jonis Gahorff

Buehbinder

Bautzen

